

۵۶

محراب

نشریه خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی

شماره ۵۶ • تیر و مرداد ۹۳

نشریه‌ی خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی آستان عبدالعظیم حسنی (علیه السلام)
و مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث

نشست سالانه مؤسسه علمی - فرهنگی
دارالحدیث برگزار شد

نامه قدردانی آیت‌الله ری‌شهری
از رهبر معظم انقلاب

- پذیرایی از ۱۷۵ هزار زائر روزه دار در طول ماه مبارک رمضان در بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)
- مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث فرصتی برای تحصیل همزمان در دورشته
- توجه ویژه مسئولان به مناطق پیرامون آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)
- نشر سیره امام حسین (ع) در سراسر دنیا از سوی این گروه پیگیری می‌شود
- کیفیت آثار ارسالی به همایش حدیث رضوی قابل تحسین است
- رونمایی از بخش عربی و انگلیسی پایگاه «حدیث نت»
- دارالحدیث دومین ناشر برتر کشور

نامه قدردانی آیت‌الله ری شهری از رهبر معظم انقلاب

راستای خدمت به معارف قرآن و مکتب اهل بیت علیهم السلام بویژه آماده سازی امت اسلامی برای قیام مهدوی باشد. مؤید و منصور باشید. محمد محمدی ری شهری رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث

مؤسسه خواهد بود تا با قوت و سرعت بیشتر در همان مسیری به پیش رود که در آستانه تاسیس آن، در پیام حکیمانه خود ترسیم کرده بودید. امید که لطفان همراه و جاودان باشد و در سایه سار عنایت الهی، نیروبخش پژوهش‌های دینی این مؤسسه در

انقلاب که در اختیار خبرگزاری فارس قرار گرفته، بدین شرح است: محضر شریف رهبر عزیز و فرزانه انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای دامت برکاته با عرض سلام و سپاس شهید شیرین شرفیابی پژوهشگران، استادان و کارکنان مؤسسه دارالحدیث به محضر شریف حضرت عالی، برای همیشه در کام و جان ما باقی خواهد ماند. از این رو وظیفه خود می‌دانم مراتب سپاس و قدردانی خود و همه همکارانم را به پیشگاه آن قائد معزز تقدیم بدارم. محبت، تکریم و نگاه عنایت آمیز آن سرور مکرّم به محصولات دارالحدیث و همراهی و همیاری اعضای بزرگوار آن بیت والا، نشاطی دوباره به این مؤسسه بخشید و بازتاب وسیعی در عرصه فعالیت‌های پژوهشی داشت. این لطف کریمانه، نیروبخش استمرار حرکت این

آیت‌الله ری شهری در نامه‌ای از فرمایشات اخیر مقام معظم رهبری و دیدار ایشان با دست اندرکاران مؤسسه دارالحدیث قم قدردانی کرد. به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، آیت‌الله محمد محمدی ری شهری رئیس مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث قم، طی نامه‌ای از فرمایشات اخیر مقام معظم رهبری و دیدار ایشان با دست‌اندرکاران مؤسسه دارالحدیث، قدردانی کرد و گفت: محبت، تکریم و نگاه عنایت آمیز آن سرور مکرّم به محصولات دارالحدیث و همراهی و همیاری اعضای بزرگوار آن بیت والا، نشاطی دوباره به این مؤسسه بخشید و بازتاب وسیعی در عرصه فعالیت‌های پژوهشی داشت. متن کامل نامه رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث به رهبر معظم

شناسایی خلاها و نوآوری، دو ویژگی مثبت دارالحدیث

شناسایی خلاها و نوآوری، دو ویژگی مثبت دارالحدیث/ تقویت این دو ویژگی و رسیدن به خودکفایی سیاست‌های اصولی این مجموعه علمی فرهنگی است حضرت آیت الله ری شهری در همایش سالانه مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، که همزمان با میلاد امام حسن مجتبی (ع) برگزار شد، قدردانی از زحمات همکاران مجموعه دارالحدیث، شناسایی خلاها و نوآوری را دو نکته مهم بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مجموعه دارالحدیث دانست و رسیدن به نقطه‌ی خودکفایی در همه‌ی زمینه‌ها را مسیر کلی و اصلی حرکت مجموعه دارالحدیث معرفی کرد.

آیت الله ری شهری با اشاره به فعالیت‌های مجموعه دارالحدیث در زمینه قرآن و کلام معومین، اظهار داشت: «همه ما باید شاکر خدا باشیم؛ که خداوند متعال کار ما را

آن سیاست سوم عملی است و می‌توان کاری کرد که به سمت خودکفایی گام برداریم و قطعاً این سیاست سوم جامعه عمل خواهد پوشید که در همه قسمت‌ها ما باید کار را به سمت خودکفایی ببریم. البته در این خودکفایی نمی‌خواهیم سود ببریم بلکه می‌خواهیم کاری کنیم این مجموعه بتواند روی پای خودش بایستد بدون تکیه بر درآمدهای دیگر، و اگر هم درآمد دیگری هست برود به سمت صرفاً اموری که علمی محض هست و هیچ بازدهی برای عامه مردم ندارد و این به شدت کم خواهد شد و اگر ما حقیقتاً برویم به سمت خلاها و برنامه ریزی داشته باشیم برای خودکفایی، می‌توانیم کاری کنیم که در یک برنامه ریزی پنج تا ده ساله مجموعه را به سمتی ببریم که بشود انشاءالله به لطف حضرت حق این مجموعه خودکفا بشود».

آیت الله ری شهری در پایان با بیان روایتی از امام زین العابدین علیه السلام، خواستند که از نعمتهایی که خداوند به ما عطا کرده است غافل نباشیم و همواره شکر گزار آن باشیم. ایشان در این رابطه تشریح کردند: «شکر انسان با خدا این است که دلمان به غیر خدا بسته نشود، دلبستگی به غیر خدا نداشته باشیم، با همه وجود او را شکر کنیم، او را پرستش کنیم، امام سجاد علیه السلام در جمله تکان دهنده‌ی دیگری می‌فرماید «یا من هو عوض عن کل شی و لیس منه الی»، ای کسی که عوض همه چیز هستی و عوض نداری، اگر انسان هیچ نداشته باشد و خدا داشته باشد همه چیز حل است، «ماذا فقد من وجدک، و من الذی وجد من فقدک»، اگر کسی خدا داشت همه چیز دارد، ولی اگر خدا را نداشته باشد هیچ چیزی ندارد. شکر بین ما و خدا این است که خداوندی که اینقدر نعمت به ما داده است و ما را در خدمت قرآن و حدیث قرار داده است دل مشغولی مان باشد و اگر این شد آن وقت آن سیاستها بطور طبیعی عمل می‌شود انگیزه تقویت می‌شود. اگر انسان دل مشغول خدا شد آن وقت فعالیت هایش هم تشدید می‌شود، انس با خدا ذکر خدا محبت با خدا، می‌فرماید انسان طوری شود که یک دل مشغولی بیشتر نداشته باشد و آن خدا، اگر انسان اینگونه شد آن وقت این بالاترین نعمت است».

خدمت به قرآن و حدیث قرار داد. و هیچ کاری از خدمت به کتاب خدا و احادیث نورانی اهلبیت علیهم السلام مهمتر نیست. انشاء الله خداوند به همه ما اخلاص بدهد که از این شغل پربرکت نهایت بهره‌وری را داشته باشیم».

آیت الله ری شهری دیدار مقام معظم رهبری با مسئولان و کارکنان دارالحدیث را نقطه‌ی عطفی برای مجموعه دانست و آن را فرصت مناسبی برای برنامه‌ریزی و تشدید فعالیت‌ها دانست. ایشان ادامه دادند: «دو نکته در دیدار ما با مقام معظم رهبری بود که این باید در رأس سیاست‌های کاری این مجموعه قرار بگیرد و برای این نکات هم پژوهشگاه و هم دانشگاه روی آن برنامه ریزی کنند؛ یک نکته از فرمایشات مقام معظم رهبری که به عنوان نقطه قوت این مجموعه مطرح شد توجه به خلاهاست که نکته بسیار مهمی است. در آن بازدید کوتاهی که داشتیم عزیزان گزارشات خوبی ارائه کردند که باعث خوشحالی ایشان شد و این هم جای تشکر بنده را دارد که باعث آبروی این مجموعه شد- ایشان هم با یک مرور کوتاه بر این گزارش‌ها فرمودند: این مجموعه به خلاها توجه داشته است. خوب این نکته قوت این مجموعه است، معنایش این است که باید این نقطه قوت را تقویت کنیم، یعنی همه قسمت‌ها توجه کنند به خلاهایی که در حوزه کاری آنها بوده است و روی آن خلاها برنامه ریزی کنند.

نکته دوم که در فرمایشات مقام معظم رهبری بود که بی ارتباط با نکته اول نیست، مسئله نوآوری‌هاست که ایشان روی این مسئله هم تأکید داشتند به نوآوری‌های قابل توجه مجموعه، در همه قسمت‌ها چه در معاونت فرهنگی، چه پژوهشگاه و چه دانشگاه. می‌بایست روی این مسئله برنامه ریزی بشود که چه کارهایی نوآوری محسوب می‌شود که آن مسئله تقویت شود. این دو نکته اگر مورد توجه قرار گرفت یک زمینه می‌شود برای سیاست‌های بسیار مهم دیگری که این مجموعه باید داشته باشد، و آن سیاست خودکفایی است که اگر این مجموعه بخواهد کارش تداوم داشته باشد و کم‌ا و کیفاً گسترش پیدا کند، هیچ راهی جز اینکه به سمت خودکفایی برود ندارد. اگر آن دو نکته که مقام معظم رهبری فرمودند مورد توجه قرار گیرد یعنی توجه به خلاها و نوآوری در کارها، قطعاً

نشست سالانه مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث برگزار شد

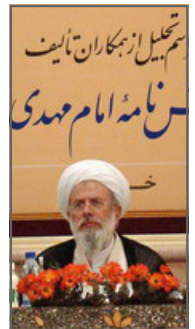

در تالار علامه مجلسی مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث برگزار شد. آیت الله محمدی ری شهری، حجج اسلام والمسلمین سبحانی نیا، برنجکار، مهریزی و صادقی سخنرانان این مراسم بودند. در پایان نیز پس از اقامه نماز جماعت مغرب و عشاء به امامت آیت الله محمدی ری شهری در محیطی صمیمی همه حاضران میهمان سفره افطار شدند.

سال کاری از ابتدای ماه مبارک رمضان آغاز می شود. بدین لحاظ ارائه گزارش های سالانه بخش های مختلف این مؤسسه در برنامه های هر سال در همین موسم برگزار می شود. امسال نیز به شیوه سال های گذشته، این مراسم با حضور رئیس مؤسسه و اعضای پژوهشگاه قرآن و حدیث و دانشگاه قرآن و حدیث و نیز معاونت های مختلف مؤسسه و مدیران آستان حضرت عبدالعظیم (ع)

نشست سالانه مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث با حضور آیت الله محمدی ری شهری، اعضای پژوهشگاه و دانشگاه قرآن و حدیث و معاونت های مختلف مؤسسه و مدیران آستان حضرت عبدالعظیم (ع) در تالار علامه مجلسی این مؤسسه برگزار شد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، براساس رهنمود و روایات اهل بیت (ع) در مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث،

دست اندر کاران تالیف و تدوین دانشنامه امام مهدی (ع) تجلیل شدند

در مراسمی با حضور رئیس مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، از دست اندر کاران تالیف و تدوین دانشنامه امام مهدی (ع) با لوح یادبود و یک دوره ده جلدی از این دانشنامه قدردانی شد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، در این مراسم که در سالن جلسات موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث برگزار شد، آیت الله ری شهری، رئیس پژوهشگاه قرآن و حدیث و دیگر مسئولان این موسسه حضور داشتند.

این دانش نامه شامل یک درآمد، چهارده بخش، و هفتاد فصل است، و در آن مسائل مرتبط با موضوع مهدویت، با تکیه بر نصوص معتبر اسلامی (متون آیات و احادیث)، بررسی می شود.

آیت الله ری شهری:

روز قدس امسال روزی استثنایی بود

اسلامی قرار بگیرد. وی با اشاره به حضور پرشور مردم در راهپیمایی روز قدس، گفت: به لطف خدا روز قدس امسال روز قدسی استثنایی است؛ چرا که به دلیل وحشی گری هایی که رژیم اشغالگر قدس داشته است مردم حضوری استثنایی از خود نشان دادند. آیت الله ری شهری در پایان خاطرنشان کرد: امیدوار هستیم که آثار و برکات حضور پرشور مردم در راهپیمایی روز قدس در روزهای آینده در تضعیف روحیه دشمنان قدس تاثیرگذار باشد.

آیت الله محمد ری شهری با استثنایی خواندن حضور مردم در راهپیمایی روز قدس خاطرنشان کرد: ملت های اسلامی باید بیداری اسلامی را محور حرکت جامعه اسلامی قرار دهند.

تولیت آستان حضرت عبدالعظیم حسنی در حاشیه مراسم راهپیمایی روز جهانی قدس در جمع خبرنگاران با تاکید بر این که ملت های جهان باید هوشیار باشند، اظهار کرد: بیداری اسلامی که مقام معظم رهبری مطرح کرده اند، باید محور حرکت های جامعه

پذیرش دانشجو بدون شرکت در کنکور در دانشگاه قرآن و حدیث

معاون آموزشی دانشگاه قرآن و حدیث از پذیرش دانشجو بدون شرکت در کنکور در این دانشگاه از ۱۵ تا ۲۲ مرداد امسال خبر داد.

دکتر هادی حجت با اشاره به دانشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: این دانشگاه وابسته به موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث بوده که به منظور تربیت کارشناس در علوم و معارف قرآن و اهل بیت(ع) امسال علاوه بر پذیرش دانشجو در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا، در مقطع کارشناسی نیز برای شانزدهمین سال متوالی دانشجو می‌پذیرد.

وی خاطر نشان کرد: این دانشگاه یکی از موسسات آموزش عالی معتبر و موفق کشور در حوزه علوم اسلامی محسوب می‌شود که طی چند سال اخیر بر اساس آمار رسمی سازمان سنجش با بیش از ۴۲ درصد قبولی بیشترین درصد آمار قبولی فارغ‌التحصیلان کارشناسی و کارشناسی ارشد را در بین تمام دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور به خود اختصاص داده است.

معاون آموزشی دانشگاه قرآن و حدیث با اشاره به پذیرش بدون کنکور دانشجو گفت: خواهران و برادران علاقه‌مند که مدرک دیپلم نظام قدیم یا پیش دانشگاهی یا مدرک سطح یک حوزه را داشته باشند، می‌توانند بدون شرکت در کنکور سراسری و از طریق بررسی سوابق تحصیلی در این بخش پذیرش شوند.

وی عنوان کرد: متقاضیان از ۱۵ تا ۲۲ مرداد سال جاری فرصت دارند تا با مراجعه به پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان سنجش به آدرس www.sanjesh.org رشته‌های حضوری و مجازی این دانشگاه در مقطع کارشناسی اقدام کنند.

دکتر حجت با بیان اینکه فارغ‌التحصیلان این دانشگاه مدرک رسمی معتبر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را دریافت می‌کنند گفت: رشته‌های علوم و معارف قرآن و علوم حدیث به صورت حضوری در قم و تهران و به صورت مجازی و رشته‌های علوم قرآن و حدیث، تربیت معلم قرآن، کلام اسلامی، فقه و حقوق اسلامی به صورت حضوری برگزار می‌شود.

وی یادآور شد: علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به پایگاه اینترنتی دانشگاه قرآن و حدیث به آدرس www.qhu.ac.ir مراجعه کرده یا با تلفن ۰۲۱-۵۱۲۹۲۳۰۰ تماس حاصل کنند. معاون آموزشی دانشگاه قرآن و حدیث خاطر نشان کرد: اکنون بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ نفر دانشجو در دوره‌های حضوری و مجازی مقطع کارشناسی مشغول تحصیل هستند.

بازدید فعالان فرهنگی دانشگاه صنعتی سهند تبریز از مؤسسه دارالحدیث

الاسلام والمسلمین سرور مدیر روابط عمومی دانشگاه قرآن و حدیث ضمن ابراز خیرمقدم به مهمانان، به معرفی این دانشگاه و رشته‌های تحصیلی آن پرداخت. حجت الاسلام والمسلمین حسن زاده معاون نهاد دانشگاه صنعتی سهند تبریز نیز هدف از حضور دانشجویان در مؤسسه دارالحدیث را آشنایی آنان با آخرین دستاوردها و پژوهش‌های علوم حدیث عنوان کرد. گفتنی است، ۴۰ نفر از دانشجویان دانشگاه صنعتی سهند تبریز که در کانون‌های قرآن و ریحانه این دانشگاه پیشینه فعالیت فرهنگی داشته‌اند، از بخش‌های مختلف پژوهشگاه و دانشگاه قرآن و حدیث و کتابخانه تخصصی علوم حدیث بازدید کردند.

جمعی از دانشجویان فعال در تشکل‌های دانشجویی دانشگاه صنعتی سهند تبریز، از بخش‌های مختلف مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث، بازدید کردند. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دارالحدیث، حجت

مشاور عالی رئیس دانشگاه قرآن و حدیث گفت:

فارغ‌التحصیلان کارشناسی این دانشگاه در ورود به مقطع کارشناسی ارشد با حدود ۴۲ درصد قبولی رتبه دوم را در سال گذشته کسب کردند

کارشناسی ارشد در این مرکز مشغول تحصیل بوده و هزار و ۴۳۶ نفر فارغ‌التحصیل این مرکز هستند. مشاور عالی رئیس دانشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: بیشتر دانشجویان مرکز آموزش الکترونیک دختر هستند و مجازی بودن به افزایش حضور بانوان خانه‌دار در عرصه آموزش کمک کرده است.

وی خاطر نشان کرد: ۴۵ درصد دانشجویان مجازی در مقطع کارشناسی ارشد پذیرفته شدند، در حالی که در دانشجویان حضوری، ۳۷ درصد دانشجویان موفق به ورود به مقطع بالاتر شدند که به طور میانگین شامل ۴۲ درصد بوده است.

صادقی با اشاره به فعالیت‌های پژوهشی گفت: نخستین شماره نشریه پژوهشی کتاب و سنت منتشر و مشاوره‌ها و کارگاه‌های آنلاین برگزار شده و راه‌اندازی کتابخانه الکترونیک برای نخستین بار در دستور کار قرار گرفته است.

وی اضافه کرد: برگزاری دوره‌های آزاد از فعالیت‌های دیگر دانشگاه بوده؛ همچنین هفتمین دوره کلاس آمادگی کنکور به شیوه مجازی و آموزش ضمن خدمت سازمان‌ها و نهادهای دولتی برگزار شده است.

مشاور عالی رئیس دانشگاه قرآن و حدیث یادآور شد: فعال شدن بخش بین‌الملل مرکز و طراحی دوره‌های غیرفارسی ویژه علاقه‌مندان از برنامه‌های آینده است.

علوم، تحقیقات و فناوری ارسال شده است.

وی با اشاره به کسب رتبه‌های برتر در ورود دانشجویان به مقاطع تحصیلی بالاتر اضافه کرد: فارغ‌التحصیلان کارشناسی دانشگاه در ورود به مقطع کارشناسی ارشد با حدود ۴۲ درصد قبولی رتبه دوم را در سال گذشته کسب کردند

صادقی یادآور شد: آزمون اختصاصی طلاب برگزار شد و ۶۰۰ نفر داوطلب در آن شرکت کردند. وی با اشاره به فعالیت‌های انجام شده در حوزه پژوهش اضافه کرد: ۱۳ نشست علمی و ۶ کارگاه آموزشی برگزار شده و کتاب آسیب‌شناسی حدیث آماده چاپ است.

مشاور عالی رئیس دانشگاه قرآن و حدیث خاطر نشان کرد: برخی مجلات مانند حدیث اندیشه، کتاب و سنت و حدیث فقهی چاپ شده و برخی آماده چاپ هستند.

وی اظهار کرد: در حوزه فرهنگی کمیته انضباطی، تخلفات و واحد مشاوره ایجاد و به ۳۰۰ نفر مشاوره ارائه شده است.

صادقی خاطر نشان کرد: پذیرش دانشجو صورت گرفته و کارگاه‌های نقد و بررسی اندیشه‌های مختلف برگزار شده است؛ همچنین فهرست‌نویسی ۲ هزار و ۵۰۰ کتاب انجام شده و فعالیت‌هایی برای معرفی آثار بزرگان دارالحدیث صورت گرفته است.

وی با اشاره به مرکز آموزش الکترونیک دانشگاه قرآن و حدیث گفت: ۲ هزار و ۳۲۱ نفر دانشجوی کارشناسی و ۷۱۹ دانشجوی

حجت‌الاسلام والمسلمین «هادی صادقی» در نشست سالانه مدیران دارالحدیث که در تالار علامه مجلسی برگزار شد، با اشاره به فعالیت‌های دانشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: برنامه‌های دانشگاه در سال گذشته به صورت جدی‌تر از سوی دانشکده‌ها دنبال شد و در حوزه طرح و برنامه، توسعه پنج‌ساله این دانشگاه در شورا تصویب شد.

وی با بیان اینکه مجموعه فرایندهای دانشجویی در حوزه اداری و پشتیبانی بازنگری شده است، گفت: به‌رورسانی ۲ هزار و ۸۰۰ پرونده در دستور کار قرار گرفت و وضعیت ارتقای افراد و اعضای هیئت علمی پیگیری شد.

مشاور عالی رئیس دانشگاه قرآن و حدیث با اشاره به برنامه‌های معاونت آموزشی گفت: چهار برنامه آموزشی جدید در گرایش‌های شیعه‌شناسی کلام، روانشناسی شخصیت و تصحیح متون قرآن و حدیث در مقطع کارشناسی ارشد و اسلام و مطالعات زندگی در مقطع کارشناسی برای وزارت

معاونت پژوهش
دانشگاه قرآن و حدیث
برگزار می‌کند...

محور همایش / علوم و معارف حدیثی
نحوه ارسال آثار: لبت نام و درج آثار در سایت به نشانی
www.haditheandisheh.ir
سه شنبه ۲۵ آذر - ۱۰ الی ۱۲ صبح
تجلیل از مقالات برتر دانشجویی
مهلت ارسال آثار: ۱۰ آبان
جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت نشریه حدیث اندیشه مراجعه فرمائید.

فراخوان پنجمین همایش حدیث پژوهش

پنجمین همایش «حدیث پژوهش» ۲۵ آذرماه سال جاری مصادف با روز پژوهش برگزار می‌شود و دبیرخانه این همایش تا دهم آبان ماه، پذیرای مقالات دانشجویان محترم این دانشگاه می‌باشد. فراخوان پنجمین همایش حدیث پژوهش معاونت پژوهش دانشگاه قرآن و حدیث برگزار می‌کند... پنجمین همایش «حدیث پژوهش» ۲۵ آذرماه سال جاری مصادف با روز پژوهش برگزار می‌شود. دبیرخانه این همایش تا دهم آبان ماه، پذیرای مقالات دانشجویان محترم این دانشگاه می‌باشد.

محور همایش علوم و معارف حدیث

شرایط متقاضیان

کلیه دانشجویان فارغ التحصیل یا در حال تحصیل دانشگاه قرآن و حدیث قم، پردیس تهران، مرکز آموزش الکترونیکی و اصفهان در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری

شرایط مقالات

هر نویسنده می‌تواند حداکثر دو مقاله به دبیرخانه همایش ارسال کند. مقاله‌های رسالی باید بر اساس آیین‌نامه شیوه‌ی نگارش مقالات که در سایت حدیث اندیشه قابل دسترسی می‌باشد، نگارش یابد (قسمت «راهنمای نویسندگان»). مقاله نباید تا کنون در هیچ همایش، جشنواره، مجله یا مجمع علمی ارائه شده باشد. تذکر: در صورت ارائه‌ی آثار چاپ شده و نیز در دست چاپ به مدت یک سال از حضور وی در این همایش ممانعت به عمل می‌آید.

تاریخ برگزاری همایش

همایش در روز پژوهش (۲۵ آذرماه) سال ۹۳ برگزار می‌شود.

جوایز

به نفرات اول تا سوم لوح تقدیر و هدایای ارزنده‌ای تقدیم می‌گردد و در صورت تأیید دفتر مجله «حدیث اندیشه»، چاپ آثار برگزیده در اولویت قرار دارد.

دبیرخانه همایش

محل دبیرخانه: قم - بلوار ۱۵ خرداد - چهارراه نوبهار - انتهای شهرک جهاد - دانشگاه قرآن و حدیث - دفتر امور همکاری‌های علمی پژوهشی
تلفن تماس: ۰۲۵۳۷۱۷۶۱۴۵

مهلت ارسال آثار

دبیرخانه همایش تا دهم آبان ماه سال ۹۳ آماده دریافت مقالات می‌باشد.

نحوه‌ی ارسال آثار

کلیه‌ی مؤلفان محترم با مراجعه به سایت نشریه «حدیث اندیشه» به نشانی www.haditheandisheh.ir می‌بایست ضمن ثبت نام و انضمام فایل مقاله خود در قالب فایل WORD، حضور خود در همایش را به دبیرخانه همایش اعلام کنند.

تذکر: مؤلف باید کلیه اطلاعات خواسته شده در سایت را وارد و از ثبت مقاله در سایت و انتساب آن به همایش حدیث پژوهش اطمینان حاصل نماید؛ در صورتی که در فرایند ثبت مقاله، اشتباهی از سوی نویسنده صورت گیرد، مسئولیت آن به عهده‌ی وی می‌باشد.

برگزاری هشتمین دوره الکترونیکی آمادگی آزمون کارشناسی ارشد

مدیر فرهنگی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث از برگزاری هشتمین دوره الکترونیکی آمادگی آزمون کارشناسی ارشد از ابتدای شهریور سال جاری خبر داد.

مصطفی علی‌پور امروز در گفت‌وگو با پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، با اشاره به اطلاعیه ثبت‌نام در هشتمین دوره الکترونیکی آزمون ورودی کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث در سال ۹۴ اظهار کرد: این دوره با توجه به برگزاری آزمون کارشناسی ارشد در رشته‌های الهیات و معارف اسلامی، علوم قرآن و حدیث، علوم قرآنی، نهج‌البلاغه، علوم حدیث (همه‌گرایش‌ها) تفسیر قرآن مجید و معارف قرآن برگزار می‌شود.

وی خاطر نشان کرد: آزمون کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث در بهمن ماه سال جاری برگزار می‌شود و داوطلبانی که مدرک کارشناسی یا سطح دو حوزه را دارند می‌توانند در این آزمون شرکت کنند.

مدیر فرهنگی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث عنوان کرد: این دوره به صورت الکترونیکی و از طریق اینترنت برگزار می‌شود و طی آن منابع آموزشی اصلی دوره لوح‌های فشرده آفلاین دروس دوره، خلاصه مطالب منابع آزمون و جزوات دوره در اختیار داوطلبان قرار می‌گیرد.

وی تصریح کرد: دوره آمادگی کارشناسی ارشد از اول شهریور تا پایان دی ماه سال جاری برگزار می‌شود، گفت: جلسات این دوره به صورت آنلاین و با توضیحات آموزش‌یار و استادان برگزار می‌شود و به صورت آنلاین رفع اشکال صورت می‌گیرد.

ثبت نام
دوره‌های آزاد کوتاه مدت مجازی

علی‌پور یادآور شد: در طول دوره مشاوره علمی و آموزشی مناسب با دوره به صورت آنلاین برگزار می‌شود و برگزاری آزمون‌های منظم هفتگی به صورت آنلاین در دستور کار قرار گرفته است.

وی عنوان کرد: متقاضیان شرکت در این دوره از ۲۵ تیرماه تا ۳۰ مرداد ماه سال جاری فرصت دارند برای تکمیل فرم ثبت‌نام به پایگاه اینترنتی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث به آدرس <http://www.vu.qhu.ac.ir> مراجعه کرده و برای ثبت‌نام اقدام کنند. مدیر فرهنگی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث خاطر نشان کرد: کارمندان مؤسسه دارالحدیث و دانشگاه و پژوهشگاه قرآن و حدیث و حافظان کل قرآن کریم از تخفیف ویژه بهره‌مند می‌شوند که برای بهره‌مندی از تخفیف باید معرفی‌نامه‌ای از نهاد مربوط را دریافت کنند.

وی یادآور شد: افرادی که در این دوره ثبت‌نام کرده‌اند، برای تهیه منابع فرعی و جانبی از قبیل لوح‌های فشرده آفلاین دروس مرتبط و جزوات آنها و کتاب‌های منابع آزمون به پایگاه اینترنتی فروشگاه الکترونیکی مرکز به آدرس <http://shop.qhu.ac.ir> مراجعه کرده و پس از پرداخت مبلغ لازم، منابع درخواستی را دریافت کنند.

در گفت‌وگو با فارس عنوان شد: مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث فرصتی برای تحصیل همزمان در دو رشته

رئیس مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث گفت: دانشجویان این مرکز می‌توانند در دانشگاه به صورت حضوری دانشجویان باشند و همزمان یکی از رشته‌های مرکز را به صورت مجازی بگذرانند.

به گزارش خبرگزاری فارس از قم، دانشگاه قرآن و حدیث به عنوان یکی از بخش‌های زیر مجموعه مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث و به ریاست آیت‌الله ری شهری فعالیت می‌کند.

مرکز آموزش الکترونیکی این دانشگاه نیز یکی از مراکز آموزش مجازی پیش‌تاز و با سابقه در کشور است که به ارائه رشته‌های دانشگاهی مرتبط با قرآن و حدیث از طریق اینترنت می‌پردازد.

این مرکز برای پیشبرد اهداف خود در نشر و گسترش فرهنگ قرآن و اهل بیت(ع) از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات استفاده می‌کند و دروس و خدمات آموزشی را با استفاده از ابزارهای چند رسانه‌ای در اختیار متقاضیان این مرکز قرار می‌دهد.

برای آشنایی بیشتر با فعالیت‌های مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث با علیرضا سرمدی، رئیس مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث به گفت‌وگو پرداختیم.

فارس: مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن چه سالی فعالیت خود را آغاز کرد و وضعیت این مرکز در آن دوران چگونه بود؟

سرمدی: مرکز آموزش الکترونیکی فعالیت خود را به طور رسمی از سال ۸۴ با رشته علوم حدیث در مقطع کارشناسی آغاز کرد.

اکنون با تلاش‌های صورت گرفته و با توجه به استقبال بسیار خوب علاقه‌مندان به معارف اسلامی، این مرکز در مقطع کارشناسی دارای سه رشته علوم و معارف قرآن، علوم حدیث و اخلاق و آداب پزشکی و در مقطع کارشناسی ارشد دارای رشته‌های علوم قرآن و حدیث، علوم حدیث گرایش تفسیر ائری، علوم حدیث گرایش کلام و عقاید، علوم حدیث گرایش نهج‌البلاغه، رشته اخلاق و آداب پزشکی است.

فارس: برنامه‌های دیگر مرکز آموزش الکترونیکی در چه حوزه‌ای است؟

سرمدی: به غیر از دوره‌های رسمی دانشگاهی، این مرکز برای استفاده و آشنایی دیگر علاقه‌مندان که به دلایل مختلف ممکن است امکان شرکت مستمر و تحصیل در یک رشته دانشگاهی را نداشته باشند، به برگزاری دوره‌های آزاد اهتمام دارد که شامل دوره‌های مختلفی در زمینه‌های اخلاقی، اعتقادی، فرهنگی، اجتماعی، خانواده، سبک زندگی، تکنیک‌ها و مهارت‌های موفقیت است.

همچنین این دوره‌ها امکان ارائه برای سازمان‌ها و نهادهای مختلف به صورت مجازی در سراسر کشور به عنوان آموزش ضمن خدمت را نیز داراست که این امر تاکنون برای مراکز متعددی در سطح کشور برگزار شده است.

دوره آمادگی کارشناسی ارشد برای رشته‌های قرآن و حدیث هم از برنامه‌های دیگر این مرکز است که به صورت مجازی و با حضور اساتید مجرب و برنامه آموزشی مدون، در کنار آزمون‌های دوره‌ای و جامع طرح‌ریزی و ارائه می‌شود و ثبت‌نام دوره جدید آن نیز در یک یا دو هفته آینده آغاز خواهد شد.

برنامه دیگری که در حال پیگیری است، هماهنگی و هم‌افزایی با مراکز و نهادهای همسوسست که در قالب تفاهم‌نامه‌هایی با سازمان‌های مختلف از جمله وزارت امور خارجه، قوه قضائیه و اتحادیه تشکل‌های قرآنی در حال انجام است.

فارس: شیوه ثبت‌نام مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث چگونه است؟

سرمدی: پذیرش دانشجویان برای مقطع کارشناسی بدون کنکور و بر اساس سوابق تحصیلی به طور معمول برای ترم مهر و بهمن صورت می‌گیرد که زمان ثبت‌نام از سوی سازمان سنجش

آموزش کشور اعلام می‌شود. معمولاً ثبت‌نام اولیه برای پذیرش و تحصیل در ترم مهر ماه، در مرداد ماه و برای ترم بهمن ماه ثبت‌نام معمولاً در دی ماه انجام می‌شود که جزئیات آن در هر موسم ثبت‌نام از طریق سازمان سنجش اعلام می‌شود.

متقاضیان شرکت در مقطع کارشناسی باید دیپلم نظام قدیم یا مدرک پیش دانشگاهی داشته باشند؛ جذب در مقطع کارشناسی ارشد نیز به دور روش آزمون اختصاصی ویژه طلاب و پذیرش از طریق آزمون سراسری انجام می‌شود که در پذیرش آزمون اختصاصی ویژه طلاب، طلابی که مقطع کارشناسی را گذرانده و دارای مدرک لیسانس بوده و حداقل سطح یک حوزه را گذرانده باشند، می‌توانند در آزمون کارشناسی ارشد ویژه طلاب شرکت کنند.

متقاضیانی که دارای سطح دو حوزه هستند، بدون داشتن مدرک کارشناسی می‌توانند در آزمون اختصاصی طلاب ثبت‌نام و شرکت کنند.

فارس: درباره نحوه تحصیل در مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث توضیح دهید؟

سرمدی: تحصیل در مرکز به طور کامل غیر حضوری و از طریق اینترنت انجام می‌شود و در حقیقت دانشجویان می‌توانند در هر نقطه‌ای از دنیا که باشند در هر ساعت از شبانه‌روز درس‌ها را از طریق اینترنت مطالعه کنند و تنها امتحانات، به دلیل قوانین وزارت علوم به صورت حضوری برگزار می‌شود.

مرکز علاوه بر قم و تهران، ۴۰ نمایندگی در سراسر کشور دارد که افراد می‌توانند برای شرکت در آزمون به یکی از این مراکز مراجعه کنند.

اکنون مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث در ۱۹ کشور جهان دارای دانشجویان است، بنابراین اگر شخصی در هر کشوری برای ثبت‌نام در این مرکز اقدام کند و پذیرفته شود، طبق تفاهم‌نامه‌ای که بین این دانشگاه و وزارت امور خارجه منعقد شده طی هماهنگی با وزارت امور خارجه آزمون‌های آنها در سفارتخانه ایران و یا مراکز کنسولی مرتبط در آن کشور برگزار می‌شود.

مدرک ارائه شده به دانش‌آموختگان این مرکز نیز مدرک معتبر و مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که از تمامی مزایای مدارک تحصیلات عالی در سیستم اداری و آموزشی کشور برخوردار است.

فارس: مزایای تحصیل در مرکز آموزش

الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث چیست؟

سرمدی: به جز دریافت مدرک مورد تایید وزارت علوم، استفاده از معافیت تحصیلی و همچنین امکان تحصیل همزمان در رشته‌های دیگر دانشگاه‌ها در این مرکز وجود دارد یعنی فرد می‌تواند در دانشگاه دیگر به صورت حضوری دانشجوی باشد و همزمان یکی از رشته‌های مرکز را به صورت مجازی بگذراند، این امر با توجه به اینکه امکان تحصیل در دو رشته حضوری به صورت همزمان بر اساس قوانین وزارت علوم وجود ندارد، یک مزیت برای تحصیل مجازی است.

دانشجویان فراوانی در دانشگاه‌های مختلف وجود دارند که در مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث میهمان می‌شوند و پس از انتخاب واحد، در شهرستان خود در آزمون شرکت می‌کنند.

دانشجویان به ویژه بانوانی که در شهرستان‌های مختلف دانشجوی هستند، می‌توانند ترم‌هایی را با داشتن شرایط در مرکز آموزش الکترونیکی میهمان شوند و بحث هزینه‌هایی که برای سفر وجود دارد، در این بخش حذف می‌شود. از دیگر امکانات موجود برای تحصیل مجازی، وجود لوح‌های فشرده (آفلاین) دروس است که دانشجویان از طریق این لوح‌های فشرده درس‌ها را مشاهده می‌کنند و با اتصال به اینترنت حضور و غیاب آنها در کلاس‌ها ثبت می‌شود.

فارس: در پایان آماری از دانشجویان در حال تحصیل و فارغ‌التحصیلان مرکز آموزش الکترونیکی بیان کنید؟

سرمدی: اکنون در مقطع کارشناسی ۲ هزار و ۳۲۱ نفر دانشجوی و در مقطع کارشناسی ارشد ۷۱۹ نفر دانشجوی در حال تحصیل هستند که در مجموع شامل ۳ هزار و ۴۰ نفر دانشجویان است. همچنین تاکنون هزار و ۱۷۸ نفر در مقطع کارشناسی و ۲۵۸ نفر نیز در مقطع کارشناسی ارشد فارغ‌التحصیل شده‌اند که در مجموع تعداد هزار و ۴۳۶ نفر فارغ‌التحصیلان این مرکز هستند.

تقریباً به ۲۰ مورد شغل ثبت‌شده از دانشجویان در فایل‌های آماری مرکز وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به بانوان خانه‌دار، کارمندان، فرهنگیان، طلاب، دانشگاهیان، پزشک، نظامی، کارگر، کشاورز، روزنامه‌نگار، خبرنگار، استادیار، مربی و همچنین دانشجویانی که هم‌زمان در دیگر مراکز آموزش عالی مشغول به تحصیل هستند، اشاره کرد.

کتاب «تفسیر نهج البلاغه» بر اساس ۳ شرح نهج البلاغه بحرانی، ابن ابی الحدید و مغنیه تنظیم و نگارش شده است

اقتصادی، حکومت داری و نقش مردم در حکومت در کتاب آمده است و در فصل آخر کتاب نمونه‌ای ذکر شده، که اگر خواننده قصد داشت خطبه یا نامه‌ای از نهج البلاغه را شرح دهد چگونه باید این کار را انجام دهد، تا به نتایج برسد و فهم بهتری از متن پیدا کند.

مصطفی دلشاد تهرانی تاکنون آثار متعددی در حوزه‌های سیره نبوی، سیره حسینی، کتاب‌های تحلیلی و تفسیر موضوعی نهج البلاغه، کتاب‌های تربیتی، تألیفات و ترجمه داشته است. از جمله آثار وی می‌توان به «جمال دولت محمود: حکومت امام علی(ع)، حکومت موفق تاریخ»، «دولت آفتاب: اندیشه سیاسی و سیره حکومتی امام علی(ع)»، «چشمه خورشید: آشنایی با نهج البلاغه»، «حکومت حکمت: حکومت در نهج البلاغه»، «رهزنان دین: آسیب‌شناسی دین و دینداری در نهج البلاغه»، «تفسیر موضوعی نهج البلاغه»، «کاخ تباهی: ریخت‌شناسی خودکامگی در نهج البلاغه»، «دین و دینداری در نهج البلاغه»، «آزادی و حقوق انسانی در نهج البلاغه»، «رایت درایت: اخلاق مدیریتی در عهدنامه مالک اشتر»، «تراز حیات: ساختارشناسی عدالت در نهج البلاغه» و «سیره دفاعی امام علی(ع) با تأکید بر نهج البلاغه» اشاره کرد.

حقوق، روابط اجتماعی را دارد. دلشاد تهرانی افود: دانشجویان با خواندن این کتاب شناخت درستی پیدا خواهند کرد و همچنین نسبت به رویکرد این ۳ شرح نهج البلاغه آگاهی پیدا می‌کنند که چگونه می‌توان مطالب آن را دسته‌بندی کرد و به همدیگر مرتبط ساخت.

این محقق افزود: مخاطب در فصل‌هایی از کتاب «تفسیر نهج البلاغه» با مطالب ادبی، بلاغت و صنایع ادبی آشنا می‌شود و مباحث تاریخی از نگاه امام علی(ع) روایت شده است که این نوع مسائل و موضوعات تاریخی نهج البلاغه به چه مضمونی اشاره دارد.

به گفته دلشاد تهرانی، کتاب «تفسیر نهج البلاغه» ۳۰۰ صفحه است و تا پایان شهریورماه سال جاری نگارش آن به اتمام می‌رسد و توسط انتشارات سمت به چاپ خواهد رسید.

وی در پایان به رویکردهای اعتقادی امیرالمومنین(ع) اشاره کرد و گفت: بحث ذات و صفات خداوند، میزان امکان شناخت خداوند، خدا در عینیت زندگی و رویکردی که امام علی(ع) به خداشناسی دارند، مطرح شده است. مدیر گروه نهج البلاغه دانشگاه علوم حدیث ادامه داد: همچنین ضرورت پیامبری، ارکان و ویژگی پیامبر(ص)، ضرورت امامان، جایگاه ائمه(ع)، بحث حقوق‌شناسی، حقوق اجتماعی سیاسی

تصریح کرد: این کتاب شامل ۴ فصل است، در فصل اول شرح کلیات و آشنایی با نهج البلاغه بیان شده است. در فصل دوم مباحث ادبی و تاریخی طبق شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید بحث را بیان می‌کند.

دلشاد تهرانی درباره دیگر فصل‌های کتاب گفت: در فصل سوم این کتاب مباحث اعتقادی و کلامی براساس شرح نهج البلاغه ابن میثم بحرانی نگارش شده است و در فصل چهارم مباحث اجتماعی و حقوقی براساس شرح نهج البلاغه محمدجواد مغنیه نوشته است.

به گفته وی، کتاب «تفسیر نهج البلاغه» براساس ۳ شرح نهج البلاغه بحرانی، ابن ابی الحدید و مغنیه تنظیم و نگارش شده است و موضوعاتی چون ادبی و تاریخی، خداشناسی، پیامبرشناسی، امام‌شناسی، موضوعات اجتماعی و سیاسی، حکومت،

مصطفی دلشاد تهرانی، مدیر گروه نهج البلاغه دانشگاه علوم حدیث، یکی از نویسندگان پرکار حوزه معارف و اندیشه اسلامی و سیره معصومین(ع) است که تاکنون آثار متعددی در حوزه‌های سیره نبوی، سیره حسینی، سیره علوی (کتاب‌های تحلیلی و تفسیر موضوعی نهج البلاغه)، آثار تربیتی، تألیفات مترجمه و ترجمه داشته است.

این استاد دانشگاه در گفت‌وگو با تسنیم درباره کتاب جدید خود با عنوان «تفسیر نهج البلاغه» گفت: این کتاب به عنوان متن درسی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته الهیات نگارش و تدوین شده است که به عنوان مصوبه درسی دانشگاهی دانش‌پژوهان باید با کتاب نهج البلاغه آشنا باشند.

این استاد دانشگاه با اشاره به سرفصل‌ها و موضوع کتاب «تفسیر نهج البلاغه»

«مهدوی راد» سردبیر فصلنامه تخصصی کتاب قرآن و حدیث شد

ایران راه اندازی کرده است. چنان که به مناسبت آغاز به کار دیگر فصلنامه های تخصصی تأکید شد، این فصلنامه های تخصصی منحصر در حوزه نقد و بررسی کتاب کار خواهند کرد و در واقع به عنوان بخش جدیدی از مدیریت نشر ایران به شمار می آید تا کتاب های خوب و وزین و با قابل نقد و واکاوی به طور طبیعی و با روند و روالی ثابت در چرخه نقد و بررسی قرار گیرند.

فصلنامه تخصصی کتاب قرآن و حدیث «منصوب می نمایم. امیدوارم با تکیه بر لطف الهی و با کارنامه علمی- قرآنی درخشان شما در حوزه و دانشگاه و نظر به گستره ارتباط شما با اهالی قرآن پژوهی جامعه علمی کشور آغاز این فصلنامه تخصصی نقد کتاب در حوزه قرآن و حدیث در ماه قرآن کریم به دست توانای شما سرفصل جدیدی برای ارتقا بخشی به محصولات علمی این میدان باشد. این فصلنامه تخصصی کتاب قرآنی، از سری جدید فصلنامه های تخصصی نقد کتاب ایران است که موسسه خانه کتاب ایران اخیراً در لیبک به برخی از راهبردهای رهبری معظم انقلاب اسلامی در ضرورت توسعه نقد و بررسی، مهندسی و مدیریت کتاب

طی حکمی از سوی نجفعلی میرزایی مدیرعامل خانه کتاب، حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد علی مهدوی راد به سردبیری فصلنامه تخصصی کتاب قرآن و حدیث منصوب شد. متن حکم مدیرعامل خانه کتاب به شرح زیر است: جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد علی مهدوی راد سلام علیکم ضمن تبریک حلول ماه پر خیر و برکت بهار قرآن و آرزوی قبولی طاعات و عبادات، نظر به شخصیت شامخ و ارجمند شما در عرصه قرآن شناسی و کتاب پژوهی قرآنی و نیز موفقیت های تاریخی شما در عرصه نقد و بررسی کتاب، جناب عالی را به «سردبیری

باید زاویه نگاه ما به ماه مبارک رمضان تغییر کند!

مراسم تواصی به حق مؤسسه علمی- فرهنگی دارالحدیث با سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین «سید کاظم طباطبایی» در جمع مدیران، پژوهشگران، دانشجویان و کارکنان این مؤسسه برگزار شد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، در این مراسم که روز چهارشنبه اول مردادماه، در نمازخانه مؤسسه دارالحدیث، برگزار شد، حجت الاسلام والمسلمین سید کاظم طباطبایی با اشاره به قرار داشتن در روزهای آخر ماه مبارک رمضان، پیرامون قدرشناسی و غنیمت دانستن فرصت های طلایی باقی مانده از این ماه نکاتی را بیان داشت. وی قرار داشتن در ماه مبارک رمضان را فرصت بی بدیلی دانست که می بایست از آن برای یازده ماه باقی مانده سال توشه گرفت و از برکات آن بهره برد. به اعتقاد وی برای استفاده هر چه بیشتر از فضیلت های این ماه مبارک، نوع زاویه نگاه ما باید تغییر کند و به جای یک عمل واجب دستوری و بعضاً آزار دهنده که منتظر پایان یافتنش هستیم، هر لحظه ی آن را غنیمت بشمریم و قدر دقایق آن را بدانیم.

حجت الاسلام طباطبایی در ادامه با بیان حدیث امیرالمؤمنین (ع) «العمر تمر مر السحاب» سه دعا را مطرح کردند که در این روزهای پایانی ماه مبارک بتوان از آن بهره برد. ابتدا فرازی از دعای مرحوم سید ابن طاووس در کتاب اقبال بود و دیگری بخشی از دعای امام موسی بن جعفر (ع) در ماه رجب و در آخر هم ذکر یونسیه؛ تا با قرائت آن در این ایام باقی مانده از ماه مبارک رمضان بتوان مورد رحمت و غفران خداوند متعال قرار گرفت.

استاد دانشگاه قرآن و حدیث با اشاره به اینکه نوک هرم همه خوبی ها انصاف است، گفت:

بسیاری از گناهان و ناهنجاری های موجود در جامعه ناشی از بی انصافی است

بیت(ع) در کارهای سیاسی را اشتباه دانست و عنوان کرد: مصداق اولی الامر چهارده معصوم بوده و حتی رهبری از بیان چنین عباراتی ناراضی هستند. حجت الاسلام رفیعی انصاف با خود را نیز شامل دو مرحله انصاف با جسم و انصاف با روح عنوان کرد و گفت: نمونه بارز کسانی که در حق جسم خود بی انصافی می کنند معتادین و کسانی که اقدام به خودکشی می کنند، هستند. وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به افزایش آمار طلاق در سال های گذشته در ایران گفت: در دهه های گذشته از آمار طلاق بالای ۲۰ درصد در کشورهای غربی متعجب می شدیم اما اکنون با چنین مشکلی در کشور روبه رو هستیم که بروز چنین معضلاتی نیز ریشه در بی انصافی های زوجین نسبت به هم دارد. عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه انصاف را یک بحث کلیدی دانست و ابراز کرد: انصاف حتی در مورد دشمن نیز باید رعایت شود و در ارتباط با همین موضوع نیز به پیامبر سفارش زیادی شده است.

مراسم های شب قدر شرکت می کنند به عشق اهل بیت(ع) و ارتباط با خداوند در اماکن مذهبی حضور یافته اند، تصریح کرد: بسیاری از گناهان و ناهنجاری های موجود در جامعه ناشی از بی انصافی است. رفیعی با اشاره به اینکه نوک هرم همه خوبی ها انصاف است اظهار کرد: انصاف با عدالت دو مقوله جدای از هم بوده و در واقع انصاف یعنی تساوی و در روایات نیز آمده است ۴ نوع انصاف وجود دارد، که شامل انصاف با خدا، انصاف با خود، انصاف با مردم و انصاف با دشمن است. وی خاطر نشان کرد: در ابتدا انسان باید با خدای خود که خالق و عطا کننده نعمت به وی است انصاف داشته باشد این یعنی در برابر خداوند شاکر بوده و با نعمت هایی که به ما داده در اندیشه و رفتار گناه و معصیت نکنیم. این مدرس اخلاق مستقل دانستن سبب در کارها و آوردن نام غیر خدا بعد نام خداوند را اشتباه دانست و گفت: ابتدا و آخر و ظاهر و باطن همه کارها خداوند بوده است. وی همچنین استفاده ابزاری از نام اهل

حجت الاسلام ناصر رفیعی در مراسم احیای شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان که در حرم حضرت معصومه (س) برگزار شد، گفت: در روایات آمده است هر کسی در شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان هزار مرتبه سوره انا انزلناه را قرائت کند یقینش قوی تر خواهد شد. وی در ادامه با بیان اینکه پیامبر(ص) سوره انا انزلناه را مصداق امیرالمؤمنین(ع) و فرزندان وی بعد از خود دانست، افزود: در راستای همین روایت سوره قدر، سوره ولایت برای شیعیان عنوان شده است، چراکه صراحتاً پیامبر(ص) ولایت را بعد از خود به ۱۲ امام منتقل کرده است. عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه با اشاره به سفارش روایات بر تکرار زیاد سوره انا انزلناه و دعای فرج گفت: در روایتی از امام جواد(ع) آمده است یکی از دلایل تکرار این موارد، احتمال زیاد بر این است که شب بیست و سوم ماه رمضان شب قدر باشد. وی با بیان اینکه تمام کسانی که در

اعمال و فضیلت شب قدر در گفتگو با پژوهشگر علوم حدیث

فضیلت شب قدر، وجه تسمیه شب قدر، حکمت اخفای شب قدر، قرائن تعیین شب قدر، آداب شب قدر، بهترین دعای شب قدر در گفتگو با پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، به بیان اهمیت شب های قدر و المسلمین «خوشنصیب».

حجت الاسلام والمسلمین «مرتضی خوشنصیب»، پژوهشگر پژوهشگاه قرآن و حدیث در گفتگو با پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، به بیان اهمیت شب های قدر پرداخته است.

فضیلت شب قدر چه اندازه است؟

در ارتباط با فضیلت شب قدر مهمترین دلیل، نزول سوره «قدر» است. در قرآن یک سوره کامل نازل شده است که موضوع آن سوره بطور خاص بیان ارزشمندی شب قدر است، توجه به آیات سوره بیانگر این مطلب است که یکایک آیات سوره حکایت از عظمت ویژه شب قدر، دارد.

مهمترین جهتی که در سوره قدر به آن اشاره شده است در فضیلت شب قدر و شب نزول قرآن است، قرآن به عنوان جامعترین کتاب هدایت بشر در شب قدر نازل شده است و بنابراین این مهمترین وجه فضیلت این شب است.

در این سوره خطاب به پیامبر گرمی اسلام آمده است که «و ما ادریک ما لیلۃ القدر»، پیغمبر تو چه میدانی که این شب چه شبی است این پرسش که «تو چه میدانی» به این معنی نیست پیامبر عظمت شب قدر را نمی داند بلکه اصلاً این قالب گفتاری برای اینست که نشان بدهد چقدر این شب مهم است که به پیامبر اعلام می گردد تو چه میدانی عظمت این راه، این یک اسلوب خاصی است که در ادبیات عرب که اینگونه پرسش را القا کند به مخاطب که عظمت را برساند، سایر آیات سوره قدر هم همینگونه است، این شب از هزار ماه بهتر است، در انتهای سوره دارد که «سلام هی حتی مطلع الفجر» این شب سلام است یعنی در مسالمت کامل برای همه بشر و برای همه مؤمنین است تا طلوع فجر بنابراین اصل سوره و یکایک آیات حکایت از عظمت ویژه شب قدر دارد ضمن این که ما در روایاتمان داریم که از پیامبر صلی الله علیه و آله السلام داریم که می فرماید شهر رمضان سید

الشهور بهترین ماهها بهترین ماههاست و بهترین شبها در طول سال شب قدر است و شبیه این روایت از امام صادق علیه السلام منتها با این تعبیر که حضرت فرمودند: قلب شهر رمضان لیلۃ القدر، قلب ماه رمضان شب قدر است بنابراین این سوره آیاتی دیگر و همچنین روایات متعددی از پیامبر و اهل بیت علیهم السلام رسیده است که همه حاکی از عظمت ویژه شب قدر دارد.

وجه تسمیه شب قدر را چه می دانید؟
شب قدر به این جهت شب قدر نام گرفته چون شب تقدیر و اندازه گیری است که تمامی داد و دهش های خداوند در طول یکسال در شب قدر تعیین می شود روایات متعددی در این خصوص آمده که مضمون آن روایات اینست که اجل تمامی کسانی که قرار است در طول این سال اجلسان برسد در این شب خداوند تعیین می کند، اگر قرار است کسی حج در آن سال روزی آنها شود خداوند در شب قدر آنرا مقدر می کند، اگر قرار است خداوند به کسی موقعیتی، فرزندی، امکاناتی در اختیار کسی قرار دهد یا نه او را با قبض و گرفتن امکاناتی از وی بگیرد و آنگونه او را آزمایش کند همه اینها را خداوند در شب قدر تعیین می کند، بنابراین چون شب تقدیر و اندازه گیری در امور مختلف است از این جهت اسم این شب را لیلۃ القدر گذاشته اند.

حکمت اخفای شبهای قدر چیست؟

در روایات ما اصرار بر این بوده است از ناحیه پیامبر و اهل بیت علیهم السلام که این شب را بین دیگر شبها اخفاء کنند، در روایات شیعه و روایات سنی و چه در روایات منقول از پیامبر اکرم و چه در روایات اهل بیت علیهم السلام مشترکند و آن اینست که تلاش شده تا شب قدر در حاله ای از ابهام بماند و بطور خاص تعیین نشود که ایشان بطور یقین شب قدر را می شناسند چون شب قدر شبی است که در عصر هر امامی بر آن امام نازل می شده و معنی نداشته که امام شب قدر را نشناسد، ولی اصرار داشتند که مخفی بماند، ما چند دسته روایات داریم که در دسته ای از روایات آمده است که شب یکی از شبهای دهه پایانی شب قدر است، در دسته ای دیگر از روایات سه شب را تعیین کرده اند نوزدهم، بیست و یکم و بیست و سوم، و در بعضی دیگر دو شب تعیین شده است، از امامان ما پرسیدند آیا ممکن است آن شب را بطور خاص برای ما تعیین کنید، امام صادق علیه السلام فرمودند: مگر چه می شود که شما دو شب را نتوانی احیاء کنی چرا این کار را نمی خواهی بکنی، ولی با این حال حاضر نشده بودند که شب را تعیین کنند، ولی حکمتش اینست که می خواستند این شب را به لحاظ اینکه شبی منحصر به فرد است یک شب بسیار

ویژه است که از هزار ماه، هزار ماه می فرمایند بیش از هشتاد سال است یعنی یک عمر آدمی، شب قدر چون از یک عمر آدمی ارزشمندتر است به این جهت اخفا کرده اند که مردم تلاش بیشتری در دو یا سه شب داشته باشند، و احیا کنند تا آمادگی لازم را از جهت نفسانی و روحانی پیدا کنند که تا آن عظمت شب قدر را با آمادگی بیشتری دریافت بکنند اگر یک شب خاص بود طبیعتاً آمادگی ها کمتر بود، و اگر سه شب باشد انسان در هر سه شب تلاش بکند در مجموع می تواند امیدوارتر باشد به اینکه آن شب را دریافت کرده و حق آن شب را درک کرده است، به این جهت خاندان رسالت سعی کرده اند این شب مخفی بماند.

قرائن تعیین شب قدر در چیست؟

علیرغم اینکه پیامبر خدا و امامان علیهم السلام این شب را تصریح نکرده اند و اخفاء کرده اند، به این معنی است که این شب را تصریح نکرده اند، اما با این اوصاف شواهد و قرائنی را هم ارائه کرده اند که می شود با آن شواهد و قرائن احتمال داد که کدامیک از این شبها به شب قدر بودن نزدیکتر است بنابراین ما بطور قاطع نمی توانیم بگوئیم کدام شب شب قدر است اما مجموعه شواهد و قرائن یک حکایاتی دارد، از جمله شواهد و قرائن که کدام شب شب قدر است من بگویم شواهد و قرائن حاکی از آنست که شب بیست و سوم شب قدر است، اما شواهد چیست؟ شواهد اینست که شخصی معروف است به جهنی، این شخص در حاشیه شهر مدینه زندگی می کرده است و دامدار بوده است و آنجا شرایطش به گونه ای بوده است که کمتر یا اصلاً نمی توانسته به شهر مدینه بیاید و به خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برسد، او یک زمانی آمد این در روایات هم شیعی و هم سنی نقل شده است که آن شخص آمد از پیامبر خدا درخواستی کرد گفت آقا شرایط من را می داند شرایط من به گونه ای است که نمی توانم دام را رها کند و در شهر به خدمت شما برسم، در طول سال یک بار را برای من تعیین کنید که من آن یکبار را به خدمت شما برسم، طبیعتاً آن انتظارش این بود که یکبار پرفضیلت ترین اوقات باشد، پیامبر خدا در بعضی متون روایی ما دارد که حضرت بلند پاسخ را نگفتند که بقیه بشوند حضرت نفرمودند که آن شب شب قدر است اما آهسته با وی نجوا کردند که بقیه نشوند زمانی را برای او تعیین کردند آن شخص رفت و مردم منتظر بودند ببینید او چه روزی به مدینه می آید، دیدند روز بیست و دوم ماه مبارک رمضان سال بعد او همراه با خانواده اش همه به خدمت پیامبر رسیدند که آن شب را در خدمت پیامبر و در مسجد باشند و مردم متوجه شدند که آن شب

لاید که باید پرفضیلت ترین شبها باشد و این را هم می دانستند از قرآن و از آموزه های پیامبر که پرفضیلت ترین شبها شب قدر است، طبیعتاً تطبیق بر این دادند که لاید شب بیست و سوم شب قدر است. شواهد و قرائن متعدد دیگری هم هست که نتیجه اش این شده که مرحوم صدوق که از محدثان بزرگ شیعه است در کتاب خصال نقل می کند که اتفاق مشایخنا بزرگان ما متفق القولند که شب قدر شب بیست و سوم است.

آداب شب قدر را چه توصیه شده است

و بهترین دعای شب قدر چیست؟

برای شب قدر در روایات ما آداب متعددی اعمال متعددی ذکر کرده اند، از جمله گفته اند برای یکایک شبهای قدر شایسته است انسان غسل بکند بعنوان اولین ادب و عمل شب قدر است، علمای ما گفته اند در مفاتیح الجنان مرحوم شیخ عباس قمی این بحث را آورده است که در هر سه شب انسان دمام غروب قبل از غروب و در آستانه مغرب هر سه شب غسل بکند البته درباره شب بیست و سوم مستحب است انسان دو بار غسل بکند که یکی در غروب و یکی قبل از اذان صبح، که این خود شاهدهای برای شب بیست و سوم باز بطور خاص تر و کار را با اهتمام بیشتری که این خود شاهدهای است، دوم احیاء توصیه شده است، که انسان آن شبها را با بار بیدار ماندنی احیاء نیست بیدار ماندنی که انسان با کیفیت از آن بهره برداری بکند احیاء محسوب می شود، حالا چه کار کند؟ گفتند شب را دعاهای متعدد، نمازهایی بطور خاص، دعاهائی وارد شده و علماء ما همین ادعیه ایی که امروزه مرسوم شده شیعیان در شبهای قدر می خوانند دعای جوشن کبیر دعای مجیر و سایر ادعیه اینها یا بطور خاص در روایات ما اشاره شده است یا اگر بطور خاص نیست مصداقی از آن عنوان کلی است به این معنا که در روایات ما آده دعا بخوانید و علماء ما دعای جوشن کبیر را بعنوان مصداقی از آن دستور خواندن دعا تعیین کرده اند.

از اقداماتی که فرمودید در شب قدر و

صحبت هائی که شد در کدامیک از کتب

دارالحدیث می توانیم پیگیری کنیم؟

در سالیان گذشته کتابی تحت عنوان «ماه خدا، پژوهشی جامع درباره ماه رمضان از نگاه قرآن و حدیث» تألیف آیت الله ری شهری، از آثاری است که مجموعه آیات و روایات مربوط به ماه رمضان و مربوط به روزه و شب قدر و فضیلت و آداب شب قدر به طور جامع در این کتاب بیان شده و دسته بندی منظمی شده است و بر اساس یک نظام منطقی این آیات و روایات بیان شده و علاقمندان می توانند از این کتاب در این خصوص بهره بگیرند.

روانشناسی فعالیت می کند و شش اثر در سال گذشته از سوی این پژوهشگاه منتشر شده که پیشگیری از اعتیاد با رویکرد اسلامی یکی از این آثار است، در این کتاب که به سفارش سازمان بهزیستی تالیف شده برای پیشگیری از اعتیاد نظریه پردازی شده است. وی یادآور شد: روش های توان افزایی در سخته های از آثار دیگر بوده که ۳۳ روش و راهکار برای مقابله با سخته بر اساس قرآن در این اثر بیان شده است. برنجکار با اشاره به پژوهشگاه تفسیر اهل بیت(ع) گفت: ۱۲ پژوهشگر در سه گروه علمی در این گروه فعالیت می کنند که گزیده شناخت نامه قرآن از جمله آثاری است که در سال گذشته منتشر شده است. وی خاطرنشان کرد: مجموعه قرآن کتاب زندگی در قالب سه جلد و چاپ نخستین شماره از فصلنامه تفسیر اهل بیت(ع) از آثار دیگر پژوهشگاه تفسیر اهل بیت(ع) است.

وی با اشاره به واحد آماده سازی کتاب گفت: این بخش کارهای پژوهشی را برای انتشارات آماده کرده و در واقع بخشی از کارهای انتشارات را انجام داده و تحویل پژوهشگاه می دهند که در سال گذشته ۲۵ هزار و ۱۱۴ صفحه آماده سازی کردند. برنجکار خاطرنشان کرد: ۲۰ جلد کتاب و سه شماره مجله منتشر شده که مهمترین آثار دانشنامه امام مهدی(عج) است که ۱۲ سال برای تدوین آن زمان صرف شده است. وی با اشاره به پژوهشگاه کلام اهل بیت(ع) گفت: این پژوهشگاه با ۲۹ پژوهشگر و چهار گروه علمی فعالیت می کند که در سال گذشته ۳۸ مقاله در مجلات علمی پژوهشی چاپ شد و بر مبنای این مقالات در نظر داریم کتاب های متعددی منتشر شود. مشاور عالی پژوهشگاه قرآن و حدیث خاطرنشان کرد: ۱۵ پژوهشگر و سه گروه علمی پژوهشگاه اخلاق و

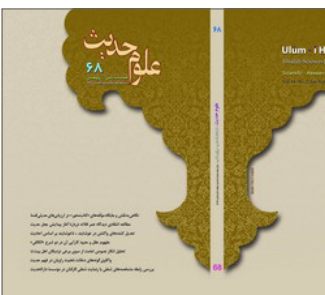
می کند که در سال گذشته ۳۸ مقاله در مجلات علمی پژوهشی چاپ شد. به گزارش اطلاع رسانی دارالحدیث حجت الاسلام والمسلمین «رضا برنجکار» در نشست سالانه مدیران دارالحدیث که در تالار علامه مجلسی برگزار شد، با اشاره به گزارش یک سال اخیر پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: ۱۲۵ نفر برای جذب در هیئت علمی ثبت نام کردند، صلاحیت آنها بررسی شد و ۴۲ نفر واجد شرایط شدند که مصاحبه ای برای جذب آنها برگزار می شود. وی با بیان اینکه پایگاه اطلاع رسانی پژوهشگاه قرآن و حدیث افتتاح شده و افراد می توانند پیشنهادات خود را بیان کنند، عنوان کرد: هفت عنوان کتاب به زبان فارسی در یک سال اخیر ترجمه شده و در مجموع کل ترجمه هایی که در سال گذشته در این زمینه انجام شد، ۸ هزار و ۵۰۰ صفحه از آثار پژوهشگاه است.

مشاور عالی پژوهشگاه قرآن و حدیث خبر داد:

فعالیت پژوهشگاه کلام اهل بیت(ع) با ۲۹ پژوهشگر و چهار گروه علمی

مشاور عالی پژوهشگاه قرآن و حدیث با اشاره به پژوهشگاه کلام اهل بیت(ع) گفت: این پژوهشگاه با ۲۹ پژوهشگر و چهار گروه علمی فعالیت

علمی نویسنده. شماره ۶۸ فصل نامه علمی - پژوهشی علوم حدیث، به صاحب امتیازی دانشکده علوم حدیث، مدیر مسؤل و سردبیری آیت الله محمدی ری شهری و مدیر اجرایی وحیدرضا نوربخش، در ۱۷۴ صفحه به تازگی از سوی مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث منتشر شد.

ترجمه حیدر مسجدی و چکیده مقالات به انگلیسی به همت سیدمحمدعلی رضوی در پایان فصل نامه آمده است. نویسندگان و پژوهشگرانی که قصد ارسال مقالات خود را دارند به موارد زیر توجه کنند: مقاله ارسالی از ۲۵ صفحه (هر صفحه ۳۰۰ کلمه) تجاوز نکند؛ مقاله ارسالی، باید دارای مقدمه، فصل بندی مناسب، نتیجه و کتابنامه بوده، حروفچینی شده و از طریق پایگاه ulumhadith.ir ارسال شود. مقاله ارسالی باید دارای بخش های ذیل باشد: چکیده فارسی مقاله، حداقل ۱۲۰ و حداکثر ۱۵۰ کلمه و حتی الامکان چکیده انگلیسی آن به همین مقدار؛ واژگان کلیدی فارسی و معادل انگلیسی آنها (حداقل ۳ و حداکثر ۵ واژه)؛ تعیین رتبه

آغاز پیدایش جعل حدیث» نوشته مهدی مردانی، عبدالهادی مسعودی؛ مقاله «تعدیل کننده های واکنش در خوشایند ناخوشایند بر اساس احادیث»، نوشته عباس پسندیده؛ مقاله «مفهوم عقل و حدود کارایی آن در دو شرح «الکافی»، نوشته فاضله میرغفوریان؛ مقاله «تحلیل انکار نصوص امامت از سوی برخی نزدیکان اهل بیت» نوشته محمد رضا سجادی طلب؛ مقاله «واکاوی گونه های دخالت ذهنیت راویان در فهم حدیث» نوشته ابوالفضل ساجدی، سیدمحمود مرتضوی شاهرودی، مقاله «بررسی رابطه مشخصه های شغلی با رضایت شغلی کارکنان در مؤسسه دارالحدیث» نوشته لطف علی جباری، اصغر هادوی. گفتنی است، چکیده مقالات به زبان عربی

شماره جدید فصل نامه علمی - پژوهشی علوم حدیث منتشر شد

شماره ۶۸ فصل نامه علمی - پژوهشی علوم حدیث به تازگی از سوی مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث منتشر شد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، مقالات درج شده در این شماره فصل نامه علوم حدیث بدین شرح است: مقاله «گاهی به نقش و جایگاه مؤلفه های «کتاب محور» در ارزیابی های حدیثی قدما ...» نوشته حمید باقری؛ مقاله «مطالعه انتقادی دیدگاه عمر فلاته در باره

شده و زندگانی امام حسین(ع)، پاسخ به شبهات، نمایاندن تحریفات و ترسیم پنج نقشه ابتکاری خط سیر کاروان حسینی از مباحث مطرح شده در این دانشنامه است. طباطبایی نژاد خاطرنشان کرد: این مجموعه ۴ هزار و ۱۹۱ نقل را به دوزبان فارسی و عربی در بردارد که آذر سال ۸۸ با حضور آیت الله صافی گلپایگانی در مؤسسه دارالحدیث رونمایی شد. در این نشست اعضای گروه سیره نگاری پژوهشگاه علوم و معارف حدیث به طرح سوالات خود درباره تحقیقات مرکز دایرة المعارف الحسينیه در لندن و کتابخانه معتبر اروپا درباره کتاب های قدیمی پرداختند.

حاصل ۱۰ سال پژوهش پژوهشگران است که در سال ۸۸ منتشر شد و در اختیار مخاطبان قرار گرفت. مدیر گروه سیره نگاری پژوهشگاه علوم و معارف حدیث خاطرنشان کرد: در زمینه تدوین این دانشنامه از معتبرترین منابع استفاده شده که شامل آغاز زندگی شخصی، اجتماعی، سیاسی و ... سید الشهدا(ع) است و با ارائه دقیق آیات قرآنی، گزارش های روایی و تاریخی توانسته است در زمینه معرفی این چهره آسمانی به صورت موفق عمل کند. وی با بیان اینکه دانشنامه امام حسین(ع) خلأ موجود در این زمینه را برطرف کرده است گفت: این دانشنامه در ۱۵ بخش اصلی تدوین

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، حجت الاسلام والمسلمین سید محمود طباطبایی نژاد در بازدید مدیر مرکز دایرة المعارف الحسينیه در لندن از مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث با بیان اینکه این نشست می تواند زمینه همکاری های موفق را به دنبال داشته باشد، اظهار کرد: نشر سیره امام حسین(ع) در سراسر دنیا از سوی گروه سیره نگاری پیگیری می شود و در واقع مرکز دایرة المعارف الحسينیه می تواند زمینه نشر معارف حدیثی را در اروپا فراهم کند. وی با اشاره به پژوهش های صورت گرفته درباره دانشنامه ۱۴ جلدی امام حسین(ع) گفت: این دانشنامه

مدیر گروه سیره نگاری پژوهشگاه علوم و معارف حدیث گفت: نشر سیره امام حسین(ع) در سراسر دنیا از سوی این گروه پیگیری می شود

به طور طبیعی اتفاق نمی افتد کسانی که در عراق، سوریه وحشت کرده و می ترسند و از خداوند نعمت امنیت را می خواهند ما در اینجا معتقدیم که خداوند می تواند در اوج وحشت به ما امنیت ببخشد و در اوج ذلت ما را عزیز کند.

وی محور نهم دعای افتتاح را نام بردن از ائمه برشمرد و یادآور شد: در این دعا ما با همه ائمه اطهار علیهم السلام به پیشگاه خداوند می رویم و در واقع ما شفیعیانی را با خود می آوریم که همگی در درگاه الهی آبرو دارند و می توانند مشکل ما را حل کنند. محور دهم که از جمله محورهای مهم این دعای شریف محسوب می شود محوریت حضرت حجت(ع) در همه امور است و از آنجایی آغاز می شود که ما اسم حضرت را بر زبان جاری می کنیم، می گوئیم: «اللَّهُمَّ اعِزَّهُ وَأَعِزِّ بِهِ، وَأَنْصُرَهُ وَأَنْصُرِ بِهِ، وَأَنْصُرَهُ نَصْرًا عَزِيزًا، وَأَفْتَحْ لَهُ فِتْحًا سَيِّرًا» بنابراین محوریت حضرت حجت(ع) یعنی خداوند متعال عزت الهی را به حضرت بدهد و عزت ما به محوریت عزت امام زمانمان باشد، ما در این فراز از دعای افتتاح می خوانیم: نصرت الهی را به امام زمانمان بده و ما را به واسطه حضرت مهدی(عج) یاری کن، فتح را به او بده و ما را به واسطه ایشان پیروز گردان.

غلامعلی گفت: محور یازدهم به نوع درخواست ما برای حضور و کمک به حضرت ولی عصر(عج) است که در اینجا می گوئیم: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغِبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةِ كَرِيمَةٍ: نَعْبُدُ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ، وَنُذَلُّ بِهَا الْبِتَّقَى وَأَهْلَهُ» واره نرغب، حالت اشتیاق ما را نشان می دهد و با قرائت آن شوق و اشتیاق خویش را برای حضور در دولت کریمه حضرت مهدی(عج) بیان می کنیم که با عبارات زیبایی بیان می شود.

● شکایت از خدا خوب نیست اما شکایت بردن نزد خدا نیکوست

وی خاطر نشان کرد: آخرین محور مبنی بر اینکه اصل همه امور در زمان حضرت مهدی(عج) به وقوع خواهد پیوست بیانگر چند نکته است: نخست آنکه در دوران حکومت جهانی حضرت، علم و عمل توأم با هم است بدین معنا که یک فرد نمی تواند فقط عالم باشد و یا اینکه فقط اهل علم باشد «اللَّهُمَّ مَا عَرَفْتَنَا مِنَ الْحَقِّ فَحَمَلْنَا، وَمَا قَضَرْنَا عَنْهُ فَبَلَّغْنَا» خدایا ما گاهی اوقات، شناخت داریم اما

این درخواستها را مطرح می کنیم با اجازه خداوند این درخواستها را عنوان می کنیم «أَذْنَتْ لِي فِي دُعَاكَ وَ مَسْأَلَتِكَ». این فراز اشاره دارد به آن آیه قرآن که می فرماید: «ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»؛ بخوانید مرا تا اجابت کنم شما را. محور دیگری که در اینجا بسیار زیبا بیان شده، شمردن نعمتها است آنجا که می گوئید: «فَكَمْ يَا إِلَهِي مِنْ كَرْبَةٍ قَدْ فَرَّجْتَهَا وَ هُمُومٍ قَدْ كَسَفْتَهَا» به ما می آموزد هر زمانی که می خواهیم دعا کنیم حتما ابتدا نعمت های الهی را بشماریم بنابراین درخواست اجابت و گذشت و .. را از خداوند می خواهیم چرا چون می دانیم که خداوند بسیاری از گرفتاری های ما را بر طرف کرده است. غلامعلی گفت: مطلب دیگری که در سراسر دعای افتتاح به چشم می خورد سپاس های فراوان متناسب با درخواست ما است یعنی وقتی ما می خواهیم مقابل دشمن باشیم در آنجا حمدی را عنوان می کند که ما بتوانیم علیه دشمن استفاده کنیم. اصرار بر مغفرت، پنجمین محور این دعا است در فقرات مختلف دعای افتتاح ما از خداوند می خواهیم که ما را ببخشد این اصرارها چه در غالب حمدها و چه در غالب بخشش گناهان و یا اجابت یک خواسته، این است که ما بتوانیم در ماه مبارک رمضان کاملاً پاک شده و اگر برای انسان مغفرت حاصل شود یقین بدانید که دعاهایتان به اجابت نزدیک است.

وی ابراز داشت: همچنین در دعای افتتاح نوعی ناز کردن نهفته است کانه در این دعا به ما یاد داده اند که انسان می تواند آنقدر لطیف با خداوند صحبت کند و به اینجا برسد که «مُدَلَّا عَلَيَّكَ فِيمَا قَصَدْتَ فِيهِ» خدایا من اصلاً برای تو یک حالت ناز دارم، که بر حالت نزدیک بنده به خداوند دلالت دارد. درک حکمت های الهی از جمله دیگر محورهای این دعای شریف است آن محورهایی که به ما یاد می دهد و عبارت «فَإِنْ أَبْطَأَ عَنِّي» دارد که اگر خدا بعضی چیزها را به من ندادی من قبول دارم و می دانم که به دلیل کمبود من است و این موضوع نیز یکی از محورهای مهم دعای افتتاح به شمار می رود که اگر انسان دعا می کند اما بعضی چیزها به او نمی رسد اگر حکمتش را بداند تحمل آن برایش آسان تر خواهد بود.

● اعتقاد به گره گشایی حضرت حق در کارهای ناشدنی با دعای افتتاح

این استاد دانشگاه عنوان کرد: اعتقاد به گره گشایی حضرت حق در کارهای ناشدنی از دیگر محورهای این دعای شریف است، «الْحَدِّ لَئِذَا يُؤْمِنُ الْخَائِفِينَ وَ يَنْجِي [الضَّالِّينَ] الصَّالِحِينَ [الضَّالِّينَ] وَ يَرْفَعُ الْمُسْتَضْعِفِينَ»؛ اینها

افتتاح به لحاظ متنی، کوتاه و بلندی از دعاهایی نسبتاً متوسط است که نه خیلی بلند است و نه آنچنان کوتاه امامضامین والایی دارد. دعای افتتاح در چندین کتاب کهن ما آمده است از جمله کتاب تهذیب الاحکام شیخ طوسی، مصباح المتجهد شیخ طوسی و در کتاب اقبال الأعمال سید بن طاوس. وی عنوان کرد: ماجرا به این صورت است که «ابن نصر» یکی از بستگان محمد بن عثمان نائب دوم امام زمان(عج) از ایشان می خواهد دعاهایی را که می خواند و اهتمام زیادی به آنها دارد به ویژه ادعیه ماه مبارک رمضان و از آن جمله دعای افتتاح را در اختیار او هم قرار دهد محمدبن عثمان نیز دفترچهای را که ادعیه های بسیاری در آن وجود داشت را به وی داد. از این رو دعای افتتاح از شخص معصوم(ع) صادر نشده است و اینطور نیست که ما یقیناً بگوئیم دعای افتتاح را به طور مثال امام علی(ع)، امام صادق یا امام زمان خوانده باشند بنابراین از این جهت که از ناحیه یکی از نواب حضرت آمده است و مورد تأیید حضرت هم باشد چندان بعید نیست اما نمی توان گفت که صددرصد هم مورد اعتماد هست.

وی با بیان اینکه دعای افتتاح علاوه بر تعلیم شیوه دعا کردن مهمترین درخواست های ما را از خداوند طلب می کند، اظهار داشت: نکته مهمی که در این دعا وجود دارد درخواست هایی است که اگر آنها اجابت شود سایر نیازهای ما نیز برطرف خواهد شد به عبارت دیگر دعای افتتاح، شاه کلید تمام مشکلات ماست و به صراحت در آن می خوانیم که اگر ولی معصوم در جامعه حضور داشته باشد مشکلات روحی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ما به محوریت امام معصوم برطرف می شود و این روح کلی دعای افتتاح است.

● سپاس های فراوان متناسب با درخواست ما در دعای افتتاح رقم می خورد

این استاد دانشگاه تصریح کرد: به طور کلی می توان ۱۲ محور برای مضامین دعای افتتاح برشمرد، یک محور آن حمد و ثنای الهی است که این حمد و ثنا همراه با یقین، کارساز است یقین دارم که خداوند مهربان ترین است و یقین دارم که در مقام مجازات، سخت ترین است این یقین که دائماً حال بیم و امید را به انسان تزریق می کند نکته مهمی است که در دعای افتتاح می توان آن را مشاهده کرد.

وی ادامه داد: محور دوم اینکه ما درخواست هایی داریم و می گوئیم چون خداوند اجازه داده است ما

از محورهای دعای افتتاح، اعتقاد به گره گشایی حضرت حق در کارهای ناشدنی است

حجت الاسلام احمد غلامعلی در مصاحبه با خبرگزاری فارس دعا را برترین عبادت معرفی کرد و به تشریح آن پرداخت. به گفته وی دعا و نیایش یکی از موارد بسیار مهمی است که در همه ادیان به ویژه اسلام وجود داشته و سرلوحه برنامه های عبادی شیعیان بوده است. دعا و نیایش، زیباترین شیوه های است که پیوند انسان را با ذات پاک خداوند متعال برقرار می کند و موجب پرواز روح به سوی ملکوت می شود.

حضرت رسول(ص) در این خصوص می فرماید:

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الدُّعَاءُ: فَإِذَا أَدْنَى اللَّهُ لِلْمُعْتَدِ فِي الدُّعَاءِ فَتَجَّ لَهُ بَابُ الرَّحْمَةِ، إِنَّهُ لَنْ يُؤَلِّكَ مَعَ الدُّعَاءِ أَحَدٌ؛ دعا، برترین عبادت است. هرگاه خداوند به بنده اذن (و توفیق) دعا دهد، در رحمت را به روی او گشوده است. بی گمان هیچ کس با دعا کردن هلاک نمی شود.

دعا در لغت به معنای طلب، درخواست و تقاضاست و در اصطلاح به اظهار نیاز و خواهش بندگان به درگاه خدای قادر متعال گفته می شود. برای پی بردن به ارزش و اهمیت دعا در دین مبین اسلام می توان به سیره و توصیه های ائمه اطهار(ع) توجه کرد لذا این تأکید بسیار زیاد، نشانگر جایگاه ویژه دعا در اسلام است تا جایی که از امام باقر(ع) روایت شده است: «مَا مِنْ شَيْءٍ أَفْضَلَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ وَ يُطَلَّبَ مِمَّا عِنْدَهُ»؛ نزد خدا هیچ چیز بهتر از این نیست که از او سؤال شود و از آنچه نزد اوست درخواست شود. همچنین پیامبر اکرم(ص) دعا را مغز عبادت معرفی کرده اند.

یکی از دعاهایی که در اعمال مشترک هر شب از ماه مبارک رمضان وارد شده است قرائت دعای «افتتاح» است به دلیل برخوردار بودن این دعا از مضامین والا و فرازهایی ناب در خصوص دعا برای ظهور حضرت مهدی(عج) بر آن شدیم تا گفت وگویی را با حجت الاسلام احمد غلامعلی عضو هیأت علمی دانشگاه قرآن و حدیث داشته باشیم تا در لیالی باقی مانده از این ماه بزرگ، با آگاهی و توجه بیشتری دعای افتتاح را زمزمه کنیم.

● دعایی که نایب امام زمان(عج) آن را زمزمه می کرد

حجت الاسلام غلامعلی با اشاره به محورهای «دعای افتتاح» گفت: دعای

حال کار کردن نداریم تو ما را به آنها وادار کن و هر جا که ما کوتاهی کردیم و نتوانستیم به آن شناخت دست بیابیم تو آن را به ما برسان.

در این محور است که فراهم آمدن واقعی پس از پراکندگی بامحوریت امام زمان(عج) است؛ «اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ بِسْمِ اللَّهِ وَأَشْعَبُ بِهٖ صَدْعَنَا، وَأَرْتُقُ بِهٖ فَتَقْنَا، وَكَيْتُرُ بِهٖ قَلْتَنَا». پیوستن بعد از گسستن است به طور طبیعی مذهبها، فرقه ها، شهرها، علایق و ... ما را از یکدیگر گسسته است ظهور امام زمان(عج) ما

را به هم می پیوندند، همه ما در غفلت هستیم حضرت مهدی همه جمع های کوچک ما را کاملاً در کنار یکدیگر قرار می دهد، لذا اسارت های ما به واسطه حضرت بر طرف می شود؛ سود رسانی و حتی آرزوهای دنیا و آخرتی ما همگی به محوریت حضرت است بنابراین در دعای افتتاح به ما یاد داده اند که علاوه بر حمد و ثنای الهی، از خدا طلب بخشش کنیم و خودتان را پاک و آماده کنید برای دورانی که در آن وحدت واقعی و عزت واقعی را درک خواهیم کرد.

عضو هیأت علمی دانشگاه قرآن و حدیث در پاسخ به این سؤال که آیا بر اساس دعای افتتاح ما تا قبل از ظهور حضرت مهدی(عج) باید بیکار بنشینیم، تصریح کرد: دعای پایانی افتتاح برای این است که ما تمرین کنیم تا این عزت را به دست آوریم، تمرین کنیم که با محوریت امام زمان(عج) و بدون اینکه ایشان ظاهر باشند با محوریت سخنان اهل بیت علیهم السلام سعی کنیم به وحدت و عزت برسیم و کینه ها را از بین ببریم.

وی گفت: جملات آخر این دعای

شریف مبنی بر اینکه «اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ نَبَيْتَنَا وَعَبَيْتَنَا وَآوَيْتَنَا» درست است که این فرازهای دعا از جانب امام معصوم نرسیده اما ما مشابه همین دعا را از امیرمؤمنان علی علیه السلام در آخرین شب جنگ صفین مبنی بر «لילה الهیبر» که بسیار سخت هم بوده ما عین همین کلمات را داریم که نشان می دهد در حقیقت باید شکایت اصلی را به سوی خدا ببریم؛ شکایت از خدا خوب نیست اما شکایت بردن نزد خدا نیکوست.

داد. نگارنده معتقد است تلاش های اصلاح طلبان مسیحی، بویژه در دوره معاصر، در اسطوره زدایی از مسیحیت، لیتیک به دعوتی است که قرآن کریم، قرن هاست به آن دعوت می کند.

۶. مدرسه تفسیری مدینه و میراث قرآنی شیعه

نویسنده: محمود ملکی تراکهای
این مقاله بر آن است که میراث مکتوب تفسیری شیعه در دوران حضور امامان در مدینه را بر اساس «عنوان پژوهی» بازنمایی کرده، گوناگونی آنها را بشناساند، حضور عنوان های مختلف و فراوان تفسیری را در این دوران نشان دهد. دو کتاب فهرست شیعی نجاشی و شیخ طوسی، یعنی فهرست مصتفی الشیعة و الفهرست، منابع اصلی ما در این پژوهش است. سی مؤلف با ۴۳ قرآنی، در این حوزه تفسیری حضور دارند که اهتمام شیعه به قرآن و نیاز جامعه شیعی به این گونه آثار را نشان می دهد.

۷. کتاب شناسی تفسیر علی بن ابراهیم قمی

نویسنده: محمدامین ربانی
در این فهرستواره، منابع در باره تفسیر القمی و مآخذ مرتبط با مؤلف آن «علی بن ابراهیم قمی» معرفی شده اند. نویسنده در دو بخش، به معرفی چاپ های مختلف این تفسیر و ترجمه آن و نسخه های خطی و آثار درباره آن می پردازد. منابع ارائه شده، به زبان فارسی و عربی اند و آثار انتشار یافته از آغاز تا آبان ۱۳۹۲ ش را در بر می گیرند. در مجموع، ۱۵۶ مآخذ در این کتاب شناسی معرفی شده اند که چهارده منبع، کتاب مستقل، ۷۳ منبع، کتاب مشتمل، ۴۹ منبع، مقاله و هشت منبع، پایان نامه اند. در بخش پایانی، پنج نمایه افزوده شده اند تا دسترسی آسان به منابع را در گونه های مختلف فراهم آورند. گفتنی است، شماره دوم تفسیر اهل بیت(ع) به صاحب امتیازی پژوهشگاه قرآن و حدیث، مدیر مسؤلی عبدالهادی مسعودی، سردبیری علی راد به تازگی از سوی انتشارات دارالحدیث منتشر شده است.

این مقاله، برخی از مهم ترین این مبانی مورد بررسی قرار گرفته است.

۴. نقد انگاره خشونت آمیز بودن مجازات های دنیوی در قرآن با تأکید بر روایات تفسیری

نویسنده: مریم کریمی تبار
برخی مخالفان اسلام با هدف اسلام ستیزی بر آن شده اند تا آموزه های قرآن را خشونت آمیز و غیراخلاقی معرفی کنند. برای این منظور به آیاتی که در آنها، برای مجرمان مجازات های سختی چون قصاص، قطع دست و تازیانه و... در نظر گرفته شده، استناد کرده و به شبهه افکنی دست یازیده اند. در این مقاله، ضمن تبیین شبهه، با تأمل و مذاقه در آیات جزایی قرآن و نیز با استمداد از روایات مبین آن، روشن می گردد که خشونت در احکام جزایی قرآن، در جهت انتباه و اصلاح فرد و جامعه است و نوع و شدت مجازات های مورد نظر قرآن، لازمه بازدارنده بودن آنهاست. از این رو، نمی توان قرآن را به سبب تشریح برخی احکام جزایی، متهم و محکوم به خشونت ورزی و نادیده گرفتن اصول و ارزش های اخلاقی نمود.

۵. دختری در محراب: مطالعه تطبیقی شخصیت مریم علیها السلام در سنت مسیحی - اسلامی

نویسنده: حیدر عبوضی (عماد)
حضرت مریم علیها السلام از شخصیت های مشترک میان اسلام و مسیحیت است که متون مقدس هر دو دین، از ایشان تجلیل کرده اند. مقدمه این مقاله به فقه اللغة کلمه مریم می پردازد، چه این که امروزه مباحث زبان شناسی، یکی از پیش نیازهای مطالعات تطبیقی در ادیان است. سپس با تأمل بر برخی از بخش های اناجیل در باره مریم علیها السلام، به جایگاه مریم شناسی در الهیات نظام مند مسیحی و سیر تحول آن می پردازیم. در ادامه، ضمن ترسیم چهره این بانوی ارجمند در قرآن به برخی از اشکالات مطرح شده به وسیله مسیحیان که ناشی از سوء فهم برخی از آیات است، پاسخ خواهیم

روشنی و یگانگی راه. برخی پیامدهای هر یک از صفات را نیز برشمردیم و در پایان و به مناسبت یگانگی راه، به مسئله تکثر دینی و تفاوت «صراط» و «سبیل» پرداخته ایم.

۲. روش شناسی تفسیر موضوعی در روایات اهل بیت علیهم السلام

نویسنده: علی راد و مسعود حسن زاده گلشانی
تفسیر موضوعی، عهده دار استخراج و اکتشاف نظریه قرآنی از مجموعه ای از آیات است. میزان گستردگی ای از روایات تفسیری پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام مبتنی بر این رویکرد، ارائه شده است. تحلیل روش شناختی این روایات، موجب آشکار شدن زوایای دیگری از تفسیر موضوعی شده و امکان به کارگیری این روش ها را در قرآن، فراهم می نماید. در این مقاله، ضمن تحلیل روایات اهل بیت علیهم السلام، در تفسیر موضوعی، گونه ها و ویژگی های روش ایشان تبیین شده است. روش های به کار رفته در روایات تفسیر موضوعی، در دو زمینه قابل بررسی است: نخست، راهکارهای دستیابی به آیات استنادی ائمه علیهم السلام توسط افرادی که توان تعامل آنها با قرآن، پایین تر از سطح معصومان است؛ و دیگری تبیین و جمع بندی این آیات جهت دستیابی به نظر قرآن.

۳. مبانی تفسیری شیخ مفید نویسنده: عبدالهادی مسعودی و سید محسن صفایی

در کنار تلاش های ستودنی پژوهشگرانی که نقش قرآن را در آثار شیخ مفید، برجسته نموده اند، هنوز مشی تفسیری او، آن گونه که شایسته این شخصیت بزرگ است، معرفی نشده است. او عقل مدارانه و با تکیه بر معارف ناب اهل بیت علیهم السلام، روایات تفسیری را در تبیین قرآن به کار بست و در هر جا که نیاز بود، به تحلیل و نقد آنها پرداخت. طبیعی است که این الگوی تفسیری نظام مند، بدون داشتن مبانی درست و پایبندی به آن در فرآیند تفسیر، امکان پذیر نبوده است. در

«تفسیر اهل بیت علیهم السلام» منتشر شد

دومین شماره از مجله از نیم سال نامه علمی تخصصی تفسیر اهل بیت(ع) با هدف تبیین مبانی و تراث تفسیر امامیه به همت پژوهشگده تفسیر اهل بیت(ع) مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث منتشر شد.

در این شماره از مجله می خوانید:
۱. ویژگی های «صراط مستقیم» در قرآن
۲. روش شناسی تفسیر موضوعی در روایات اهل بیت علیهم السلام
۳. مبانی تفسیری شیخ مفید
۴. نقد انگاره خشونت آمیز بودن مجازات های دنیوی در قرآن با تأکید بر روایات تفسیری
۵. دختری در محراب: مطالعه تطبیقی شخصیت مریم در سنت مسیحی - اسلامی
۶. مدرسه تفسیری مدینه و میراث قرآنی شیعه
۷. کتاب شناسی تفسیر علی بن ابراهیم قمی خلاصه مقالات این شماره بدین شرح است:

۱. ویژگی های «صراط مستقیم» در قرآن نویسنده: محمد محمدی ری شهری

صراط مستقیم، تعبیری دیگر از راه پرستش خداوند است. این بدان معناست که ویژگی های مذکور برای عبادت خدا بر صراط، منطبق است. همچنین خصوصیات برنامه هایی که خداوند با عنوان شریعت و دین برای انسان ها فرستاده است تا آنها درست و زیبا و او را بپرستند و بندگی کنند، بر صراط مستقیم نیز صادق است. این ویژگی ها را در این مقاله برشمردیم که عبارتند از: مطابقت با موازین عقلی، حق مداری، میانه روی و گستردگی،

از مسئله های مهم در ماه مبارک رمضان، روزه و تأثیر آن بر زندگی یک فرد مسلمان است

گذار باشد؟

ماه مبارک رمضان از اذان صبح تا اذان مغرب باید از خوردن و آشامیدن پرهیز کنیم خود این مسئله سبک زندگی ما را تغییر می دهد برنامه ما، خواب و بیداری مان و نظم زندگی مان با اذان تنظیم می شود و این یکی از نکته های بسیار مهم است بزرگان و علمای ما و حتی توصیه دین ما این است برنامه زندگی مان به لحاظ اوقات با وقت نماز و اذان تنظیم شود در ماه مبارک رمضان این اتفاق می افتد و مسلمانان برنامه هایشان و نظم زمانی زندگی شان را با اذان تنظیم می کنند.

نکته دوم اینکه همچنین ماه مبارک رمضان باعث می شود که ما در سبک خواب و بیداریمان تغییر ایجاد شود ممکن است ما انسان های معمولی در غیر ماه مبارک رمضان هنگام اذان صبح بیدار نباشیم، نمازمان را اول وقت نخوانیم، هنگام مغرب غذا نخوریم، آخر شب غذا بخوریم، نوع خوراک ما و زمان خواب و بیداری ما کاملاً در ماه مبارک رمضان تحت تأثیر روزه قرار می گیرد و زندگی ما به آن سبک اسلامی خودش نزدیک تر می شود.

در بحث خوردن و آشامیدن نیز دقیقاً همین طور است اولاً ما مجبور هستیم از پر خوری در ماه مبارک رمضان دست بکشیم ولی به شرطی که هنگام سحر یا افطار آن را جبران نکنیم که یکی از آسیب های ماه مبارک رمضان همین است، اگر به صورت متعادل باشد خود این ماه مبارک رمضان خوراک و نوشاب ما را تنظیم و به یک سبک اسلامی نزدیک می کند.

تقویت حس معنوی در ماه مبارک رمضان منجر به تغییر سبک زندگی ما خواهد شد.

همچنین برنامه ارتباط با خداوند متعال را در زندگی ما بیشتر وارد می کند همانطوری که عنوان شد ماه مبارک رمضان حس معنوی را تقویت می کند و تقویت حس معنوی، سبک زندگی ما را تحت تأثیر قرار خواهد داد. ما در ماه مبارک رمضان بیشتر به مسجد می رویم، مساجد از جمعیت بیشتری پر می شود نمازهایمان را در اوقات دقیق تری می خوانیم و تا حدودی حضور قلب در نمازهایمان افزایش پیدا می کند خواندن قرآن در ماه مبارک رمضان افزایش پیدا می کند شاید بعضی از افراد که در طول سال اصلاً قرآن نمی خوانند در ماه مبارک رمضان شاید سی جزء

از مسئله های مهم در ماه مبارک رمضان، روزه و تأثیر آن بر سبک زندگی یک فرد مسلمان است اشاره سبک زندگی بیشتر به جنبه های رفتاری و تنظیم برنامه های زندگی است، جنبه های درونی، فکری و معنوی در سبک زندگی مطرح نمی شود آنها پایه ها و منابع سبک زندگی را تشکیل می دهند.

گفتگوی خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس با حجت الاسلام عباس پسندیده عضو هیأت علمی دانشگاه قرآن و حدیث و نویسنده کتاب «الگوی اسلامی شادکامی»

جنبه های «معنوی و فکری» منابع سبک زندگی اسلامی را تشکیل می دهند

● رابطه ماه مبارک رمضان با سبک زندگی چیست؟

از مسئله های مهم در ماه مبارک رمضان، روزه و تأثیر آن بر سبک زندگی یک فرد مسلمان است اشاره سبک زندگی بیشتر به جنبه های رفتاری و تنظیم برنامه های زندگی است، جنبه های درونی، فکری و معنوی در سبک زندگی مطرح نمی شود آنها پایه ها و منابع سبک زندگی را تشکیل می دهند.

ماه مبارک رمضان چند خاصیت و اثر دارد یکی از آنها این است که تقوا و خویشتن داری را افزایش داده و رحم بیشتری به دل انسان ها می دهد، حس همدلی افزایش پیدا می کند و حس معنوی انسان ها تقویت می شود اینها جزو سبک زندگی نیستند بلکه منابعی هستند که بر زندگی ما تأثیر می گذارند و ما مبارک رمضان می تواند این منابع را تقویت کند.

تنظیم امور زندگی با اوقات اذان مهمترین تغییر سبک زندگی در ماه رمضان است

● روزه داری تا چه اندازه می تواند بر سبک زندگی ما اثر

قرآن را بخوانند اما بخش هایی از کتاب خدا را مرور خواهند کرد.

در برنامه زندگی ما دعا وارد می شود این دعا شامل ادعیه مختلف از جمله اینکه چه دعاهایی که بعد از نمازها خوانده می شود و چه دعاهایی که در شب های قدر وارد می شود خود این ورود دعا در زندگی جزو مباحث سبک زندگی است چون بر اساس تقسیمی که ما بر اساس روایات داریم تقسیم های سه گانه و چهار گانه، آنچه که مهم است این است که بخشی از تمام این تقسیم بندی ها به ارتباط با خداوند متعال اختصاص دارد و در ماه مبارک رمضان این جنبه تقویت می شود از جمله قرآن خواندن، مسجد رفتن، حضور در نماز جماعت و شرکت در مراسم دعا و ... تغییراتی است که در سبک زندگی انسان ها به وجود می آید و ما را به سبک زندگی اسلامی نزدیک می کند که در همه سال باید داشته باشیم.

نکته دیگر اینکه روی حس نوع دوستی و همدلی با دیگران تأثیر می گذارد و از آنجایی که انسان را تا حدودی دلرحم می کند باعث می شود در سبک زندگی ما توجه به فقرا قرار بگیرد همدلی ها بیشتر شود و مشاهده می کنیم که در ماه مبارک رمضان مردم با هم مهربان تر هستند و بیشتر به یکدیگر احترام می گذارند، صلح رحم به واسطه افطاری دادن افزایش پیدا می کند همچنین صلح با مؤمنین و اهل ایمان بیشتر می شود و در ماه مبارک رمضان، دور هم بودن ها تقویت می شود اگر ما به آن دستورات اسلامی عمل کنیم به طوری که در افطاری هایمان فقط خویشان و ثروتمندان نباشند و اگر به فقرا رسیدگی کنیم این توجه به فقرا و افطاری دادن به آنها یکی از مؤلفه هایی است که در سبک زندگی ما قرار می گیرد و آن را به سوی اسلامی بودن سوق می دهد.

در ماه رمضان، نیروی تقوای خود را تا سال آینده شارژ می کنیم.

● با تغییر و تحولاتی که در ماه مبارک برای ما رقم می خورد چگونه می توان آن حس زیبای معنوی را تداوم بخشید؟

از مسئله های مهم درباره این سؤال آن است که ما بدانیم این کارها فقط به ماه مبارک رمضان اختصاص ندارد گاهی اوقات تصور ما این است که اینها فقط رفتارهای مخصوص ماه مبارک رمضان است؛ همانطور که با رفتن ماه مبارک رمضان روزه واجب می رود و ما

تا سال آینده دیگر روزه واجبی به نام روزه ماه مبارک رمضان نداریم تصور اینکه این رفتارها هم باید تغییر کند از جمله اینکه کمتر به مساجد برویم در مراسم های دعا شرکت نکنیم، قرآن نخوانیم پیش می آید در حالی که باید میان این دو تفکیک قائل شویم.

ما باید دقت توجه کنیم آنچه که در ماه مبارک رمضان وجود دارد و تا موعد بعدی نیازی به تکرار آن نداریم. تنها مسئله روزه ماه مبارک است اما اینکه برنامه های قرآن، دعا، نماز اول وقت باید سر جای خویش باقی بماند این موضوع می تواند به ما کمک کند که در واقع ما تمرین می کنیم. در ماه مبارک رمضان یک تمرینی اتفاق می افتد که خویشتن داری، تقوای انسانها افزایش پیدا می کند در حقیقت ما نیروی تقوای خود را تا سال آینده شارژ می کنیم.

در سبک زندگی نیز همین طور است حالا که عادت می کنیم یک ماه سبک زندگی متفاوتی از ماه های دیگر داشته باشیم خوب است آن را ادامه دهیم شاید نتوانیم به اندازه ماه مبارک رمضان قرآن بخوانیم یا در نماز جماعت شرکت کنیم اما باید سعی کنیم حداقل بخش هایی از آن را حفظ کنیم به طور مثال اگر نمی توانیم روزی یک جزء قرآن بخوانیم لااقل چند صفحه یا چند آیه از آن را قرائت کنیم اگر هر روز نمی توانیم دعا بخوانیم حداقل چند روز یکی از ادعیه را بخوانیم همچنین در خصوص کمک به فقرا، اگر همیشه نمی توانیم کمک کنیم گاهی دستگیری از مستمندان جزو برنامه های ما باشد.

پدر و مادرها باید ماه مبارک رمضان را برای فرزندان خوشایندسازی کنند.

● با توجه به تغییر سبک زندگی در این ماه، نقش والدین در عمق بخشی به فضایل اخلاقی در فرزندان چیست؟

در باب والدین چند نکته وجود دارد؛ یکی اینکه اولاً والدین باید به مواردی که می گویند عامل باشند، گفتار والدین تأثیر زیادی در فرزندان ندارد بلکه عملکرد آنهاست که تأثیر مستقیمی روی فرزندان دارد به همین دلیل اگر بچه ها در ماه مبارک رمضان که از والدین خویش نکات مثبتی را می بینند و آن ابعاد مثبت ماه مبارک رمضان را مشاهده کنند و اگر به جای اینکه از والدین بشنوند که مثلاً قرآن بخوانند واقعاً ببینند که والدین قرآن می خوانند، در مراسم ها شرکت می کنند و ماه

زندگی افراد در ماه مبارک رمضان، چگونه می توان فریضه امر به معروف و نهی از منکر را در سازمان ها و نهادها احیا کرد؟

درک ما از ماه رمضان به چند دلیل در ادارات کاهش پیدا می کند اینکه ما فکر کنیم تا ماه مبارک رمضان رفت، نماز و دعا و قرائت قرآن نیز باید فروکش کند تلقی اشتباهی بوده و نیازمند کار فرهنگی است.

نکته دیگر هم مسأله خود مدیران یا تأثیرگذاران در یک اداره است چراکه تا وقتی خود آنها در انجام امور عبادی و مذهبی مشارکت داشته باشند و اهتمام دهند می تواند در میزان حضور و شرکت افراد در این مباحث نقش آفرینی کند البته تمام این موارد نیازمند بررسی های همه جانبه است که باید دید چرا افراد شرکت نمی کنند یا کمتر مشارکت می کنند و تا عوامل آن مشخص نشود نمی توان به صورت دقیق و صریح در این خصوص، آسیب شناسی و یا اظهار نظر کرد.

که با برنامه ریزی و هدایت های پیشبری، آنها را به سمت دوستان خوب و مراکز خوبی که دوستان خوبی در آنجا وجود دارد سوق دهیم به طوری که از دوران کودکی به گونه ای به یکسری از مراکز و یکسری از آدم ها علاقه مند شوند که وقتی بزرگ شدند خود به خود سراغ آنها روند و طبیعتاً با افراد ناباب رابطه پیدا نخواهند کرد و در این حالت است که رابطه آنها با دوستانشان بیمه خواهد شد. بنابراین اگر بخواهیم آنقدر رابطه والدین با فرزندان را افزایش دهیم که رابطه دوستان حذف شود این شدنی نیست اصولاً کار درستی هم نیست، فرزندان ما نیاز دارند که از زندگی خانوادگی جدا شده و با محیط های دیگری از جمله دوستان آشنا شوند چون قرار است بعدها زندگی مستقلی داشته باشند و قاعدتاً باید بتوانند به صورت مستقل، خانواده های دیگری را نیز اداره کنند.

● در راستای تغییر فضای سبک

ارتباط و محبت میان والدین و فرزندان عمیق تر شود.

اینکه برخی والدین می گویند کاری می کنیم جوان ما سراغ دوستانش نرود حرف صحیحی نیست

● آقای پسندیده! تأثیر دوستان و همسالان را که نمی توان نادیده گرفت، آیا نوع تعامل والدین می تواند نقش گروه دوستان را کمرنگ و یا هدفمند کند؟

به هر حال ما باید بپذیریم مقطعی از سن نوجوانی به بعد، گروه دوستان در فرزندان تأثیر گذارترند به هیچ عنوان والدین نمی توانند جانشین دوستان شوند، بنابراین اینکه برخی والدین می گویند کاری می کنیم جوان ما سراغ دوستانش نرود حرف صحیحی نیست و عملی هم نخواهد شد و در واقع به هیچ عنوان نمی توان دوستان را از حذف کرد و یا نادیده گرفت.

کاری که ما باید انجام دهیم این است

مبارک روی آنها تأثیر مثبت گذاشته این تغییر رفتار والدین روی فرزندان تأثیر مثبت خواهد گذاشت.

ما باید ماه مبارک رمضان را برای فرزندانمان خوشایندسازی کنیم نباید کاری کنیم که جنبه هایی که مربوط به ماه مبارک رمضان می شود در کام فرزندان تلخ شود آنها باید یک خاطره خوشی از ماه مبارک داشته باشند این خوشایندسازی یکی از عوامل مهم به شمار می رود چرا که جنبه های مثبت هیجانانگیز در خصوص حالت مثبتی که فرد پیدا می کند باعث می شود که به پدیده ای گرایش پیدا کند و در نهایت از آن تبعیت کند.

نکته بعدی کیفیت رابطه والدین با فرزندان است، پدر و مادرها باید رابطه گرم و صمیمی با فرزندان خود داشته باشند، جلسات گفت و گو با هم داشته باشند لازم است گاهی اوقات تلویزیون را خاموش کنند و دور هم با هم سخن بگویند و مشورت دهند این تعامل با فرزندان ایجاب می کند که رشته های

دومین نشست «ادبیات کودک، تربیت دینی» برگزار شد

با اشاره به اینکه بسیاری از مفاهیم را مانند بهشت، جهنم و... را نمی‌توانیم به صورت صریح به کودکان توضیح دهیم بیان کرد: ما باید سؤال‌ها را خرد کنیم و به جای اینکه بگوییم که خدا چیست باید آن‌را در حاشیه جواب دهیم.

ضعیف و متوسط هستند گفت: بعضی شعرها موجب می‌شوند که کودکان فکر غربی نسبت به خداوند پیدا کنند، این شعرها خداوند را به زمین می‌کشاند در حالی که ما باید کودک را به آسمان بکشانیم تا با خداوند آشنا شود. وی

جلسات انجمن‌های علمی حوزه برگزار شد، حجت الاسلام والمسلمین ابراهیم اخوی مشاور کودک و نوجوان، محمود پوروهاب شاعر کودک و نوجوان و جمعی از شاعران، نویسندگان و علاقه‌مندان به این موضوع حضور داشتند. در ابتدای این نشست حجت‌الاسلام والمسلمین اخوی با بیان اینکه آموزش هویت دینی از سه سالگی شروع می‌شود گفت: در کشور ما حدوداً ۳ تا ۴ سال دیرتر هویت دینی شکل می‌گیرد و علت ممکن است روش‌های نادرست آموزش دین و... باشد. وی با اشاره به اینکه در جوامع پیشرفته اشخاص در ۱۸ سالگی به این هویت می‌رسند ولی در جامعه ما حتی تا ۲۴ سالگی طول می‌کشد افزود: دین می‌گوید که هویت دینی باید در ۲۰ سالگی بسته شود و در این مدت باید فکر دینی رخ داده و رفتار دینی بروز کند. در ادامه محمود پوروهاب با اشاره به اینکه ۹۰ درصد آثار دینی کودکان

دومین نشست «ادبیات کودک، تربیت دینی» به همت انجمن قلم حوزه و با همکاری مؤسسه دارالحدیث و کانون نویسندگان قلم در سالن جلسات انجمن‌های علمی حوزه برگزار شد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، در این نشست که در سالن

معرفی آثار مؤسسه دارالحدیث مرتبط با ماه رمضان

میهمانی خدا»، به خود اختصاص داده است. نکته مهم دیگری که اهمیت بسیار دارد، ضرورت برنامه ریزی برای آماده سازی مسلمانان جهت ورود به میهمان سرای رضائی است. بررسی سیره اهل بیت علیهم السلام در این زمینه، نشان می‌دهد که آن بزرگواران به این موضوع، توجهی خاص داشته‌اند. برای اثبات این مدعا و محتوای این اندیشه، ملاحظه خطبه‌های پیامبر خدا و امام علی علیه السلام که در آستانه ماه رمضان و با هدف آماده سازی و استقبال از آن بیان کرده‌اند، کافی است. فصل سوم این بخش، به این سخنان اختصاص دارد. مطالعه این خطبه‌ها، مسئولیت رهبران سیاسی، دینی و فرهنگی را در کشورهای اسلامی در مورد آماده ساختن مسلمانان برای ورود به میهمان سرای الهی و بهره‌گیری از برکات و آثار آن، دو چندان می‌کند. افزون بر این، برای آمادگی جهت ضیافت الهی، تنها شناخت، کافی نیست. چاپ هفتم کتاب «مراقبات ماه رمضان» با تیراژ یک‌هزار نسخه در ۵۱۸ صفحه جلد سخت توسط سازمان چاپ و نشر دارالحدیث صورت گرفته است.

علاقه‌مندان برای تهیه آثار منتشر شده مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث می‌توانند به فروشگاه دائمی علوم حدیث واقع در استان قم، میدان شهدا، خیابان معلم نمایشگاه دائمی علوم حدیث مراجعه و یا با نشانی اینترنتی www.hadith.net مکاتبه کنند.

رمضان» به دو زبان عربی و فارسی منتشر شده است، این کتاب تألیف آیت‌الله محمدی ری‌شهری و با همکاری «رسول افقی» و ترجمه «جواد محدثی» صورت گرفته است.

در بخشی از کتاب میخوانیم: آمادگی برای ورود به میهمانی خدا روشن است که انسان، بدون داشتن آمادگی‌های لازم و شرایط و زمینه‌های ضروری برای ورود به این میهمانی، نمی‌تواند به این ضیافت الهی وارد شود و از آن در جهت تجدید حیات معنوی - که اصلی‌ترین هدف خلقت انسان و نقطه اوج فلسفه وجودی اوست - بهره‌مند گردد. بررسی این آمادگی‌ها و شرایط و زمینه‌های لازم برای ورود به میهمانی الهی، هدف اصلی در بخش دوم کتاب است. شناخت، نخستین شرط اساسی برای ورود به محدوده ضیافت الهی است. این شناخت، افق گسترده‌ای دارد که از شناخت معنای میهمانی خدا آغاز می‌شود و تا شناخت: فلسفه روزه، ارزشی که روزه و روزه‌دار از آن برخوردارند، نقش روزه در حیات مادی و معنوی انسان، و نیز مراتب این ضیافت ربّانی، امتداد می‌یابد. میهمانان خدا، بدون شناخت و آگاهی از این مسائل، نمی‌توانند برای بهره‌مندی از ضیافت الهی و برخوردارگی از دستاوردهای آن، آماده شوند. اهمیت این شناخت، در محدوده‌ای گسترده و در بر دارنده تمام این مسائل، فصل اول از بخش دوم کتاب را با عنوان «شناخت

مجموعه روایاتی است درباره آداب، ادعیه و نوافل مربوط به ماه خدا، آداب مخصوص شب‌های ماه رمضان، آداب مخصوص روزهای ماه رمضان و اعمال مخصوص دهه آخر.

همچنین بخش چهارم روایاتی را دربر گرفته که به توصیف ویژگی‌ها، فضائل و آداب شب قدر می‌پردازد.

بخش پنجم شامل روایات مربوط به آداب بیرون آمدن از ضیافت الهی و ماه رمضان است و نویسنده در این بخش به بیان آداب وداع با ماه رمضان و نیز آداب شب و روز عید فطر با بهره‌گیری از احادیث پرداخته است.

کتاب «شهر الله فی الکتاب و السنّة» تألیف آیت‌الله محمدی‌ری شهری با همکاری «رسول افقی» به زبان عربی در قطع وزیری و ۶۲۸ صفحه توسط سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، تجدید چاپ شده است.

کتاب دیگری که مرتبط با این ماه پر خیر و برکت از سوی مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث منتشر شده است که «مراقبات ماه رمضان» نام دارد.

این کتاب گزیده و تلخیص شده کتاب «شهر الله فی الکتاب و السنّة» است. این کتاب در پنج بخش جامع تدوین شده است که عبارت از فضائل ماه خدا، آمادگی برای میهمانی خدا، آداب میهمانی خدا، شب قدر، آداب بیرون آمدن از میهمانی خدا است.

لازم به ذکر است، کتاب «مراقبات ماه

به مناسبت ماه مبارک رمضان، این پایگاه مروری بر معرفی آثار مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، مرتبط با این ماه پر خیر و برکت دارد.

به گزارش پایگاه حدیث نت، کتاب «ماه خدا» پژوهشی جامع درباره ماه مبارک رمضان از نگاه قرآن و حدیث است. این اثر تلاشی است برای شناخت عظمت، جایگاه و ویژگی‌های این ماه از زبان قرآن و حدیث.

نویسنده در مقدمه کتاب با اشاره به معانی رمضان، و دیگر نام‌های این ماه، تاریخ روزه‌داری در ادیان و مکاتب دیگر را بررسی کرده و آنگاه معانی ضیافت الهی را با بهره‌گیری از آیات و روایات کلاویه است. این اثر گزارشی است جامع و منظم درباره ویژگی‌ها، فضایل و آداب ماه مبارک رمضان و روزه داری آن، که بر اساس تعالیم قرآن و احادیث نقل شده از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و معصومان (علیه السلام) تهیه و تدوین شده است.

کتاب از پنج بخش و فصول متعدد تشکیل یافته است: بخش نخست به ارائه روایاتی پرداخته است که عظمت، ویژگی‌ها و برکات ماه رمضان و نیز چگونگی بهره‌برداری از برکات این ماه را بازگو می‌کند، بخش دوم با عنوان آمادگی برای میهمانی خدا، مجموعه روایاتی است درباره شناخت این ضیافت و اسباب و دعاهای آمادگی برای این ماه پربرکت به همراه بیان مراتب روزه‌داری و چگونگی تقویت آثار روزه با اصلاح غذا، بخش سوم

حضور نماینده تولیت عتبه مقدسه عباسیه در موسسه علمی فرهنگی دارالحديث

حجت الاسلام و المسلمین میلانی-نماینده تولیت حرم حضرت عباس علیه السلام- با حضور در موسسه علمی فرهنگی دارالحديث، با معاونت فرهنگی، ارتباطات و بین الملل دیدار کرد. در این دیدار، بر همکاری های متقابل و تبادلات علمی، پژوهشی و فرهنگی عتبه مقدسه عباسیه و موسسه علمی فرهنگی دارالحديث تاکید شد. حجت الاسلام والمسلمین میلانی با ابتدا با تشریح فعالیت های انجام شده در حوزه های مختلف پژوهشی و فرهنگی، دیدار با مراکز علمی فرهنگی ایران را از برنامه های جدی عتبه مقدسه دانست و حضور در موسسه دارالحديث را نیز در همین راستا قلمداد کرد. ایشان ضمن بیان خبر مدیریت یک مرکز دانشگاهی

رونمایی از بخش عربی و انگلیسی پایگاه «حدیث نت»

زبان های عربی و انگلیسی پایگاه «حدیث نت» همزمان با سالروز میلاد امام حسن مجتبی (ع) رونمایی شد. تغییر رابط کاربری و صفحه پایگاه حدیث نت به نشانی www.hadith.net با اضافه کردن بخش های جدید محتوایی در نیمه شعبان امسال و همزمان با خجسته زادروز حضرت حجت (عج) انجام گرفت و پس از آن تغییر صفحات زبان های عربی و انگلیسی نیز در شب میلاد با سعادت حضرت امام حسن مجتبی (ع) رونمایی شد. بخش های اصلی پایگاه حدیث نت در بخش زبان فارسی شامل «معارف حدیث» با زیر مجموعه حدیث و زندگی، گنجینه احادیث معصومین (ع)، کتب و مقالات معارفی، زلال معرفت و پرسش و پاسخ و ویژه نامه ها، «متون حدیث» با زیر مجموعه گزیده متون حدیث، ادعیه، آداب و مزار، تکنواری های موضوعی، فضائل و مناقب، ترجمه حدیث (منظوم و منثور)، چهل حدیث، دانشنامه ها و جوامع حدیثی است.

همچنین تاریخ حدیث، رجال، فقه الحدیث، کلیات و مباحث مقدمی، درایه، معرفی منابع و گفت و گو و سخنرانی زیر مجموعه بخش «علوم حدیث» را شامل می شوند و بخش «خدمات حدیث» هم شامل زیر مجموعه خبر و گزارش، اخبار نشر، اخبار پژوهشی، معرفی کتاب، معرفی مؤسسه ها، معرفی نرم افزارها، معرفی کتابخانه ها، معرفی نشریه ها، حدیث ایام و تصاویر حدیثی و ... است. بر اساس این گزارش، بخش های عربی و انگلیسی نیز با بهره گیری از متون علوم و معارف حدیث و با بخش های متنوع پژوهشی در اختیار کاربران قرار گرفته است و در حال حاضر پایگاه حدیث نت به صورت روزانه اقدام به ارسال حدیث روز به پست الکترونیکی کاربران در فضای مجازی کرده و علاقه مندان می توانند با ثبت نام در پایگاه و ثبت رایانامه خود جزو کاربران پایگاه قرار گرفته و از این خدمت بهره مند شوند.

توسط تولیت حرم مطهر حضرت عباس (علیه السلام)، برای همکاری و تبادلات علمی و پژوهشی با موسسه علمی فرهنگی دارالحديث اعلام آمادگی کرد. حجت السلام و المسلمین سبحانی نیا نیز ضمن خیر مقدم به ایشان، توضیح کلی از مجموعه دارالحديث و بخش های مختلف آن، پژوهشگاه، دانشگاه و موسسه بیان داشت و راه های تعامل و همکاری های دوجانبه را تشریح کرد. معاونت فرهنگی، ارتباطات و بین الملل موسسه دارالحديث توضیحی از محصولات و تولیدات مختلف موسسه ارائه و برای توزیع آثار دارالحديث در کربلای معلی و نجف اشرف و نیز ایجاد نمایندگی موسسه دارالحديث در این شهرها اعلام آمادگی کرد. همچنین بخشی از این دیدار به معرفی نمایش نرم افزار چندرسانه ای ثارالله که در اداره تولیدات رسانه ای معاونت فرهنگی تولید شده است اختصاص یافت و در آن اطلاعات کاملی از نرم افزار ارائه شد که با استقبال حجت الاسلام میلانی مواجه شد و اظهار امیدواری کرد که بتوان ضمن همکاری های دوجانبه در تولید آثار فرهنگی فاخر، با تولید نسخه عربی و انگلیسی نرم افزار، رسالت تبلیغی و ترویجی این اثر را در جهت بین المللی شدن و توزیع آن در عتبات مقدسه تکمیل نمود.

دبیر اجرایی همایش حدیث رضوی در قم اعلام کرد معرفی پرتلاش ترین استان ها در دومین همایش حدیث رضوی

دبیر اجرایی دومین همایش حدیث رضوی در قم از بررسی تعداد آثار رسیده خبر داد و پرتلاش ترین استان ها را معرفی کرد. حجت الاسلام عبدالرضا حمادی با اشاره به تمدید مهلت ارسال آثار دومین همایش حدیث رضوی در قم تا ۱۵ مرداد اظهار کرد: تا کنون بیشترین آثار رسیده به دبیرخانه همایش حدیث رضوی ۲ از استان قم بوده است. وی با بیان اینکه استان های فارس، آذربایجان شرقی و خوزستان نیز در رتبه های بعدی قرار دارند، اضافه کرد: متأسفانه از استان خراسان رضوی تا کنون اثری به دبیرخانه همایش ارسال نشده است که امیدواریم در مدت زمان تمدید شده با توجه به وجود مضع مطهر امام رضا (ع) در این استان و تاثیر حضور آن امام بر حوزه خراسان پژوهشگران آن خطه نیز آثار درخوری را به این همایش ارسال کنند.

امام رضا (ع) در مرو و تاثیر آن در احادیث راویان خراسان (شیعه و سنی)، نقش راویان عصر امام رضا (ع) در انتقال میراث حدیثی رضوی (ع)، چگونگی ارتباط امام رضا (ع) با اصحاب و یاران (کوفه، بغداد، قم، خراسان)، ویژگی های اختصاصی اصحاب امام رضا (ع) در نقل روایت و تفاوت آموزه های حدیثی امام رضا (ع) در مدینه و مرو از محورهای این همایش است.

دبیر اجرایی دومین همایش حدیث رضوی در قم با بیان اینکه همایش حدیث رضوی از مجموعه برنامه های جشنواره بین المللی امام رضا (ع) با هماهنگی و همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم و موسسه دارالحديث در سال دوم با موضوع تاثیر زمان بر صدور احادیث رضوی در قم برگزار می شود، ادامه داد: علاقه مندان تا ۱۵ مرداد سال جاری فرصت دارند تا مقالات خود را به دبیرخانه همایش به نشانی قم، بلوار ۱۵ خرداد، چهارراه نوبهار، پس از شهرک جهاد، موسسه علمی فرهنگی دارالحديث و یا پست الکترونیکی hrazavi@hadith.net ارسال کنند.

علاقه مندان برای کسب اطلاعات بیشتر و دریافت فراخوان می توانند به پایگاه اطلاع رسانی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم به نشانی www.ershadqom.ir مراجعه کنند و یا با تلفن موسسه علمی فرهنگی دارالحديث به شماره ۰۲۵-۳۷۱۷۶۲۰۸ تماس بگیرند.

حمادی باشناسی و بازخوانی تاریخ امام رضا (ع) و فضای زندگی این امام بزرگوار را از جمله اهداف این همایش برشمرد و افزود: باشناسی تاثیر جریان های فکری، سیاسی، انحرافی، اخلاقی و اعتقادی در میراث حدیثی امام رضا (ع)، حضور

کتابی در باره امام علی علیه السلام که به سازمان ملل اهدا شد

در سالی که به نام امام علی بن ابی طالب (ع) مزین بود و در آستانه ولادت آن حضرت (۱۲ رجب ۱۴۲۱ / ۱۹ مهرماه ۱۳۷۹)، نخستین دوره متن عربی دانشنامه امیرالمؤمنین (ع)، یا همان «موسوعه امیرالمؤمنین (ع)» با حضور محققان و کارگزاران مرکز تحقیقات دارالحدیث، در مراسمی به مقام معظم رهبری اهدا شد.

ایشان ضمن تقدیر از تولید این اثر بزرگ فرمودند: «به نظر من باید جوری از این کتاب خلاصه گیری و استفاده شود که این کتاب، به عنوان یک کتاب مرجع بتواند منبع و سرچشمه چندین جریان قرار بگیرد و کسانی بتوانند از این کتاب، کتابهایی به وجود بیاورند. البته ترجمه هم برای این که فارسی زبانها بتوانند استفاده کنند، بسیار خوب است؛ لکن شاید اهمیت این کار، کمتر از ترجمه نباشد که از این منبع استفاده بشود و کتابهای موضوعی، تخصصی و مشخصا ناظر به یک مساله خاص و روشننگر با استدلال قوی و مستحکم درباره امیرالمؤمنین ان شاء الله نوشته شود».

پس از این سخنان رهبر انقلاب تقریبا ۳ سال بعد انتشار نسخه فارسی این کتاب با نام «دانشنامه امیرالمؤمنین (ع)» بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ، در سال ۱۳۸۲ محقق شد که عنوان «ترجمه برگزیده» را در ششمین دوره انتخاب کتاب سال ولایت از آن خود کرد.

مقاله، حدیث و شعر در وصف امیرالمؤمنین

اما این دانشنامه چه در خود دارد که تحسین رهبر انقلاب و عنوان ترجمه برگزیده سال را از آن خود کرده است؟ ویرایش جدید این مجموعه که متناسب با نیاز فارسی زبانان آماده سازی شده است، در واقع ویرایش جدیدی از هر دو نسخه عربی و فارسی کتاب را در خود دارد. از مزیت‌های این ویرایش، مقابله مجدد متن عربی با منابع، اعراب‌گذاری کامل متن عربی، بازنگری ترجمه و بازبینی ویرایش متن فارسی است. به علاوه، متن عربی و فارسی در کنار هم عرضه شده‌اند و این، امکان مطالعه همزمان هر دو متن را برای استفاده کنندگان فراهم می‌سازد. خوشنویسی عنوان‌ها هم به صفحه آرای کتاب کمک کرده است. از آنجا که مقالات و توضیحات مندرج در آغاز و انجام بخش‌ها و فصل‌ها غالباً به فارسی نوشته شده‌اند، مترجمان، تنها به بازبینی کلی و در پاره‌ای موارد به هماهنگ‌سازی آنها بسنده کرده‌اند.

از شاعران معروف عرب در وصف امیرمؤمنان (ع) آمده است که در برگردان فارسی، تنها شعر شاعران قرون نخست هجری (تا اواسط قرن چهارم) ترجمه شده و اشعاری از شاعران فارسی زبان، جایگزین ترجمه سایر اشعار شده‌اند. جلد چهاردهم این دانشنامه به «فهرست‌ها و نمایه» اختصاص دارد که بر اساس متن فارسی تنظیم شده‌اند.

در این دانشنامه چه موضوعاتی را می‌باید؟

کل دانشنامه در شانزده بخش تدوین شده، البته نمی‌توان گفت در شانزده مجلد، چون چاپ‌های متفاوتی دارند. این شانزده بخش توسط آیت الله ری شهری تدوین شده‌اند. این بخشها به گونه‌ای‌اند که اگر فردی نتواند تمامی کتاب را هم بخواند و همان بخش را مطالعه کند، می‌تواند درباره آن موضوع اطلاعات جامع و کاملی به دست آورد. این یکی از ویژگی‌های ممتاز این کتاب است که بخش‌بندی آن به صورت درختی و به گونه‌ای بسیار منطقی و آسان‌یاب تدوین شده. در بخش نخست؛ درباره تبار امام علی (ع)، خانواده و خاندان ایشان آمده است.

در بخش دوم؛ حوادث نزدیک به وفات پیامبر (ص) آمده. در بخش سوم؛ تلاش‌هایی که پیامبر (ص) به ویژه در اواخر زندگی خودشان برای اثبات ولایت حضرت علی (ع) و جانشینی ایشان پس از خودشان داشتند، در قالب ده‌ها بخش گزارش شده است. تمامی احادیثی که پیامبر (ص) حضرت علی (ع) را وصی و وارث خودشان می‌دانند، با دقت، موشکافی و بررسی شده‌اند. بخش چهارم به زندگی امام علی (ع) پس از پیامبر (ص) اختصاص دارد. از آن دوره بیست و پنج ساله گوشه نشینی و عزلت حضرت، هیچ مدرکی حاکمی از این نیست که امام علی (ع) از همه فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی روزگار خود کنارگیری کرده و نسبت به سرنوشت مسلمانان بی‌تفاوت باشد. در این دانشنامه گزارش‌های مستند تاریخی ارائه شده که ایشان در هر موردی که ضرورت داشت، در امور مسلمانان وارد می‌شدند. در فتنه زمان عثمان کاملاً فعالیت‌های حضرت مشخص شده است.

در بخش پنجم؛ سیاست و رزی امام علی (ع) پس از پیامبر، در دوران خلافت ایشان گزارش شده، سیاست و رزی ایشان اعم از اقتصادی، فرهنگی و ارتباطات خارجی در تمامی عرصه‌ها کاوش شده است.

اهدای «سیاست نامه امام علی (ع)» به برخی از سیاستمداران مطرح جهان البته این بخش در کتابی جداگانه هم با عنوان «سیاست نامه امام علی (ع)» منتشر و به برخی از شخصیت‌های سیاسی جهانی و سازمان ملل هم اهدا شده است. در بخش ششم پیکارهای امیرالمؤمنین (ع) به ترتیب وقوع تاریخی آمده، یعنی پیکار جمل با ناکثین، نبرد صفین با قاسطین یعنی امویه و معاویه، پیکار نهروان در کنار رود نهروان با خوارج که تندروی‌های دینی و سیاسی داشتند. در بخش هفتم ایام محنت و تنهایی امام علی (ع) آمده است. حضرت علی (ع) در دوره خلافتشان کمتر از آن بیست و پنج سال تنها نبودند. محمدبن ابی بکر، مالک اشتر و بسیاری از یاران بزرگ حضرت را در جنگ‌های جمل و صفین به شهادت رساندند، حضرت دوره تنهایی بسیار سختی را سپری کردند که گاه می‌شد از نافرمانی کوفیان و تنبلی برخی از لشکریان خودشان به خدا شکایت می‌کردند.

دوران معاویه قابل همانندسازی با اتفاقات امروز عراق است

دورانی بود که معاویه با چند صد سرباز به شمال عراق حمله و غارت می‌کرد و شهرهای بی دفاع را تحت تسلط خود درمی‌آورد و سربازان را برمی‌گرداند. امام سربازان و فرماندهانی را می‌فرستاد که گاه پیروز می‌شدند و گاه شکست می‌خورند که از این جهت هم قابل همانندسازی با جریانات امروز در شمال عراق است.

امام علی (ع) در همان زمان می‌فرمودند که شما باید بسیار تند و پرشتاب برای جنگ آماده شوید و به تعقیب غارتگران بروید، اما گوش شنوایی نبود. در بخش هشتم؛ شهادت ایشان گزارش شده، زمینه‌هایی که موجب شد خوارج توانستند امام علی (ع) را به شهادت برسانند. از بخش نهم به بعد درباره آنچه شخصیت‌های دیگر درباره این حضرت سخن گفته‌اند، بحث را پی می‌گیریم که نظرات بزرگان شیعه و اهل سنت، مورخان، مفسران و دانشمندان درباره امام (ع) است که نشان دهنده بزرگی و ویژگی‌های شخصیتی ایشان است. بخش دهم هم مربوط به ویژگی‌های امام است چه ویژگی‌هایی که پیامبر (ص) درباره ایشان گفته و چه ویژگی‌هایی که خودشان در مناظره با معاویه و افرادی بیان شده که به ایشان تهمت می‌زدند، همچنین ویژگی‌هایی که اصحاب ایشان بیان کرده‌اند.

شخصیت علمی امام علی (ع)

در بخش یازدهم؛ شخصیت علمی امام بازگو شده؛ دانش‌های قرآن شناسی، حدیث شناسی و حتی دانش تاریخی حضرت بیان شده. گزاره‌ها و روایاتی موجودند که نشان دهنده تسلط حضرت به علم فیزیک و هندسه است. در بخش دوازدهم؛ قضاوت‌های امام بررسی شده. ایشان در روزگار پیامبر (ص) و دوران خلافتشان قاضی بوده‌اند و تمامی اصحاب به قضاوت و فصل‌الخطاب بودن ایشان باور داشتند و در تاریخ و علم حدیث قضاوت‌های ایشان که فراست‌های الهی و قدرت تشخیصی ایشان در باره آنچه امروزه ما به عنوان فقه‌القضاء در قوه قضاییه و در دادگاه‌ها از آن استفاده می‌کنیم، نقل شده است، یعنی قضاوت‌های ایشان چنان صحیح بوده که الان مبنای قضاوت‌های قاضیان شرعی و دینی است.

در بخش سیزدهم؛ به ابعاد معنوی وجودی حضرت پرداخته شده است. این بخش در پی این بوده که ویژگی‌هایی از امام را برنماید که هر فرد با مطالعه آن دریابد امام چگونه آیت و نشانه کبرای الهی است. شناسایی صفات جلالیه و جمالیه خداوند در رفتار امام قابل مشاهده است. در میان نشانه‌هایی که خداوند برای خودش گذاشته، حضرت علی (ع) بزرگ‌ترین نشانه‌هاست. بخش چهاردهم و پانزدهم به محبت و دشمنی حضرت پرداخته است.

معنای محبت امیرالمؤمنین (ع)

در باب چهاردهم دانشنامه، معنای محبت امیرالمؤمنین (ع) و دلیل اثباتی و ذاتی امام و اینکه چرا ما باید محبت داشته باشیم، چه فایده‌ای دارد و چه آثار و پیامدهایی دارد و چگونگی شناسایی محبت‌های دروغین از حقیقی آمده است. در بخش پانزدهم، دشمنی با امام (ع) آمده. در بخش شانزدهم که از بخش‌های بسیار جالب این دانشنامه است، به کارگزاران امام اختصاص دارد. در این مجلد صد تن از کارگزاران امام معرفی شده‌اند. نصب و مسوولیتشان و اینکه آیا در راه مانده‌اند یا خیر، از امام کناره گرفتند یا خوش عاقبت شدند، همچنین نحوه برخورد امام با کارگزاران. مطالعه این بخش برای مدیران بسیار قابل تامل و عبرت آموز است.

نقشه جنگ‌های امام در دانشنامه

یکی دیگر از ویژگی‌های مهم این مجموعه، نقشه‌های موجود در کتاب است. در این مجموعه، تعداد ۹ نقشه کاملاً منطبق با روش امروزی ترسیم

شده. این کار با همکاری گروهی به سرپرستی علی باباعسکری از استادان جغرافیا و از شاگردان سحاب، پایه گذار جغرافیانگاری در ایران بر اساس جنگ‌های تاریخی ترسیم شده است. مثلا نقشه جنگ‌های امام (ع)، حرکت ایشان از مدینه به سوی عراق، حدود جغرافیایی و قلمرو حکومتی امام در عصر خودشان، به گونه‌ای زیبا و دقیق ترسیم شده و در دانشنامه آمده است. این نقشه‌ها به صورت کتابچه ای جداگانه هم منتشر شده‌اند.

!!! یک جمع‌بندی کامل بین آیات قرآنی، روایات شیعی، روایات اهل سنت

عبدالهادی مسعودی، مسئول انجمن حدیث حوزه علمیه کشور، مسئول پژوهشکده تفسیر اهل بیت (ع) (دارالحدیث) و رئیس دانشکده علوم و معارف قرآن دانشگاه قرآن و حدیث که سال ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ چهار جلد از دانشنامه امام علی (ع) را به زبان فارسی ترجمه کرده است، بخش‌های یک تا چهارم و بخش شانزدهم این دانشنامه را با سایر دانشنامه‌هایی که درباره امام علی (ع) نوشته شده‌اند، متفاوت می‌داند و می‌گوید: کتاب‌های زیادی درباره شخصیت وجودی حضرت علی (ع) به رشته تحریر درآمده و بسیاری از آنها هم ترجمه شده، به همین دلیل ممکن است، پرسشی به ذهن خوانندگان برسد که پس چرا دوباره این کتاب نوشته یا چرا مجدداً ترجمه شد. در واقع این کتاب حدود دو سال از چندین نفر فرصت گرفت؛ اما علت اینکه چرا این دانشنامه نوشته شد، این است که چون در دانشنامه‌های قبلی یا بر اساس روایات شیعه، یا گاه بر اساس روایات اهل سنت نوشته می‌شده یا گاه نویسندگان فقط نگاه تاریخی داشته‌اند، در این دانشنامه یک جمع‌بندی کامل بین آیات قرآنی، روایات شیعی، روایات اهل سنت و همچنین گزاره‌ها صورت گرفته و به اسناد تاریخی این حوزه پرداخته شده است.

!!! ششصد منبع تاریخی را بررسی کردیم

وی افزود: زمانی که دانشنامه تهیه می‌شد، من مسئول امور دانشنامه نگاری بودم که یکی از مسئولیت‌های گروه دانشنامه‌نگاری، تدوین دانشنامه امیرالمومنین (ع) و مسئول مستقیم آن حجت الاسلام و المسلمین طباطبایی بود که ایشان زیر نظر آیت‌الله ری شهری، حدود بیش از ششصد منبع تاریخی و حدیثی را با گروه‌های فیش برداری کرد و توانست از رهگذر آنها به تحلیل‌ها و بیان‌هایی بسیار نو از گفتار و

رفتار امام علی (ع) برسد.

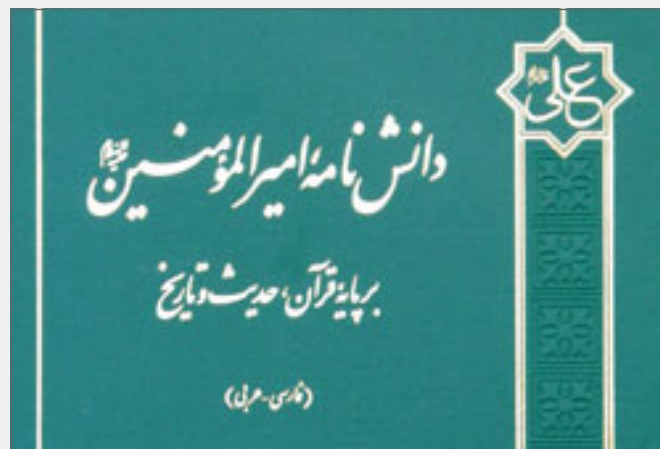
!!! خوارج ساده لوح نبودند

حجت الاسلام مسعودی در توضیح تحلیل‌ها و بیان‌های نوی دانشنامه اظهار داشت: مثلاً درباره علت جنگ‌هایی که ناکثین، قاسطین و مارقین با حضرت علی (ع) و به ویژه در ارتباط با مساله خوارج به تحلیلی بسیار زیبا رسیدیم که حدود هفتاد صفحه از صفحات این کتاب را به خود اختصاص داده است و درمی‌یابیم برخلاف آنچه که بین مردم و مورخان مشهور است که این‌ها آدم‌هایی ساده لوح بودند، علت

می‌شد، دانشنامه امیرالمومنین (ع) بود. کتاب دارالحدیث مبنای پردازش برخی مقالات آن دانشنامه شد. به گفته مسعودی، شاید بتوان این اثر را هم قابل مقایسه با دانشنامه امیر المومنین (ع) دانست که با مدیریت آقای رشاد تهیه شده است.

!!! منابع ما همه منابع کهن و تا قرن پنجم هجری بود

شخص دیگری که با ما درباره دانشنامه سخن گفت حجت الاسلام و المسلمین سید محمد کاظم طباطبایی، مسئول پژوهشکده علوم و معارف حدیث بود که

درباره علت تدوین این دانشنامه اظهار داشت: در آن زمان هر چند کتاب‌های زیادی در باب شخصیت امیرالمومنین (ع) نگاشته شده، ولی کتابی جامع درباره امام علی (ع) با توجه به متون معتبر و کهن شیعه و سنی و به دور از شائبه‌ها و پیرایه‌هایی که ویژگی‌های شخصیتی ایشان را بیان کند، منتشر نشده بود. تدوین این دانشنامه توسط گروه تاریخ و سیره دارالحدیث و تحت نظر آیت الله ری شهری، از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۹ به طول انجامید. این دانشنامه جامعیتی دارد که با استناد به منابع معتبر حدیثی و تاریخی که در منابع کهن (تا قرن پنجم) وجود دارد، تدوین شده و در آن از مصادیق متاخر استفاده نشده. نقد متون و تحلیل و بیان در مجموعه کتاب مورد توجه بوده و افزون بر این، امام علی (ع) را به عنوان شخصیتی تاریخی نگاه نمی‌کنیم، بلکه ایشان به عنوان الگویی برای نسل‌های متفاوت مورد توجه قرار گرفته‌اند. بنابراین افزون بر گزاره‌های تاریخی، نیازهای عصر و زمانی ما هم در این مجموعه مورد توجه قرار گرفته‌اند.

!!! انتشار دانشنامه امام علی به زبان‌های ترکی استانبولی، انگلیسی و اردو

به گفته مسئول پژوهشکده علوم و معارف حدیث، کل این دانشنامه به

زبان ترکی استانبولی هم ترجمه و در استانبول منتشر شد که استقبال بی نظیری از آن به عمل آمد. چاپ نخست این کتاب بلافاصله پس از انتشار به پایان رسید. گزیده این دانشنامه به زبان انگلیسی در کتابی حدود ۱۲۰۰ صفحه هم آماده شده که در حال انتشار است. این کتاب در کشور انگلستان منتشر خواهد شد که مراحل ترجمه و مقابله آن با متن اصلی به اتمام رسیده و پس از ویرایش نهایی تا پایان سال جاری، در انگلستان منتشر می‌شود. وی افزود: اکنون در حال مذاکره هستیم که انتشار این کتاب در کشور انگلستان به کدام ناشر محول شود. خلاصه کتاب به زبان اردو هم ترجمه شده که در کشور پاکستان، شیعیان هند و پاکستان، پی‌گیر انتشار آن هستند. تا کنون شخصیت امام علی (ع) به زبان اردو به طور دقیق معرفی نشده، لذا مقرر است که به زبان اردو توسط مرکز اسلامی هندوستان منتشر شود و امور مقدماتی آن آغاز شده، کارهای ترجمه و انتشار را هم آنها به اتمام می‌رسانند. کتاب اصلی به زبان عربی است و تاکنون سه دوره، در ایران تجدید چاپ شده و به زبان فارسی هم پنج نوبت باز چاپ داشته است. در کشور لبنان هم کتاب به زبان عربی به طور خاص منتشر و اکنون چاپ سوم آن روانه بازار نشر شده است.

!!! مرجعی بی نظیر برای نوشتن کتاب‌های مختلف درباره امیرالمومنین

اگرچه شیعیان امام علی (ع) در سراسر جهان پرانگه‌اند ولی این مجموعه با توجه به جامعیتش، کاری است که تاکنون در جهان بی نظیر بوده است. حجت الاسلام طباطبایی در این باره گفت: معرفی امیرالمومنین (ع) به جهان خارج، غیر مسلمانان و افرادی که در محیط‌هایی غیرشیعی رشد یافته‌اند، به زبان و گویشی مطابق با فهم آنها نیاز دارد. افرادی که در فرهنگی دیگر رشد کرده‌اند، به عنوان مثال باید در کشورهای اروپایی و حتی کشورهای آفریقایی، این مجموعه را با توجه به گویش بومی خود، بازنویسی کنند. یعنی این متن می‌تواند دستمایه نگاشته‌های جدید قرار بگیرد. همچنان که این متن می‌تواند برای نویسندگانی که تمایل دارند با توجه به متون اصلی، نگاشته‌های جدید را برای مخاطبانی خاص عرضه کنند، بسیار مفید باشد. همان گونه که مرحوم امیرحسین فردی با توجه به این کتاب، زندگی امیرالمومنین (ع) را برای کودکان و نوجوانان نوشت. این کتاب می‌تواند دستمایه‌ای برای نگارش کتاب‌هایی دیگر در حوزه شخصیت امیرالمومنین (ع) باشد.

گزیده ای از زندگانی آیت الله عطاردی به مناسبت رحلت ایشان

(چاپ شده) ۷۱ - تصحیح و مقابله نهج البلاغه با نسخه های قرن پنجم و ششم (چاپ شده) ۷۲ - تصحیح و مقابله شرح نهج البلاغه تألیف قطب الدین راوندی کاشانی (چاپ شده) ۷۳ - تصحیح و مقابله شرح نهج البلاغه تألیف قطب الدین کبیری بیهقی (چاپ شده) ۷۴ - تصحیح و مقابله شرح نهج البلاغه از علی بن ناصر سرخسی (چاپ شده) ۷۵ - تصحیح و مقابله شرح نهج البلاغه از اعلام قرن ششم هجری (چاپ شده) ۷۶ - تصحیح و مقابله کتاب التودین فی اخبار قزوین تألیف رافعی قزوینی (چاپ شده) ۷۷ - تصحیح و مقابله کلمات مکنونه تألیف فیض کاشانی (چاپ شده) ۷۸ - تصحیح کتاب اشراق السیاحه یا جغرافیای خراسان از جواد خراسانی (چاپ نشده) ۷۹ - تصحیح جغرافیای نیمروز تألیف مهندس ذوالفقار کرمانی (چاپ نشده) ۸۰ - مقدمه چاپ استناد نهج البلاغه تألیف امتیاز علی خان عرشی هندی، (چاپ شده) ۸۱ - تصحیح تقریرات خواجه رشیدالدین فضل الله به قلم علامه حلی. (متخذ از سایت راسخون)

قبل از سید رضی ۵۳ - تاریخ فرهنگی و سیاسی خوبشان ۵۴ - فرهنگ جغرافیایی شاهنامه ۵۵ - حکمت و ادب در شاهنامه ۵۶ - خدانشناسی و دین در شاهنامه ۵۷ - لغات عربی در شاهنامه ۵۸ - زن در شاهنامه ۵۹ - سفرنامه عطاردی ۶۰ - مشایخ حدیث در جماران طرشت (درشت) و کلین (چاپ شده) ۶۱ - ترجمه مقتل الحسین(ع) تألیف سید عبدالرزاق مرقم (چاپ شده) ۶۲ - ترجمه زندگانی زید شهید تألیف مرقم (چاپ شده) ۶۳ - ترجمه زندگانی امام سجاد(ع) تألیف مرقم (چاپ شده) ۶۴ - ترجمه اعلام الوری تألیف امین الاسلام طبرسی (چاپ شده) ۶۵ - ترجمه کتاب الفارات تألیف محمدبن ابراهیم ثقفی (چاپ شده) ۶۶ - ترجمه کتاب مشکوة الانوار تألیف طبرسی (چاپ شده) ۶۷ - ترجمه جلد پانزده بحار الانوار تألیف علامه مجلسی (چاپ شده) ۶۸ - ترجمه کتاب الارض و التربة الحسینیه (چاپ شده) ۶۹ - ترجمه النصایح الکافیة تألیف محمدبن عقیلی حصرمی (چاپ شده) ۷۰ - ترجمه مواظ صدوق (چاپ شده). تصحیح متون علمی، ادبی و تاریخی

برخی کتاب های منتشر شده آیت الله عطاردی عطارالدی قوچانی زیر است: به عربی ۱- مسند الامام امیر المؤمنین(ع) ۲- مسند فاطمة الزهرا(س) (چاپ شده) ۳- مسند الامام مجتبی(ع) (چاپ شده) ۴- مسند الامام الحسین شهید(ع) ۵- مسند الامام الباقر (ع) (چاپ شده) ۶- مسند الامام الصادق(ع) ۷- مسند الامام کاظم(ع) (چاپ شده) ۸- مسند الامام الرضا(ع) (چاپ شده) ۹- مسند الامام الجواد(ع) (چاپ شده) ۱۱- مسند الامام الهادی(ع) (چاپ شده) ۱۲- مسند الامام العسکری(ع) (چاپ شده) ۱۳- اخبار الامام المهدي ۱۴- کتاب ماروی عنهما (الباقر و الصادق) ۱۵- کتاب ماروی حسن احدهما (الباقر و الصادق) ۱۶- کتاب المضمرات و المرفوعات ۱۷- رجال العروس (چاپ نشده) ۱۸- غریب الحدیث (چاپ شده) ۱۹- معجم البلاد و الامکنه ۲۰- مصادر تاج العروس ۲۱- اخبار هارون الرشید ۲۲- اخبار المأمون ۲۳- تاریخ خراسان در بیست و پنج هزار عنوان ۲۴- تاریخ بجزستان در یک هزار عنوان ۲۵- دعیل الخزاعی شاعر اهل البیت ۲۶- موسوعة الشیعة الامامیه ۲۷- اللغات الفارسیة فی الحدیث و الادب العربی ۲۸- الشریف الرضی مؤلف نهج البلاغه (چاپ شده) ۲۹- اللغات الفارسیة فی تاج العروس (چاپ شده) ۳۰- العطار دیون فی الحدیث و التاریخ و الادب به فارسی: ۳۱- اخبار و آثار امام رضا(ع) (چاپ شده) ۳۲- روایان امام رضا(ع) (چاپ شده) ۳۳- ادعیه و زیارات مرویه از امام رضا(ع) (چاپ شده) ۳۴- تاریخ آستان قدس رضوی (چاپ شده) ۳۵- جوامع الحکم یا سخنان کوتاه امام رضا(ع) (چاپ شده) ۳۶- فهرست روایان و یاران امام رضا(ع) (چاپ شده) ۳۷- تاریخ مشهد مقدس ۳۸- فرزندان و برادران امام کاظم(ع) (چاپ شده) ۳۹- امیر المؤمنین(ع) و نهج البلاغه ۴۰- اجازت نهج البلاغه (چاپ شده) ۴۱- زندگی حضرت عبدالعظیم و مسند او (چاپ شده) ۴۲- فرهنگ خراسان ۴۳- فرهنگ سیستان ۴۴- جغرافیای خراسان ۴۵- زندگی سیده نفسیه (چاپ شده) ۴۶- فهرست تفسیر گازر (چاپ شده) ۴۷- خراسان و نهج البلاغه (چاپ شده) ۴۸- پاسخ به شبهات وارده درباره نهج البلاغه (چاپ شده) ۴۹- سیری در کتابخانه های هند و پاکستان ۵۰- مخطوطات فارسی در مدینه منوره (چاپ شده) ۵۱- آثار علمای خراسان در کتابخانه های جهان ۵۲- گردآورندگان سخنان علی(ع)

آیت الله عزیرالله عطاردی قوچانی استاد اخلاق و پژوهشگر برجسته دینی بویژه در عرصه حدیث، در سن ۸۶ سالگی دار فانی را وداع گفت. مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث ضایعه درگذشت آن عالم بزرگ را به محضر امام زمان، مقام معظم رهبری و خانواده ی آن مرحوم تسلیت عرض می نماید و از خداوند متعال علو درجات آن عالم ربانی را مسئلت می نماید. به همین مناسبت گزیده ای از زندگی نامه ایشان در ادامه می آید:

عزیرالله عطاردی قوچانی از دانشمندان محقق و نویسندگان منتب معاصر بود، وی حدود سال ۱۳۵۲ قمری در شهرستان قوچان دیده به جهان گشود. پس از پشت سر گذاشتن دوران کودکی اولیات و ادبیات را در قوچان سپس در مشهد مقدس و نقاط دیگر سطوح متوسط و عالی را به پایان رسانیده و از محضر پرفیض آیات عظام مرحوم آقای میلانی و دیگران استفاده کامل کرده و در فکر به دست آوردن موارث علمی و تراث بزرگان قدمای دینی افتاده و برای نیل به آن هدف مسافرت های عدیده ای به کشورهای آسیائی پاکستان و هندوستان و کشمیر و غیره نموده و از کتابخانه های بزرگ نظام حیدرآباد و موزه سالار جنگ در حیدرآباد دیدن و از کتابخانه ای علامه سید حامد حسین صاحب عیقات در لکنهو بازدید کرده و مقادیر بسیاری از ذخایر علمی به دست آورده و در این راه تلاش های فراوانی کرده و متحمل شداید بسیاری گردیده است.

نخستین کار منتشر شده استاد، استخراج غلطنامه فروع کافی است که در سال ۱۳۳۴ به انجام رسیده و منتشر شده است. مرحوم استاد علی اکبر غفاری در این باره چنین نگاشته است: «هذا و أشکر جمیل مساعی شقیقی الفاضل الشیخ عزیرالله العطاردی حیث عاضدنی فی تصحیحه المطبعی فشکر له ثم شکر». در سال ۱۳۴۲ ایران را به مقصد نجف اشرف ترک کرد و در آن سامان با علامه امینی آشنا شد.

سفرهای استاد عطاردی از سال ۱۳۴۴ با مشرف شدن به مکه و مدینه آغاز می شود و پس از آن، سفرهای متعددی به کشورهای هند، پاکستان، افغانستان، یمن، مصر، سوریه، لبنان، انگلستان، فرانسه، بلژیک، آلمان، ترکیه، روسیه، ازبکستان، تاجیکستان و ترکمنستان در طول ۲۴ سال برای وی ره آوردهای علمی و فرهنگی فراوان داشته است.

مدیر عامل بنیاد بین المللی امام رضا(ع):

کیفیت آثار ارسالی به همایش حدیث رضوی قابل تحسین است

خودش را به بهترین شکل در رفتارهای مردم نشان دهد.

جعفری عنوان کرد: مباحثی که امام رضا(ع) نسبت فرزند، همسر، همسایه و ازدواج داشتند در صحنه عمل و زندگی عموم مردم آورده شود و همچنین برگزاری میزگردهایی با حضور صاحب نظران می تواند در این زمینه مفید باشد.

برای سفارش مقاله از جمله نکات دیگر است و همچنین کیفیت آثار ارسالی به دبیرخانه همایش امسال قابل تقدیر است.

وی عنوان کرد: انجام مصاحبه ها در مجامع علمی و فرهنگی بستری برای برگزاری همایش در دوره های آینده را فراهم می کند.

مدیر عامل بنیاد بین المللی امام رضا(ع) با اشاره به رسالت همایش ملی حدیث رضوی ۲ گفت: رسالت همایش حدیث رضوی این است که اندیشه های جدید را تولید کند و در زندگی روزمره مردم خودش را نشان دهد.

وی خاطرنشان کرد: بخشی از همایش به بهترین فرآورده تبدیل شود تا

وی خاطرنشان کرد: بسیار مایه خرسندی است که همایش حدیث رضوی بر عهده نهادی گذاشته شده که دارای تخصص لازم در این زمینه است. مدیر عامل بنیاد بین المللی امام رضا(ع) عنوان کرد: بنیاد بین المللی امام رضا(ع) با تمام توان آمادگی دارد تا فعالیت های این همایش به نتیجه برسد.

وی با اشاره نکات قابل تحسین در همایش سال جاری حدیث رضوی گفت: توجه به رسانه از جمله نقاط قوت محسوب می شود که در این زمینه به طور جدی ورود پیدا کرده که جای قدردانی در این زمینه وجود دارد.

جعفری خاطرنشان کرد: شناسایی افراد دارای تخصص در این زمینه

مدیر عامل بنیاد بین المللی امام رضا(ع) گفت: شناسایی افراد دارای تخصص در این زمینه برای سفارش مقاله از جمله نکات دیگر است و همچنین کیفیت آثار ارسالی به دبیرخانه همایش امسال قابل تقدیر است.

به گزارش حدیث نت جواد جعفری در نشست مسؤلان برگزاری همایش حدیث رضوی ۲ که در موسسه علمی - فرهنگی دارالحديث برگزار شد، با اشاره به نیازهای جامعه کنونی در زمینه علوم حدیث اظهار کرد: مقام معظم رهبری تاکید فراوانی روی سبک زندگی دارند، بنابراین باید در این زمینه سرمایه گذاری لازم صورت گیرد و بر اساس احادیث زندگی خود را بنا کنیم.

نشست جمعی از مسؤلان برگزاری همایش حدیث رضوی ۲ در دارالحديث برگزار شد

امام رضا به طور کامل در زمینه برگزاری بهتر همایش همکاری کردند و مطالبات به طور کامل پرداخت شد.

بروز برخی از مشکلات در برگزاری این همایش طبیعی است. وی خاطرنشان کرد: بنیاد بین المللی

ترین مشکل این همایش بود. وی خاطرنشان کرد: این امر سبب شد تعداد مقالات ارسال شده به دبیرخانه همایش به میزان مورد انتظار نرسد و کمتر از تعداد باشد.

حجت الاسلام عبدالرضا ایزدپناه مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم با بیان اینکه خدمت به اهل بیت(ع) از جمله امام رضا(ع) با اعتقادات افراد ارتباط دارد، گفت: بدون تردید شما نیز در این حوزه وارد شدید و توانستید بر سختی ها و مشکلات این حوزه پیروز شوید.

حامد حجتی معاون فرهنگی و هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم گفت: با توجه به تخصصی بودن

نشست جمعی از مسؤلان برگزاری همایش حدیث رضوی ۲ در راستای تبادل نظر و تبیین برخی مسائل در مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحديث برگزار شد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحديث، نشست جمعی از مسؤلان برگزاری همایش حدیث رضوی ۲ در سالن همایش موسسه علمی فرهنگی دارالحديث برگزار شد.

حجت الاسلام محمد تقی سبحانی نیا، معاون فرهنگی، ارتباطات و امور بین الملل موسسه دارالحديث به تبیین برخی از مشکلات پیش روی همایش پرداخت و افزود: تخصصی بودن موضوع همایش و کمبود زمان فراخوان این همایش مهم

برگزاری میزگردهایی در زمینه مباحث محتوایی و سبک زندگی امام رضا(ع)

مباحث محتوایی و سبک زندگی امام رضا(ع) برگزار می شود.

همایش دارای امتیاز علمی و پژوهشی شود و با دریافت مجوز علمی پژوهشی چاپ شود.

حجت الاسلام والمسلمین سبحانی نیا خاطرنشان کرد: در زمینه برگزاری همایش مشکل خاصی وجود ندارد و مقالات بر اساس مراحل تعیین شده ارزیابی می شوند.

وی یادآور شد: تعدادی کتاب مربوط به همایش تا زمان همایش چاپ می شود و رونمایی و عرضه خواهد شد.

معاون فرهنگی، ارتباطات و امور بین الملل موسسه دارالحديث عنوان کرد: امکان هماهنگی با استادان وجود دارد و در صورتی که رسانه ملی اعلام آمادگی کند میزگردهایی در زمینه

زمینه اعتراف کرد که موضوع همایش به صورت فوق تخصصی بود.

وی خاطرنشان کرد: ۲۰ نفر از استادان شاخص در قم و خارج از قم شناسایی شدند و به صورت تلفنی و مکاتبه ای با آنها تماس برقرار شد تا سفارش مقاله صورت گیرد.

معاون فرهنگی، ارتباطات و امور بین الملل موسسه دارالحديث عنوان کرد: موضوع این همایش به صورت تخصصی بیان شد در صورتی که برای موضوعات تخصصی، زمان فراوانی نیاز است تا بتوان مقاله ای کیفی تدوین کرد.

وی تصریح کرد: تلاش های لازم صورت می گیرد که با توجه به تخصصی بودن موضوع همایش مجموعه مقالات

معاون فرهنگی، ارتباطات و امور بین الملل موسسه دارالحديث گفت: امکان هماهنگی با استادان وجود دارد و در صورتی که رسانه ملی اعلام آمادگی کند میزگردهایی در زمینه مباحث محتوایی و سبک زندگی امام رضا(ع) برگزار می شود.

به گزارش اطلاع رسانی حدیث نت، حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد تقی سبحانی نیا در نشست مسؤلان برگزاری همایش حدیث رضوی ۲ که در موسسه علمی فرهنگی دارالحديث برگزار شد، با اشاره به برگزاری همایش اظهار کرد: موضوع این همایش بیشتر به صورت تخصصی مطرح شده بود حتی می توان در این

دبیر علمی همایش حدیث رضوی در قم گفت:

امام رضا (ع) بزرگ‌ترین فلاسفه و متکلمین آن زمان را به زانو درآورد و یکی از بزرگ‌ترین آن‌ها یعنی عمران صابی را مسلمان کرد

دختر توخواستگاری کند، تو دخترت را به او می‌دهی؟ مأمون جواب می‌دهد، بله، با کمال رضایت دخترم را به ایشان می‌دهم. امام در جواب می‌گوید که اگر پیامبر به خواستگاری دختر من بیاید به نظر تو من می‌توانم دخترت را به ایشان بدهم؟ با این گفت‌وگو مأمون متوجه می‌شود که نسبت امام رضا (ع) با پیامبر نسبت پدر و فرزندی است و نسبت وی نسبت قوم و خویشی بسیار دور. امام با این شیوه ذوی‌القربی، آل و عترت را به زیبایی توضیح می‌دهد و کاری می‌کند که امامت شیعی جابقیقتاً تا دیگران بفهمند آن چیست.

امام رضای (ع) در دوران خود در جلسات مناظره چه روش و مشی را در پیش می‌گرفتند؟

امام با تمام فرقه‌های برون دینی و درون دینی آن زمان مناظره کرده است. در یکی از این مناظره‌ها، امام بر همه مذاهب اعم از یهودی، زرتشتی و متکلمین فلاسفه غلبه می‌کند و پیروز می‌شود. این مناظره به قدری طولانی می‌شود و حریف‌ها به اندازه‌های قوی هستند که برخی از یاران امام به ایشان پیشنهاد می‌کنند که مناظره را تمام کند و ادامه ندهد. امام آنها را آرام می‌کند و می‌گوید نترسید من به همه آنها پاسخ می‌دهم؛ سپس می‌فرماید اجازه دهید صحبت و مناظره کنیم تا مأمون بداند چه جایگاه والایی را غصب کرده است. امام با این کار به طور عملی به همه می‌فهماند که امام مسلمانان باید دانستن فرد میان مردم باشد. او باید بتواند با همه فرقه‌ها و فکرها و اندیشه‌ها روبه‌رو شود و بر آنها غلبه کند.

امام رضا (ع) بزرگ‌ترین فلاسفه و متکلمین آن زمان را به زانو درآورد که یکی از بزرگ‌ترین آن‌ها عمران صابی است. امام او را مسلمان می‌کند. او جزو صابین است. آنان از طوایف مذهبی قدیم بودند که دینشان کمتر تحریف شده و به توحید نزدیک هستند و همین هم سبب می‌شود که عمران جذب امام شود. او می‌بیند که امام به همه سؤال‌هایش پاسخ داد و با ادب، توحید و شهادتین را بر زبان جاری می‌کند.

امام این جایگاه والا را به وسیله مناظره‌ها و پرسش و پاسخ‌های علمی کاملاً تثبیت می‌کند. به جز آن شاهد کرامت‌هایی هم از امام هستیم. آیا رفع تقیه در این دوره اختصاص به بحث امامت دارد یا در معارف عملی هم

أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَبْقَى بِغَيْرِ إِمَامٍ أَوْ تَبْقَى وَلَا إِمَامَ فِيهَا» او با این سؤال معرفت به اصل امام را یک درجه بالاتر می‌برد. حضرت فرمود: «فَقَالَ مَعَاذَ اللَّهِ لَا تَبْقَى سَاعَةً» یک لحظه هم زمین بدون امام باقی نمی‌ماند. «إِذَا لَسَاخَتْ». یعنی اگر امام نباشد زمین فرو می‌رود.

این درباره اصل امامت بود، حالا راجع به علم امام؛ این روایت در کتاب بحار الانوار بوده که از کتاب «اختصاص» شیخ مفید نقل کرده است. «اختصاص» گرچه منسوب به شیخ مفید است، اما اینطور نیست که همه احادیثش اصل نداشته باشد. فردی به نام «حمزه بن عبدالله» حدیثی به امام رضا (ع) نشان می‌دهد که پشت یک کاغذ نوشته شده است. آن حدیث این بوده: «أَنَّ الدُّنْيَا مُمَثَّلَةٌ لِلْإِمَامِ كَقَلْقَلَةِ الْجَوْزَةِ». یعنی دنیا اینقدر در علم امام کوچک است که مثل پاره‌ای از گردو به نظر می‌رسد. «فَدَفَعْتُهُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَاعِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ أَسْحَابَنَا رَوَوْا حَدِيثًا مَا أَنْكَرْتُهُ غَيْرَ أَنِّي أَحَبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْكَ قَالَ فَتَنْظُرْ فِيهِ ثُمَّ طَوَاهُ حَتَّى ظَنَنْتُ قَدْ شَقَّ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ عَ هُوَ حَقٌّ فَحَوْلَهُ فِي أَوَّلِهِ»

او به امام می‌گوید که این حدیث را نقل کرده‌اند و من هم نمی‌خواهم آن را انکار کنم، ولی می‌خواهم نظر شما را در مورد آن بدانم. حضرت پاسخ می‌دهد که این حدیث درست است و حتی برو آن را روی پوست بنویس.

از آنجا که ماندگاری پوست بیشتر از کاغذ است، بنابراین سخن امام بدین معناست که این حدیث ارزش دارد که ماندگار شود. به هر حال ما در مورد اصل امامت با این گونه پرسش‌ها روبه‌رو هستیم.

امام رضا (ع) مناظره پرمغزی با علمای اهل سنت درباره اصفای اهل بیت دارند. این مناظره درباره معنای آل و عترت است و اینکه امام رضا (ع) و پدران و فرزندان در مقایسه با کسانی مانند مأمون به پیامبر نزدیک‌ترند. روش مناظره حضرت جالب و آموزنده است. مأمون از امام سؤال می‌کند که چطور است که فقط شما قوم و خویش پیامبر هستید و ما نیستیم؟ چون عباسیان پسرعموهای پیامبر محسوب می‌شدند.

حضرت به طور مستقیم به این سؤال پاسخ نمی‌دهد. ایشان در مقابل، یک سؤال از مأمون می‌پرسد که گویی خیلی هم مرتبط با بحث نیست. او از مأمون می‌پرسد که اگر پیامبر الان بیاید و از

بسیار آشکار امامت روبه‌رو هستیم. چند امام قبل از ایشان، یعنی امام صادق و امام باقر علیهما السلام نزد کسانی که معتقد به امامت آن‌ها نبودند فقط یک شخصیت مذهبی و علمی و فرهنگی به شمار می‌رفتند، ولی در زمان امام رضا (ع) حتی افراد غیر شیعی هم متوجه این مسئله شدند که امام رضا (ع) در قالب یک امام ظاهر شده‌اند. پذیرش ولایت عهدی نیز به این مسئله کمک می‌کرد.

مأمون به این دلیل در ابتدا امامت را به امام رضا (ع) پیشنهاد داد که می‌خواست از شعاع اولیه بنی عباس، یعنی «الرضا من آل محمد» با تطبیق بر امام استفاده کند و به ظاهر کار را به دست امام بسپارد و خودش در جایگاه وزیر قرار بگیرد. امروزه هم در برخی رژیم‌های دموکراتیک دنیا رئیس‌جمهور فقط یک اسم است و نخست وزیر همه‌کاره است. مأمون هم می‌خواست با این حیل همه کارها دست خودش باشد، ولی به نام امام تمام شود. امام که متوجه این نکته شده بود پیشنهادش را نپذیرفت؛ ولی خود همین پیشنهاد در جوامع شیعی و غیر شیعی به صورت آشکار و پنهان مردم را متوجه این نکته کرد که

اشخاص این چنینی در بنی‌هاشم برای امامت مسلمین بر دیگران برتری دارند، زیرا در دیدگاه مردم وقتی مأمون که خودش داناترین خلیفه بنی‌عباس است این پیشنهاد را به امام می‌دهد، یعنی این مسئله را پذیرفته و قبول دارد؛ ولی امام از روی بزرگواری و تیزبینی و نیز فراست و دوراندیشی آن را نپذیرفت. با این همه لیاقت و شایستگی‌اش در ایشان وجود داشت.

همین نکته سبب می‌شود که ما حتی در پرسش‌های روایان تغییر حالت احساس کنیم. برای مثال نقل شده که وقتی از فضائل امام علی (ع) صحبت می‌شود، مأمون می‌پرسد دلایل حقانیت امام علی چیست؟ امام رضا (ع) در پاسخ او، به آیه مباهله در سوره آل عمران استناد می‌کند که در همین مورد گفت‌وگوی دقیقی هم میان امام و مأمون اتفاق می‌افتد و اگر نیاز شد از آن حرف می‌زنیم. یا راوی دیگری از روایاتی که درباره علم امام هست و گستره زیادی را شامل می‌شود از امام سؤال می‌کند که آیا این‌ها درست است یا نیست. من اینجا یک روایتش را نقل می‌کنم.

فردی به نام احمد بن عمر حلال به امام رضا (ع) عرض می‌کند: «إِنَّا رَوَيْنَا عَنْ

حجت الاسلام و المسلمین عبدالهادی مسعودی دبیر علمی همایش حدیث رضوی در قم از بنیان‌گذاران مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث بوده و هم اکنون ریاست پژوهشکده تفسیر اهل بیت علیهم السلام، دانشکده تفسیر و علوم قرآن و نیز ریاست انجمن حدیث حوزه را عهده دار است.

وی در گفت‌وگویی مفصل در راستای تبیین محورهای دومین همایش حدیث رضوی با موضوع «تأثیر زمانه در صدور احادیث رضوی»، به تشریح دوران امامت امام رضا (ع) و فضای صدور احادیث رضوی پرداخته است.

ما وقتی به دوره‌های مختلف ائمه نگاه می‌کنیم، متوجه این نکته می‌شویم که شناخت جایگاه مقام امامت در دوره‌های مختلف رو به فزونی است، به طوریکه به تدریج افراد بیشتری با مقام و جایگاه ائمه آشنا می‌شوند و معارف آن را می‌پذیرند. در دوره امام رضا (ع) چه ویژگی‌هایی در بحث از نهاد امامت (ع) به صورت آشکار اعلام امامت کردند، آیا در این مورد خصوصیت بارزی وجود دارد؟

● ما در دوران امام رضا (ع) با مسئله

رضا (ع) است. سپس نامه می نویسد و از ایشان استفتاء می خواهد. نامه ای از سوی حکومت عباسی به امام رضا (ع) فرستاده می شود به این مضمون که شما اصل عقیده مسلمان و اصل وظایف او را برای ما بنویس. متن این نامه موجود است که یکی از رساله های امام را تشکیل می دهد. امام که دیگر نیازی به تقیه نمی دید، در پاسخ اصل عقاید شیعه و وظایف فقهی یک مسلمان را در رساله ای بازگو می کند. بنابراین در آن برهه، مرجع فکری عقیدتی و نیز مرجع فقهی حکومتی، امام رضا (ع) بوده اند.

مورد احترام اهل سنت بیان می کنند و احادیث دیگری نیز در فضیلت دروغین ائمه یعنی افزون بر فضائل حقیقی شان بازگو می کنند و شگرد دیگری که ما در اینجا به آن کاری نداریم. امام رضا (ع) در خطاب به «ابراهیم بن ابی محمود» به طور مستقیم در برابر این دو شگرد موضع می گیرد. حتی وقتی به امام می گویند که غلات معتقدند امامها مالک همه مردم هستند و مردم همگی کنیز و عیب و برده امامند؛ امام به شدت این اندیشه را رد می کند و با یک پاسخ اقناعی می فرماید که اگر همه مردم برده ما باشند، ما این همه برده را قرار است به چه کسی بفروشیم؟ زیرا انسان بیشتر از ده خادم که نمی خواهد و بقیه را باید بفروشد، چون به دردش نمی خورد. این جواب، یک پاسخ اقناعی زیبا است. جریان غلات باعث می شود که امام در مسئله صفات الهی، ائمه غلات را انکار کند. جریان دیگر، جریانی سیاسی است که مأمون با تحویل اولیه خلافت و ولایت عهدی به امام رضا (ع) و نپذیرفتن ایشان در واقع اعلام می کند که مرجع فتوایی و عقیدتی من امام

(ع) در این عرصه حضور پیدا کند و به طور رسمی موضع صریح امامت شیعی را بیان کند. همین دو جریان زنداقه و نهضت ترجمه سبب می شود که حکومت و عباسیان احساس نیاز به پاسخ گویی پیدا کنند. از این رو باید دست عالمانی که قدرت مقابله با این جریان را دارند باز بگذارند. در این فضا امام دیگر به تقیه اعتقادی ندارد. از سویی، یک جریان درون دینی هم موجب می شود که امام از تقیه دست بکشد و آن جریان غلات است. جریان غالبان با «مغیره بن سعید» در زمان امام محمد باقر (ع) به طور جدی و رسمی شروع می شود و در زمان امام صادق (ع) با ابوالخطاب به اوج خودش می رسد و در زمان امام رضا (ع) نیز این اندیشه طرفدار دارد. آنها حتی تا زمان امام هادی (ع) نیز باقی می ماند. در زمان امام رضا (ع) این اندیشه ها به شیعه نسبت داده می شود؛ کما اینکه تا کنون نیز ادامه دارد و وهابی های بی انصاف ما را به غالی بودن متهم می کنند. در زمان امامت امام رضا (ع) غالبان چند کار انجام می دهند. یکی اینکه احادیثی در رد خلفا و افراد

هست و می توان گفت که در این دوره یک ویرایش حدیثی نسبت به احادیث ائمه پیشین که حدیثشان آمیخته با احادیث تقیه ای است اتفاق افتاده است؟ در دوران امامت امام رضا (ع) چند جریان علمی، اجتماعی و فرهنگی وجود دارد که این جریانها در کنار جریان سیاسی اختلاف درون عباسی سبب شد امام تقیه را تقریباً در تمام عرصه ها کنار بگذارد. نخستین جریان از این جریانها ورود زنداقه است. زنداقه تقریباً از اواخر دوره اموی و اوایل دوره عباسی در جامعه اسلامی تشکیل شدند. در زمان امام رضا (ع) زنداقه نیم قرن بود که در جامعه اسلامی حضور داشتند. حضور آنها به علاوه جریانی به نام نهضت ترجمه به وسیله «حنین ابن اسحاق» و تأسیس بیت الحکمه و آوردن کتب از یونان و نیز ارتباط مأمون با رومی ها و امیران رومی سبب پدید آمدن یک فضای روشنفکری دینی در آن زمان شده بود. یعنی زنداقه شک و تردیدهایی ایجاد کردند و نهضت ترجمه نیز سبب پدید آمدن سؤال های ترجمه و کلامی شد. این فضا ایجاب می کرد که امام رضا

حجت الاسلام افقی درباره ویژگی ماه رمضان گفت:

ماه رمضان، ویژگی های مهمی دارد که ریشه برکات بزرگ این ماه و پایه نعمت های بی شمار آن هستند

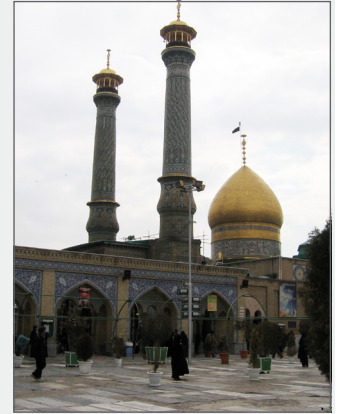
هزار ماه (یعنی کمی بیشتر از عمر متوسط یک انسان) هستند. از این رو، پیامبر خدا فرمود: شَهْرُ رَمَضانَ سَيِّدُ الشُّهُورِ، و لَيْلَةُ القَدْرِ سَيِّدَةُ اللَّيَالِي؛ ماه رمضان، سرور ماه هاست و شب قدر، سرور شب هاست. گفتنی است، کتاب «ماه خدا» تالیف محمد محمدی ری شهری، با همکاری رسول افقی و جواد محدثی، از سوی انتشارات دارالحدیث، منتشر شده است.

پرنده ای که میل دارند» وی تصریح کرد: شب قدر، برترین، سودمندترین و بابرکت ترین شب ماه مبارک رمضان است. قرآن کریم، این شب را چنین توصیف می کند: لَيْلَةُ القَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ؛ شب قدر، بهتر از هزار ماه است. این آیه قرآن، دلالت می کند که این شب ارزشمند، برکات و بخشش های زیادی برای اهل مراقبت دارد؛ برکاتی که بالاتر از برکات کارهای شایسته در

ماهی است که در آن به میهمانی خدا دعوت گشته اید و از اهل کرامت خدا قرار داده شده اید. در حقیقت، این ویژگی، ریشه ویژگی اول، بلکه سرچشمه همه ویژگی ها و برکات این ماه مبارک است. به عبارت دیگر، می توان گفت که میهمانی الهی در این مقطع زمانی، و غذاهای معنوی ویژه ای که خداوند برای پذیرایی از میهمانانش در چنین ضیافتی فراهم ساخته است، ریشه تحولات ژرف معنوی ای است که در این ماه بافضیلت، بر زندگی انسان سایه می افکنند، و سفره ای است گسترده برای همگان که هر کس، می تواند از برکات بی شمار آن برخوردار شود. حجت الاسلام افقی ادامه داد: دعوت به ماه رمضان، دعوت به بهشت است و غذاهای این میهمانی نیز از نوع غذاهای بهشتی است. هر دو، میهمان خانه خدایند؛ لیکن نام میهمان سرا در این جا «ماه رمضان» است و نامش در آن جا «غرفه های بهشتی». این جا غیب است و آن جا مشهود و عیان؛ این جا تسبیح و تهلیل است و آن جا چشمه سلسبیل؛ این جا نعمت های پوشیده و اندوخته هستند و آن جا «میوه ای از آنچه بر می گزینند» و گوشت بریان

حجت الاسلام و المسلمین رسول افقی، یکی از نویسندگان کتاب «ماه خدا» در گفتگو با پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، با بیان ویژگی های این ماه پر خیر و برکت افزود: شکوه، عظمت و برکات مادی و معنوی ای که از این ماه، نصیب اهل ایمان می شود، از نگاه احادیث اسلامی، قابل توصیف نیستند و اگر مسلمانان شناخت درستی از برکات این ماه بافضیلت داشتند و مواهب و دستاوردهای بزرگ آن را می دانستند، آرزو می کردند که سراسر سال، رمضان باشد. حدیث پیامبر خدا در این مورد، چنین است: لَوْ يَعْلَمُ العَبَادُ مَا فِي رَمَضانَ، لَتَمَنَّتْ أَنْ يَكُونَ رَمَضانَ سَنَةً؛ اگر بندگان بدانند که در رمضان، چه نعمت ها و آثاری آهست، آرزو می کنند که رمضان، یک سال باشد. وی بیان داشت: ویژگی برجسته ای که در فضای این ماه بافضیلت جلوه گر است، وجود زمینه ها و ظرفیت هایی است که برای میهمانی خدای سبحان فراهم آمده اند، آن گونه که پیامبر خدا در توصیف این ویژگی فرمود: هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِیافَةِ اللَّهِ، وَ جَعَلْتُمْ فِيهِ مِنْ اَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ؛

گزیده‌ای از زندگی نامه عبدالعظیم حسنی(ع) به مناسبت سالروز رحلت ایشان

پانزدهم شوال مصادف با سالروز رحلت حضرت عبدالعظیم علیه السلام می‌باشد. بزرگ مردی که نامش به نیکی در تاریخ تشیع می‌درخشد و حرمتش مبعادگاه عاشقان است.

موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث وفات حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام را تسلیت عرض می‌نماید. در ادامه می‌توانید زندگی‌نامه و گزیده‌ای از سخنان معصومین درباره‌ی این شخصیت برجسته و تاثیرگذار در تاریخ تشیع را مرور کنید.

ابن قولویه در کامل الزیارات (باب ۱۰۷ ص ۳۲۴) از علی بن الحسین بن موسی بن بابویه و از او محمد بن یحیی اشعری عطار قمی روایت کرده که شخصی از اهل ری گفت: بر حضرت ابوالحسن عسکری امام هادی علیه‌السلام وارد شدم، آن جناب از من پرسید در کجا بودی؟ عرض کردم: به زیارت سیدالشهداء علیه‌السلام رفته بودم، فرمود: آگاه و متوجه باش، اگر قبر عبدالعظیم را که در نزد شما می‌باشد زیارت کرده بودی، مثل این بود که حسین بن علی علیه‌السلام را زیارت کرده باشی.

این حدیث را رئیس المحدثین شیخ صدوق نیز در ثواب الاعمال ص ۹۵ روایت کرده و گوید: حدیث کرد از برای من علی بن احمد، او گفت: حدیث نمود مرا حمزه بن قاسم علوی و او گوید: حدیث کرد از برای من محمد بن یحیی عطار تا آخر حدیث، و همچنین این روایت در رساله صاحب بن عباد که قبلاً آن را درج نمودیم ذکر شده است.

البته واضح است که این خبر مجهول است و قابل اعتماد نیست، مگر این که قریه‌ای موجود باشد که صحت او را تأیید کند، ما اکنون درباره رجال این روایت تحقیق خواهیم نمود تا موضوع روشن گردد، اگر چه فقهای شیعه رضوان الله علیهم این گونه اخبار و احادیث را بعنوان

تسامح در ادله سنن و آداب مورد بحث قرار نمیدهند، لیکن این حدیث در نظر عده‌ای که به مقام حضرت عبدالعظیم آشنائی ندارند، و از حالات و زندگی وی بی‌خبرند، موجب شک و تردید شده و به نظر تعجب به این خبر نگاه میکنند؟! این گونه اشخاص میگویند: عبدالعظیم حسنی که به چهار واسطه به حضرت مجتبی علیه‌السلام میرسد، و در زندگی هیچ‌گونه مصیبت و ناراحتی ندیده، چگونه میشود زیارت او از نظر ثواب و جزا با حضرت سیدالشهداء سلام‌الله علیه‌السلام برابر باشد، با این که او امام مقترض الطاعه و فرزند فاطمه و علی علیهما السلام است، و آن همه مصائب و مشقات بر آن جناب رسید، و در راه دین خدا و احیای قرآن و اسلام، جان پاکش را فدا کرد ولی اکنون زائر عبدالعظیم از نظر ثواب مانند زائر سیدالشهداء باشد؟!

حضرت عبدالعظیم علیه‌السلام در زندگی خود دچار ناراحتی‌ها و گرفتاریهای زیادی شده است، او به خاطر ترویج و طرفداری از مذهب حق و انتساب به حضرات معصومین مخصوصاً امام هادی علیهم السلام دچار مخاطرات گردیده، حکومت غاصب وقت و عمال ظالم و ستمگر خلیفه عباسی در صدد آزار و اذیت او بودند.

اکنون برگردیم به حدیث زیارت حضرت عبدالعظیم علیه‌السلام و مختصری درباره سند و متن این روایت گفتگو کنیم. زیارت این محدث جلیل القدر از زمان ائمه علیهم السلام مورد توجه بوده، و در کلیه کتب زیارت به این موضوع اشاره گردیده، و باب مخصوصی برای او باز شده، اقدام از همه این مزارات که اکنون موجود است «کامل الزیارات ابن قولویه» است که این حدیث در آن جا ذکر شده، پس از آن «ثواب الاعمال» شیخ صدوق میباید که این روایت در آنجا نیز آمده و مؤلفین بعدی این حدیث را از این دو کتاب اخذ کرده‌اند و در طریق این خبر پنج نفر واقع شده‌اند که ما ذیلاً درباره آنها بحث خواهیم کرد تا اهمیّت موضوع روشن گردد.

۱- ابوالقاسم جعفر بن قولویه، مرحوم مجلسی رحمه الله علیه در مقدمه بحار الانوار باب توثیق المصادر گوید: کامل الزیارات از اصول معروفه محسوب است، شیخ طوسی در تهذیب از این کتاب نقل کرده، محدثین دیگر هم در کتب خود از محدث بزرگ اخذ حدیث کرده‌اند. این کتاب از مآخذ و مصادر مرحوم شیخ حرّ عاملی رضوان الله علیه میباید و این تألیف منیف را از اصول معتمده میدانند و

از او نقل حدیث و روایت میکنند، کتاب مزبور از کتبی است که مؤلفین به صحت و درستی او مقرر و معترف‌اند، و قرائن زیادی موجود است که ثبوت این تألیفات را به نویسندگان آنها میرساند، به اندازه‌ای که برای کسی شکی باقی نماند. علمای رجال درباره صداقت و وثاقت و اتفاق دارند، شیخ در فهرست و نجاشی در رجال و علامه در خلاصه او را توثیق و توصیف نموده‌اند، وی استاد شیخ مفید بوده و تألیفات و تصنیفاتی هم دارد، نام مؤلفات او در فهرست کتاب امامیه ذکر شده است، خلاصه اینکه این کتاب و مؤلف گرامی او از عصر شیخ ابوجعفر طوسی و حتی قبل از آن مورد توجه و اعتماد کلیه محدثین و فقهاء بوده و در تراجم، به عظمت و بزرگی از او یاد شده است.

مطلب قابل توجه این است که این محدث جلیل القدر در آغاز کتاب خود «کامل الزیارات» تصریح کرده که کلیه اخبار و روایات وارده در این کتاب موثوق الصدور است، و گفته: من در این جا جز از ثقات حدیث نقل نکرده‌ام، و تمام مندرجات آن از ائمه علیهم السلام رسیده است.

۲- علی بن الحسین بن موسی بن بابویه والد ماجد شیخ صدوق از مشایخ و مؤلفین بزرگ شیعه منسوب است و ما اکنون کلمات علماء و بزرگان را درباره او نقل می‌کنیم.

مؤلفین کتب رجال به اتفاق او را ستوده‌اند و از وی به جلالت شأن و عظمت مقام یاد میکنند، شیخ الطائفه در فهرست خود علی بن الحسین را از فقهاء شمرده و او را از ثقات و اجلاء ذکر کرده است. نجاشی در رجال خود گوید: ابوالحسن علی بن الحسین در زمان خود شیخ علمای قم و از رؤسا و بزرگان آنها بود، وی از ثقات مشایخ حدیث و فقهای این شهر منسوب میشود، در میان آنان با کمال احترام و عظمت و شایستگی زندگی میکرد.

علی بن الحسین از قم به عراق وارد شد و با ابوالقاسم حسین بن روح، نائب خاص حضرت صاحب الزمان علیه‌السلام ملاقات نمود، با او مسائل چندی را در میان گذاشت پس از آن نامه‌ای توسط علی بن جعفر بن اسود برای حسین بن روح قدس سره فرستاد تا به امام زمان علیه‌السلام تقدیم گردد، و در آن نامه به حضرت بقیة الله سلام الله علیه نوشت و از آن جناب درخواست نمود که از خداوند برای وی فرزندی بخواهد، حضرت در پاسخ نامه او فرمودند: ما از خداوند جهت تو فرزندی طلب کردیم و قریباً دارای دو فرزند صالح خواهیم شد.

این محدث شریف از مؤلفین و مصنفین بزرگ در عصر خود بوده و کتابهای زیادی را تألیف کرده، کتب او در فهرستها نامبرده شده، وی سرانجام در سال ۳۲۹ جهان را وداع گفت و در شهر قم دفن شد و قبرش اکنون معروف و دارای ساختمان رفیع و بنای معتبری است.

۳- محمد بن یحیی اشعری از محدثین قم و مشایخ بزرگ حدیث به شمار میرود، شیخ بزرگوار محمد بن یعقوب کلینی رضوان الله علیه از وی اخذ روایت کرده و در «کافی» از او اخبار فراوانی نقل میکند، آنها که با کافی مانوس هستند میدانند که اکثر احادیث او از طریق ابن محدث جلیل القدر است، و در تمام ابواب کتاب مزبور روایات او ذکر شده است. البته پیداست که این نشان اعتماد و اطمینان مرحوم کلینی به این شخصیت بزرگوار است.

علمای رجال و فقهای شیعه او را توثیق و تمجید کرده‌اند، در رجال نجاشی و شیخ طوسی و خلاصه علامه از او به عظمت و بزرگواری یاد شده، شهید عبدالرحمه در تألیفات خود او را از ثقات شمرده است، باری این محدث شریف مورد اعتماد کلیه مؤلفین و اصحاب تراجم است، وی از اصحاب اصول و مصنفین عالی مقام محسوب می‌شود و از تألیفات او در فهرستهای کتب شیعه نام برده شده است، این بود مطالبی که در مورد «کامل الزیارات» و مؤلف گرامی آن بنظر خوانندگان ارجمند رسید. اینک مختصری هم درباره رجال این حدیث که در ثواب الاعمال صدوق آمده ذیلاً مینگاریم.

۴- محمد بن علی بن الحسین معروف به شیخ صدوق از اعیان محدثین شیعه بشمار می‌رود، وی بدعای حضرت صاحب الزمان علیه‌السلام متولد شد، او در میان علمای شیعه و فقهای امامیه هم چون آفتاب تابانی میدرخشد، تألیفات و تصنیفات این محدث بزرگوار مشهور و معروف‌اند و از همان زمان تألیف مورد توجه علمای اصحاب در تمام اعصار قرار گرفته‌اند، فضائل و مناقب «رئیس المحدثین» در این مختصر نمی‌گنجد، و او مورد اعتماد و اطمینان کلیه فقهای شیعه است، و همگان وی را «صدوق» دانسته و او را توثیق نموده‌اند.

۵- علی بن احمد بن موسی الذقاق از مشایخ شیخ ابوجعفر ابن بابویه است وی در تألیفات خود از این محدث روایات زیادی نقل کرده است، و برای او از خدا طلب رحمت و آمرزش نموده، البته این ترضی و ترحم از طرف صدوق دلیل است که وی او را شخص خوش عقیده

و صحیح العمل میدانسته ، محقق داماد -رضوان الله علیه- فرموده : مشایخ بزرگ مانند صدوق که درباره راویان جمله «رضی الله عنه» و یا «رحمة الله» را ذکر میکنند ، این نشان اعتماد و اطمینان او به این راوی است.

از این راوی در کتب رجال ذکر مفصلی به میان نیامده ، و جز در طریق شیخ صدوق در طرق دیگر اسمی از وی دیده نمی شود. ۶- حمزه بن قاسم بن علی بن حمزه بن حسن بن عبدالله بن ابی الفضل العباس ابن امیرالمؤمنین علیهما السلام از محدثین بزرگ و از مؤلفین به شمار است، نجاشی گوید : وی از ثقات محسوب و از بزرگان اصحاب امامیه است ، او جلیل القدر و کثیرالحديث بوده و چندین کتاب تصنیف کرده ، که از جمله آنها کتاب توحید ، کتاب زیارات، کتاب مناسک و کتاب رد بر محمد بن جعفر اسدی است، کتاب و نیز از تألیفات خوب و مفید او کتابی است که درباره راویان حضرت صادق علیه السلام نوشته است.

علامه حلی قدس سره نیز او را در قسم اول خلاصه عنوان کرده و او را از ثقات و اجلاء مشایخ ذکر نموده است.

در تنقیح المقال گوید قبر سید جلیل حمزه بن قاسم ابویعلی در جنوب حله بین فرات و دجله واقع شده ، و اکنون موجود و معروف است ، مردم گمان میکنند که او قبر حمزه بن موسی الکاظم علیه السلام است لیکن این درست نیست ، اهل فن تصریح کرده اند که این مزار متعلق است به حمزه بن قاسم که از فرزندان عباس بن امیرالمؤمنین علیهما السلام بوده ، علامه جلیل القدر سید مهدی قزوینی در بعضی از نوشتجات خود گفته : که حضرت صاحب الزمان علیه السلام از این حمزه بن قاسم تعریف و تمجید نموده و به زیارت او امر فرموده است ، محدث شریف حاج میرزا حسین نوری - رحمه الله علیه - در جنة المأوی راجع به حمزه بن قاسم مطلبی آورده ، مراجعه شود.

در حالات این راوی نوشته شده که وی کتابی در زیارات تألیف کرده ، و روایت زیارت عبدالعظیم را در کتاب خود آورده ، و حدیث مزبور را از محمد بن یحیی عطار قمی نقل کرده است ، پس معلوم شد که این روایت را دو نفر از ثقات محدثین از ابوجعفر عطار شنیده اند . و ما قبلاً درباره محمد بن یحیی بحث کردیم و موقعیت علمی و شخصیت عظیم او را در نزد فقها، ذکر نمودیم ، این مختصری هم درباره این شخص مجهول که در اول سند واقع شده و اصل حدیث را از امام هادی علیه السلام شنیده ، بیان میکنیم.

از متن این خبر معلوم است که این شخص از موالیان و دوستان اهل بیت علیهم السلام بوده ، و نسبت به آنان مهر و علاقه داشته ، و از مجاهدین و فدائکاران این خاندان بوده است ، زیرا

که این شخص پس از زیارت حضرت سیدالشهداء علیه السلام در سامراء خدمت جناب هادی سلام الله علیه رسیده و این حدیث را در محضر شریف آن حضرت استماع نموده است.

ناگفته پیداست که زیارت سیدالشهداء سلام الله علیه در زمان حضرت هادی علیه السلام که در دوره متوکل عباسی است بسیار مشکل بود ، و در این راه مخاطرات و رنج های فراوانی بوده است ، چه بسا اشخاصی که در طریق زیارت آن بزرگوار کشته شدند ، و زجر و شکنجه دیدند ، و به حبس و زندان کشانده گردیدند ، این مرد با تمام این سختیها و مرارتها حضرت امام حسین علیه السلام را فراموش نکرده و با تحمل این همه مشقات از شهر ری عازم کربلا میشود و آن حضرت را زیارت میکند.

علاقه این مرد به اهل بیت اطهار علیهم السلام زیاد بوده ، و معلوم است که از خواص شیعیان و در صف دوستان آنها قرار داشته است ، زیرا که او پس از زیارت سیدالشهداء به فکر ملاقات امام هادی علیه السلام افتاده ، با اینکه آن جناب در سامرا کاملاً تحت نظر بوده ، و عمال حکومتی رفت و آمد اشخاص را با آن حضرت تحت نظر داشتند.

این شخص محترم تمام این اوضاع و احوال را میدانسته ، و از جریان زندگی امام علیه السلام در سامراء اطلاع داشته ، و از این که ملاقات با آن حضرت کار بسیار مشکلی است و خطرهای زیادی را در بر دارد کاملاً آگاه بوده است، لیکن با تمام این احوال چون از راه دور و درازی آمده و با تمام فشارها و سختیها و زنجها که در این راه متحمل شده، و اضطراب و دلهره ای که از عمال حکومتی در طریق کربلا در دل داشته است، سرانجام به زیارت مرقد مطهر شهید راه حق رسیده اکنون تصمیم گرفته پس از زیارت امام غائب به زیارت امام حاضر نیز برود و به آستان مقدس او نیز عرض اخلاص نماید.

این مرد پس از این به سامراء وارد شد ، و از مأمورین خلیفه که در پیرامون منزل آن حضرت بودند و رفت و آمد اشخاص را مراقبت میکردند نهراسید، وی خدمت امام هادی علیه السلام مشرف شد، و به آرزوی خود که دیدار آن بزرگوار بود رسید ، در این موقع بین او و امام گفتگوهای شد و سؤالاتی پیش آمد ، امام علیه السلام از وی پرسید از کجا می آیی عرض کرد : از زیارت قبر حضرت سیدالشهداء علیه السلام برمیگردم ، فرمود : چرا قبر عبدالعظیم حسنی را که در شهر شما واقع شده زیارت نکردی؟ تو اگر به زیارت آن قبر بروی مانند آن کسی است که حسین بن علی علیهما السلام را زیارت کرده باشی.

علامه جلیل القدر شیخ عبدالحسین

امینی مؤلف گرامی الغدیر در ذیل این حدیث در کامل الزیارات فرموده : این حدیث اشاره است به خصوصیت این مرد که راوی این خبر است ، از این روایت معلوم میشود که این شخص نسبت به حضرت عبدالعظیم بی اعتناء بوده و به وی میل و رغبتی نشان نمیداده ، و از مقام و عظمت و شخصیت او بی اطلاع بوده است.

یکی از علل انکار این روایت صرف استبعاد است . و میگویند : از عبدالعظیم حسنی که به چهار واسطه به امام ممتحن علیه السلام میرسد ، تا حضرت سیدالشهداء سلام الله علیه که امام معصوم و مظلوم و مقتضی الطاعة است فرق زیادی است و اصلاً با یکدیگر قابل مقایسه نیستند، در اینکه امام حسین افضل است و مقام و مرتبه اش با عبدالعظیم تفاوت دارد حرفی نیست و زیارت او نیز باید از نظر اجر و مزد افضل باشد.

ولی در مورد حضرت عبدالعظیم این خصوصیت ممکن است علل و جهاتی داشته باشد ، که این روایت درباره فضیلت زیارت او صادر گردیده است ، قبلاً متذکر شدیم امکان دارد این راوی نسبت به عبدالعظیم علاقه ای نداشته و به او چندان اهمیت نداده ، و به فضل و مقام او معرفت پیدا نکرده است ، امام هادی علیه السلام با این فرمایش عظمت مقام و شرافت و بزرگواری و موقعیت اهم او را به این مرد رازی فهمانیده ، تا او به حضرت عبدالعظیم توجه کند و به زیارت او برود . و نیز ممکن است شرائط زمان و مکان و حوادث آن روز که اکنون جریان آن بر ما مخفی است و اطلاع درستی از آن زمان نداریم ، موجب شده که امام علیه السلام مردم را ترغیب به زیارت عبدالعظیم کرده باشد ، شاهد بر این مطلب روایتی است که محدثین بزرگ درباره زیارت حضرت رضا علیه السلام نقل کرده اند:

مرحوم کلینی در ابواب الزیارات کافی و ابن قولویه در کامل الزیارات و صدوق در عیون الاخبار از حضرت ابوجعفر جواد علیه السلام روایت کرده اند که از آن جناب سؤال شد : زیارت پدرت افضل است و یا زیارت جدت سیدالشهداء علیه السلام، فرمود : زیارت پدرم افضل است زیرا که حسین بن علی علیه السلام را تمام مردم زیارت میکنند ، لیکن پدرم فقط عدّه ای از خواص شیعه به زیارت او میروند.

در اینکه حضرت سیدالشهداء سلام الله علیه از امام رضا علیه السلام افضل است حرفی نیست ، زیرا در این مورد اخبار فراوانی هست که میفرمایند : « للسابق منا فضل علی لاحقنا» و راجع به حسین علیهما السلام ، مخصوصاً وارد شده که : « وللحسن والحسین فضلهما» پس وقتیکه حضرت امام حسین افضل باشد قطعاً باید

زیارت او نیز افضل باشد. اما چون حضرت رضا علیه السلام مرقد منورش در خراسان واقع شده ، و در آن زمان ها زیارت آن بزرگوار مشقت زیادی داشت، لذا شیعیان و دوستان اهل بیت علیهم السلام کمتر به زیارت آن جناب موفق میشدند ، و فقط معدودی از خواص، رنج سفر را بر خود هموار میکردند و به آستان شریف علی بن موسی علیهما السلام مشرف میشدند.

لیکن حضرت سیدالشهداء سلام الله علیه چون در قلب مملکت اسلام واقع شده بود ، و برای قربات با حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم عامه و خاصه و مخالف و موافق او را زیارت میکردند ، و لذا حضرت ابوجعفر جواد علیه السلام میفرماید : علت اینکه زیارت پدرم افضل است از این جهت میباشد که زائرین او اندکند و جز مردمان علاقه مند به خاندان طهارت ، دیگران به زیارت او نمیروند.

در این روایت چون امام علیه السلام جهت فضیلت زیارت حضرت رضا را بر سیدالشهداء علیهما السلام بیان داشته و علت او را ذکر فرموده است ، لذا جای تأویل و تفسیر و بیان علت در بین نیست، ولی در مورد زیارت عبدالعظیم چون بیان علت نشده از این جهت مطلب بر ما روشن نیست.

در پاره از کتب از شهید علیه الرحمه نقل کرده اند که وی در «تعلیقه» خود گفته : حضرت رضا فرموده اند : کسیکه عبدالعظیم را زیارت نماید به بهشت داخل خواهد شد ، در کتب مزار و ابواب زیارات که اخبار مربوط به زیارت حضرت عبدالعظیم را نقل کرده اند از این روایت ذکری نشده.

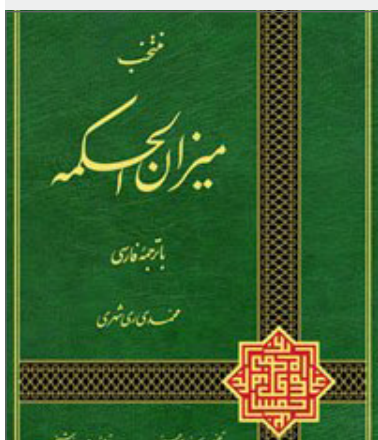
حضرت عبدالعظیم در زمان حضرت رضا علیه السلام حیات داشته و پس از وی تا زمان امام هادی علیه السلام هم در قید حیات بوده است و لذا عدّه ای احتمال داده اند که این حدیث بر فرض صحت، صدورش از حضرت هادی علیه السلام رسیده است.

در این جا محتمل است که «ابوالحسن هادی» به «ابوالحسن رضا» تصحیف و تحریف شده باشد، کسانیکه با کتب و سلسله رجال حدیث و طرق روایات آشنائی دارند متوجه اند که از این نوع اشتباهات زیاد شده، اکنون یا این اشتباه از قلم مبارک شهید واقع شده، و یا آن که از طرف کتاب و نسخ در طریق روایت دخل و تصرفی گردیده است.

این حدیث فقط از طریق شهید رسیده: و در کتب قبل از او که درباره زیارت حضرت عبدالعظیم مطلبی را ذکر کرده اند، از این روایت خبری نیست ، و کسانیکه بعد از شهید نیز در رجال کتاب نوشته اند و یا از حضرت عبدالعظیم یاد نموده اند ، خبر مزبور را از شهید نقل کرده اند - والله اعلم بحقائق الامور.

معرفی آثار در آستانه نشر

تازگی به بازار نشر عرضه شده است. گفتنی است، علاقه مندان برای تهیه کتب و آثار دارالحدیث می توانند به نمایشگاه دائمی آثار مؤسسه در قم خیابان معلم روبروی اداره برق و فروشگاه شماره دو در مجتمع ناشران طبقه همکف پلاک ۲۹ مراجعه کنند.

منتخب میزان الحکمه به زبان عربی - فرانسه و چند کتاب دیگر از سوی انتشارات مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، در آینده نزدیک به دست چاپ سپرده می شود. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، کتاب های دیگری که برای اولین بار در دست چاپ است: عرضه حدیث بر قرآن؛ مسند ابی عمیر؛ حدیث ضعیف؛ انسان در طراز قرآن؛ روابط اجتماعی از نگاه قرآن؛ روش های توان افزایی در سختی ها؛ قرآن کتاب اخلاق. همچنین کتاب هایی که در نوبت چاپ هستند عبارتند از: مصابیح الانوار دو جلدی چاپ دوم؛ چاپ ششم دانشنامه چهارده جلدی امام حسین (ع)؛ چاپ دوم دانشنامه ۱۶ جلدی قرآن و حدیث؛ چاپ دوازدهم رضایت از زندگی؛ چاپ ششم زمزم عرفان قطع وزیری؛ چاپ دهم حکمت نامه جوان قطع وزیری؛ چاپ سوم سیاست نام امام علی (ع) به زبان فارسی - عربی؛ چاپ سوم تحکیم خانواده در قطع رقعی به زبان فارسی، چاپ چهل سوم کتاب کیمیای محبت نیز به

فهرست پرکارترین ناشران کشور

در تیرماه

دارالحدیث دومین ناشر برتر کشور

مؤسسه خانه کتاب فهرست ۱۰ ناشر عمومی پرکار در تیرماه سال جاری را اعلام کرد و بر این اساس، انتشارات مؤسسه فرهنگی دارالحدیث با ۹۰ عنوان شامل ۴۰ عنوان چاپ اولی و ۵۰ عنوان تجدید چاپی در جایگاه دوم قرار گرفت.

فهرست ۱۰ ناشر عمومی پرکار در تیرماه سال ۱۳۹۳ اعلام شد که بر اساس آن انتشارات سوره مهر در صدر قرار گرفت. این مؤسسه انتشاراتی با ۹۶ عنوان کتاب منتشره در صدر ناشران عمومی قرار گرفت. از این تعداد ۲۰ عنوان چاپ اول و ۷۶ عنوان تجدید چاپ هستند.

مؤسسه فرهنگی دارالحدیث با ۹۰ عنوان شامل ۴۰ عنوان چاپ اولی و ۵۰ عنوان تجدید چاپی در جایگاه دوم قرار گرفت و بعد از آن، انتشارات پژوهش معاصر با ۷۵ عنوان چاپ اولی در رتبه سوم قرار گرفت.

انتشارات سمت با ۵۸ عنوان شامل ۱۲ عنوان جدید و ۴۶ عنوان تجدید چاپ، انتشارات سنجش و دانش با ۵۲ عنوان شامل ۸ عنوان جدید و ۴۴ عنوان تجدید چاپی، انتشارات اسراء با ۵۰ عنوان شامل ۵ عنوان جدید و ۴۵ عنوان تجدید چاپ و نیز کانون اندیشه جوان با ۴۷ عنوان شامل ۷ عنوان تازه و ۴۰ عنوان چاپ مجدد رتبه های چهارم تا هفتم را کسب کردند.

مؤسسه انتشارات امیرکبیر با ۴۵ عنوان شامل ۵ عنوان تازه و ۴۰ عنوان چاپ دوباره، نشر قطره با ۴۴ عنوان شامل ۱۰ عنوان تازه و ۳۴ عنوان تجدید چاپ و مدرسان شریف با ۴۳ عنوان شامل ۲ عنوان تازه و ۴۱ عنوان چاپ مجدد رتبه های هشتم تا دهم ناشران عمومی فعال در تیرماه سال جاری را تصاحب کردند.

با هدف استخراج ۳۲ روش قرآنی «روش های توان افزایی در سختی ها» در قالب کتابی منتشر شد

این روش های تقویتی در دو بخش کلی به افزایش نیروی بردباری کمک می کند، در بخش اول از راهبرد «تقویت با تکیه بر توانایی ها و رفتارهای خود فرد» استفاده می شود که به عنوان روش های خود تقویتی نامگذاری شده اند ولی در بخش دوم که در آن از راهبرد «تقویت با توجه دادن به صفات الهی» استفاده شده است که، از آن ها با عنوان روش های خدا تقویتی یاد می شود.

کتاب روش های توان افزایی در سختی ها توسط حجت الاسلام محسن عطاء اله و زیر نظر حجت الاسلام دکتر عباس پسندیده در ۳۶۸ صفحه تالیف شده که با شمارگان هزار نسخه و قیمت ۱۵ هزار تومان به همت انتشارات دارالحدیث منتشر شده است.

کتاب «روش های توان افزایی در سختی ها» به همت انتشارات دارالحدیث به چاپ رسید. به گزارش خبرگزاری فارس از قم، کتاب «روش های توان افزایی در سختی ها» از دو بخش اصلی روش های خود تقویتی و خداتقویتی تشکیل شده است و این اثر می تواند به غنای علم در حوزه بهداشت و سلامت روان کمک کند.

در این نوشتار با نگاهی علمی و کاربردی به مفهوم صبر و با بهره گیری از آیات نورانی قرآن به دنبال پاسخ به این پرسش ها هستیم که چگونه می توان بر نیروی صبر و قدرت شکیبایی افزود؟ آیا راهی برای رهایی از بی صبری و جزع و فرع وجود دارد تا با پیمودن آن زندگی را با شادکامی و رضایتمندی همراه نمود؟ قرآن به عنوان کتاب راهنمای یک زندگی مطلوب چه آورده ای در این زمینه برای بشر دارد؟ پرسش ها موجود در این زمینه هستیم که در قرآن جریان ها و موقعیت های ناخوشایندی که برای انبیای الهی و پیروانشان و در راس آنها پیامبر اکرم (ص) اتفاق افتاده گزارش شده است. برای مقابله با این ناخوشایندی ها راهکارهایی ارائه شده است، این راهکارها که در جریانات خاص وارد شده اند، بر قوانین علمی استوار هستند و باید شناسایی و کشف شوند، از این رو می توان با دقت در آیات بیانگر انواع واکنش های افراد و تامل در آموزه هایی که در این مواقع سخت به آنها ارائه شده است، روش های کلی «توان افزایی در سختی ها» را شناسایی و کشف کرد و آنها را در موقعیت های مشابه به کار برد.

کشف و استخراج ۳۲ روش قرآنی، مهم ترین یافته این پژوهش است که به کارگیری آنها در هنگامه های دشوار سبب افزایش قدرت صبر و تحمل انسان می شود.

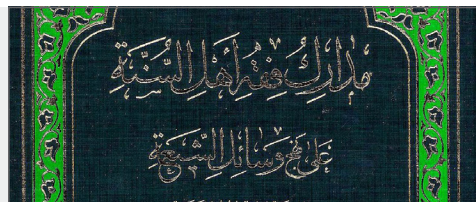
«تفسیر ابی الجارود و مسنده» با تحقیق و تخریح «علی شاه علی زاده» منتشر شد

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، کتاب «تفسیر ابی الجارود و مسنده» با تحقیق و تخریح «علی شاه علی زاده» توسط سازمان چاپ و نشر مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث منتشر شد. این کتاب محصول پژوهشگرده تفسیر اهلبیت علیهم السلام است و به زبان عربی می باشد و از بخش های مختلفی تشکیل شده است. بخش ابتدایی کتاب را «مدخل الی تفسیر ابی الجارود» تشکیل می دهد که توسط حجت الاسلام و المسلمین علی راد به نگارش درآمده است. پس از آن مقدمه کتاب است و پس از آن در سه قسمت زندگی و آثار و آرای ابی الجارود بررسی می شود. این سه قسمت عبارتند از «نبذة من حیاة ابی الجارود»، «التعرف علی تفسیر ابی الجارود» و «اسلوب إعادة الصیغة». بخش دیگر کتاب «مستدرک تفسیر ابی الجارود» است و بخش دیگر آن «مسند ابی الجارود».

«تفسیر ابی الجارود و مسنده» کتابی در ۴۱۶ صفحه با قطع وزیری و جلد سخت است که در ۱۰۰۰ نسخه منتشر شده و با قیمت ۱۳۰۰۰ تومان عرضه شده است.

کتاب طهارت «مدارک فقه اهل السننة» منتشر شد جلد دوم از مجموعه «مدارک فقه اهل السننة، علی نهج وسائل الشیعة، الی تحصیل مسائل الشریعة» منتشر شد

این کتاب که به زبان عربی می باشد مسائل مرتبط با طهارت در فقه اهل سنت بررسی شده است. کتابی که در سیزده باب به بررسی مسائل و احادیث گوناگون طهارت از منظر فقه اهل سنت پرداخته است؛ عناوین آن عبارتند از: «ابواب الحیض»، «ابواب الاستحاضة»، «ابواب النفاس»، «ابواب الاحتضار و ما یناسبه»، «ابواب غسل المیت»، «ابواب التکفین»، «ابواب صلاة الجنائز»، «ابواب الدفن و ما یناسبه»، «ابواب غسل المس»، «ابواب الاغسال المسنونة»، «ابواب التیمم»، «ابواب النجاسات و الاوانی الجلود»، «الفهرس التفصیلی».

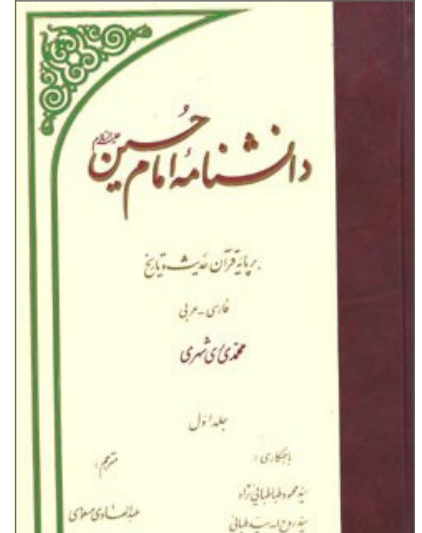
دومین کتاب از مجموعه «مدارک فقه اهل السننة» محصولی از پژوهشگاه علوم و معارف حدیث و تالیف سید محمد کاظم طباطبایی می باشد و محمود کریمیان و سید محمد حسن حکیم او را در این زمینه یاری کرده اند. انتشارات دارالحدیث این مجموعه را در ۱۰۰۰ جلد و با قطع وزیری منتشر کرده است.

مدیر مرکز دایره المعارف الحسینیة در لندن: دانشنامه امام حسین (ع) به زبان انگلیسی ترجمه شود

اظهار کرد: هدف اصلی از جمع آوری و تحقیق درباره موضوع امام حسین (ع)، گردآوری نسخ معتبر از واقعه کربلا است که در کتابخانه های اروپا، وجود دارد. وی خاطر نشان کرد: یکی دیگر از اهداف ارائه پژوهش های نویافته به مراکز علمی و پژوهشی در سراسر دنیا به ویژه عراق، ایران و لبنان است. مدیر مرکز دایره المعارف الحسینیة در لندن با اشاره به فعالیت های دیگر مرکز خود گفت: بحث تامین مالی از جمله مشکلاتی است و با کمبود بودجه روبه رو هستیم.

وی ادامه داد: هزینه تحقیقات شیعی در لندن بالاست که این امر مسئله روند تحقیقات را با مشکل مواجه کرده است.

التمیمی عنوان کرد: ۲۰ نفر در مرکز دایره المعارف الحسینیة در لندن فعال هستند که به انتشار کتاب های مختلف در زبان های عربی و انگلیسی می پردازند. وی ضمن ابراز خرسندی از حضور در مؤسسه دارالحدیث و بازدید از بخش های مختلف این مؤسسه گفت: این نشست زمینه همکاری درباره ارائه آخرین یافته ها درباره سیره امام حسین (ع) از نسخ و کتب خطی به پژوهشگران مؤسسه دارالحدیث را فراهم می کند. مدیر مرکز دایره المعارف الحسینیة در لندن خاطر نشان کرد: انتشار کتاب های مفیدی مانند دانشنامه امام حسین (ع) که در مؤسسه دارالحدیث صورت گرفته نیازمند ترجمه به زبان انگلیسی است تا افراد فراوانی که در اروپا و آمریکا به دنبال منابع شیعی هستند از آن بهره مند شوند. وی پس از این نشست از کتابخانه تخصصی علوم حدیث و بخش های مختلف مؤسسه بازدید کرد.

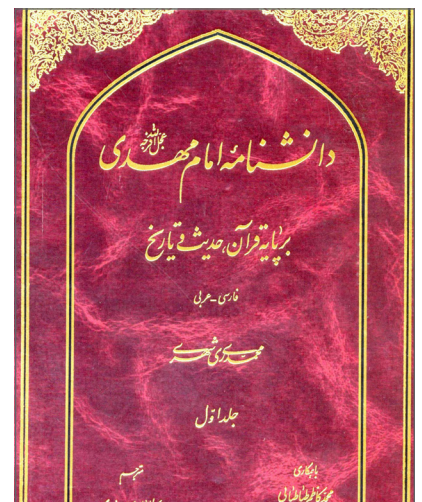

مدیر مرکز دایره المعارف الحسینیة در لندن گفت: انتشار کتاب های مفیدی مانند دانشنامه امام حسین (ع) که در مؤسسه دارالحدیث صورت گرفته، نیازمند ترجمه به زبان انگلیسی است تا مخاطبان فراوانی از آن استفاده کنند.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث به نقل از خبرگزاری فارس از قم علی التمیمی ظهر امروز ضمن بازدید از مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث در نشست با جمعی از دست اندرکاران گروه سیره نگاری پژوهشگرده علوم و معارف حدیث پژوهشگاه قرآن و حدیث با بیان اینکه در کتابخانه مرکز در لندن بیش از ۲۰ هزار جلد کتاب جمع آوری شده است،

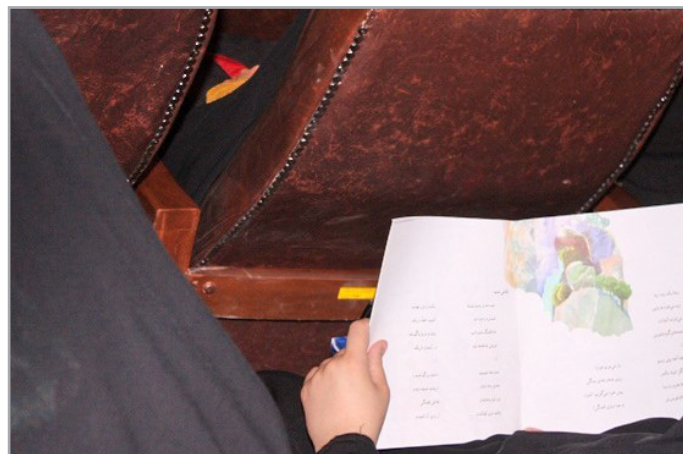
مؤسسه دارالحدیث دانشنامه ۱۰ جلدی امام مهدی (عج) را در دومین نمایشگاه قرآن و عترت استان قم عرضه کرد

دومین نمایشگاه بزرگ قرآن و عترت استان قم گفت: این مؤسسه در راستای جمع آوری و انتشار کتاب های مذهبی در زمینه علوم حدیث اقدامات فراوانی را در کارنامه خود ثبت کرده است. وی با اشاره به ارائه کتاب های نمونه مؤسسه دارالحدیث همانند میزان الحکمه، الکافی، دانشنامه های امام علی (ع) و امام حسین (ع) اظهار کرد: دانشنامه ۱۰ جلدی امام مهدی (عج) که طی مراسمی با حضور رهبر معظم انقلاب رونمایی شد در دومین نمایشگاه قرآن کریم استان قم در کنار دیگر محصولات این مؤسسه با تخفیف در نظر گرفته شده عرضه شده است. مسئول غرفه ارائه محصولات مؤسسه دارالحدیث در دومین نمایشگاه قرآن کریم استان قم با اشاره به اینکه تا به حال در زمینه جمع آوری احادیث و روایات هشتمین اختر تابناک خورشید ولایت در مؤسسه مذکور تا کنون اقدامی صورت نگرفته است، ادامه داد: امیدواریم منابع و کتاب های بسیاری در این زمینه توسط پژوهشگران و متخصصین به رشته تحریر درآید.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دارالحدیث، به نقل از خبرگزاری فارس از قم سید مهدی حسینی مسئول غرفه محصولات مؤسسه دارالحدیث در

دومین نشست «ادبیات کودک، تربیت دینی» به همت معاونت فرهنگی و ارتباطات موسسه دارالحدیث با همکاری انجمن قلم حوزه و کانون نویسندگان قلم در سالن جلسات انجمن های علمی حوزه برگزار شد.

نشست سالانه مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث با حضور آیت الله محمدی ری شمیری، اعضای پژوهشگاه و دانشگاه قرآن و حدیث و معاونت های مختلف مؤسسه و مدیران آستان حضرت عبدالعظیم(ع) در تالار علامه مجلسی مؤسسه برگزار شد.

سفره افطار در آستان مقدّس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام

نماز باشکوه عید فطر در جوار حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام

غرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

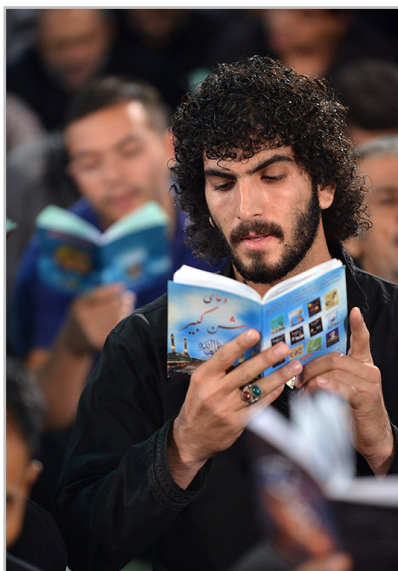
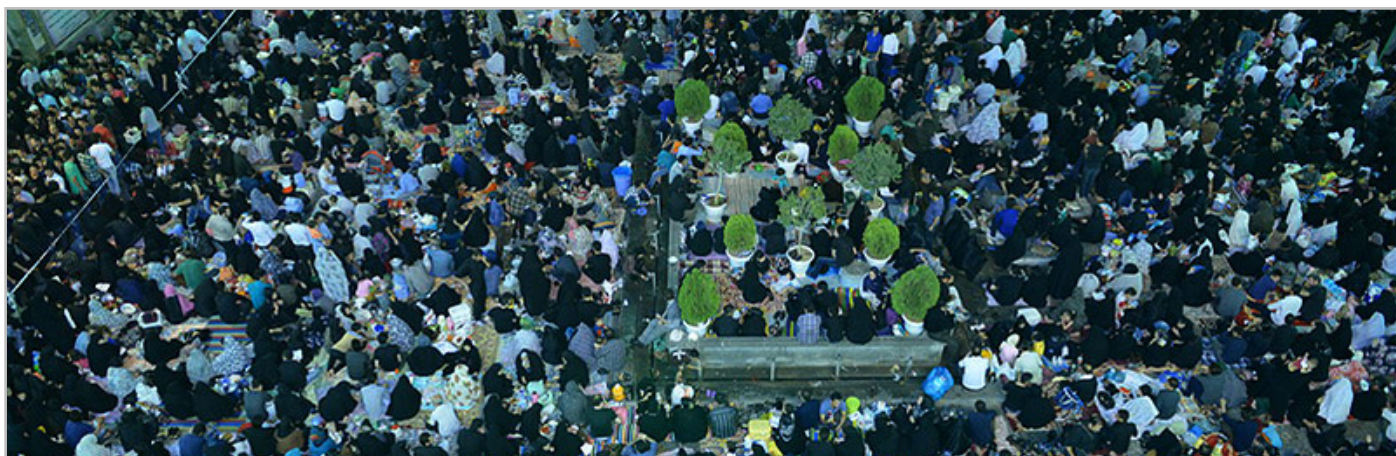
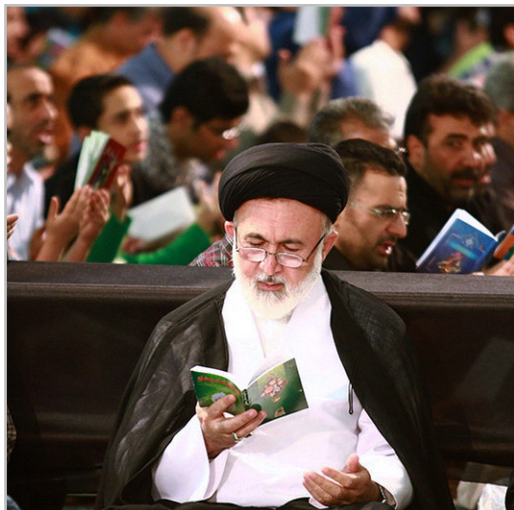

مراسم ترتیل خوانی قرآن کریم و سخنرانی
در حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام

شب ۲۱ و ۲۳ ماه مبارک رمضان

بازدید مردم از غرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام در نمایشگاه قرآن

اهداء شاخه های گل در سالروز میلاد حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام به بازدید کنندگان غرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام در نمایشگاه قرآن

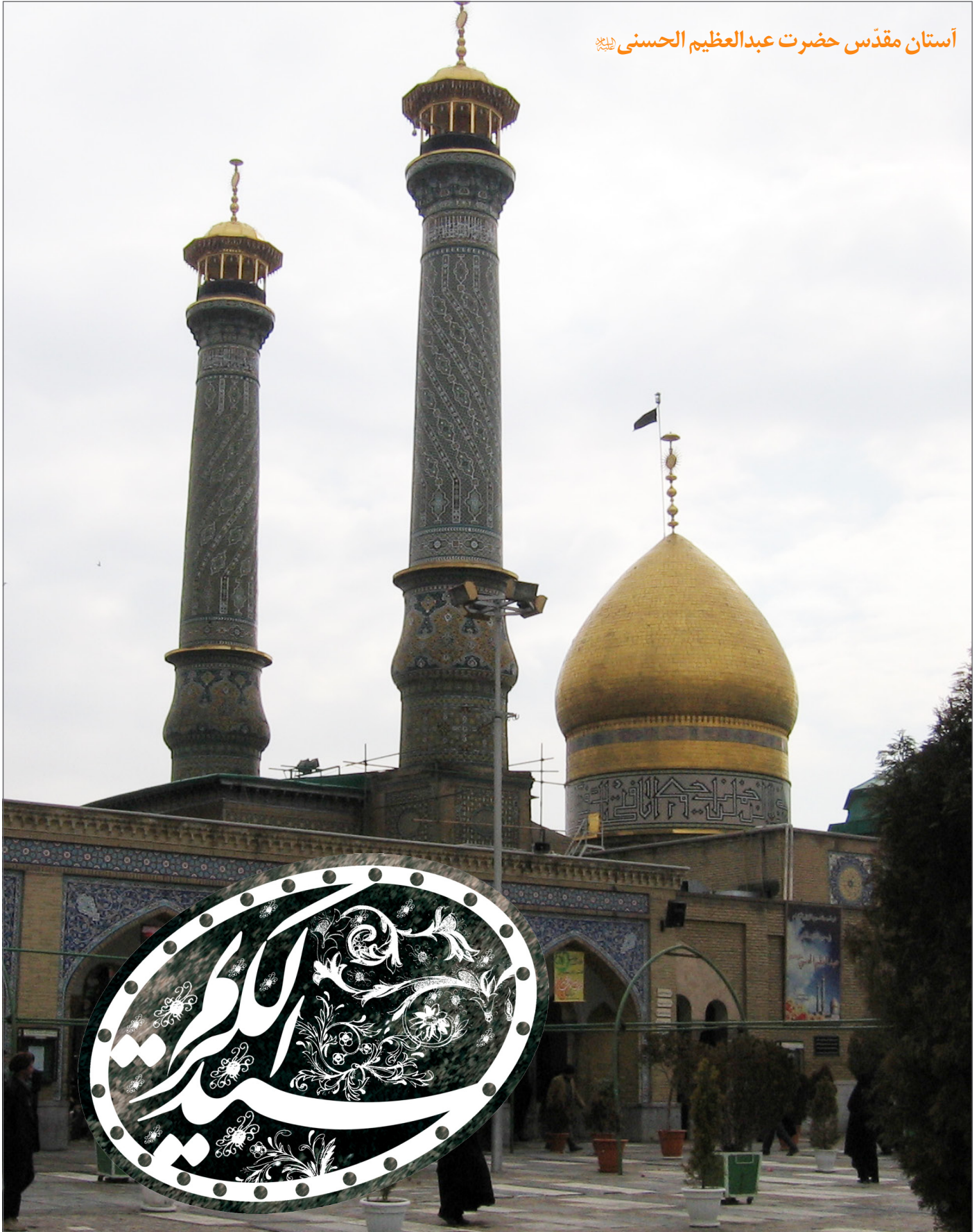

مراسم سالروز وفات حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام (۱۵ شوال)

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسني

بازدید میهمانان و اندیشمندان خارجی کنگره سبط النبی (ع) از استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

مساجد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بنیاد تعاون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان اوقاف و امور خیریه، مؤسسه فرهنگی مذهبی حضرت قاسم بن الحسن (ع)، صدا و سیما جمهوری اسلامی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، جامعه المصطفی (ص) العالمیه، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، سازمان اطلاعات و تحقیقات اسلامی، مرکز رسیدگی به امور مساجد و موسسه فرهنگی هنری انباء الرسول (ص) در روزهای اول و دوم تیرماه در سالن اجلاس سران در تهران برگزار گردید.

امام حسن مجتبی (ع) در ابعاد گوناگون خواهد داشت و اندیشمندان داخلی و خارجی مقالات خود را در ۴ محور سیره فردی و خانوادگی امام حسن (ع)، بررسی نقد و شبهات و دیدگاه مستشرقان، سیره سیاسی - اجتماعی و مدیریتی آن حضرت، سبک زندگی امام مجتبی (ع) و میراث علمی و فرهنگی ایشان به این کنگره ارائه داده‌اند و در طول برگزاری همایش در کمیسیون‌های چهارگانه، مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

کنگره سبط النبی الاکبر امام حسن مجتبی (ع) به همت مجمع جهانی اهل بیت (ع) و همکاری ستاد نماز جمعه تهران، دبیرخانه کانونهای فرهنگی هنری

به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام بر اساس هماهنگی های انجام شده، میهمانان خارجی و اندیشمندان دعوت شده از جهان اسلام ضمن حضور در استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) از نوادگان امام حسن مجتبی (ع) به تماشای فیلم معرفی استان مقدس در یک نگاه به زبان عربی، زیارت امامزادگان والا مقام علیهم السلام، بازدید از کتابخانه و مخزن کتاب، شرکت در نماز جماعت مغرب و عشاء در مصلاي بزرگ ری و صرف شام در دارالضیافه استان مقدس پرداختند.

این کنگره نگاهی علمی، پژوهشی گسترده در زندگانی، تاریخ حیات و سیره

کنگره بین المللی سبط النبی، امام حسن مجتبی (ع) باحضور اندیشمندان از ۳۴ کشور جهان در سالن اجلاس سران در تهران برگزار شد که هدف از آن معرفی و شناساندن هرچه بیشتر ابعاد زندگانی آن حضرت و انجام کار پژوهشی، علمی و تحقیقی است.

آیت الله محمدی ری شهری تأکید کرد:

توجه ویژه مسئولان به مناطق پیرامون استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

رمضان به همراه مسئولان شهرستان با حضور در بقاع متبرکه شهرستان مشکلات و درخواستهای آن‌ها را بررسی کرده و هر کدام از مسئولان در حد توان خود کمک‌های شایانی در این راستا داشته باشند.

وی امامزاده‌ها را پایگاه فرهنگی - سیاسی دانست و گفت: امامزاده‌ها پایگاه‌هایی هستند که نظام را تقویت می‌کند و پیرو تاکیدات رهبر معظم انقلاب مبنی بر اینکه «امامزاده‌ها قطب فرهنگی شود» ما باید در حد توان به امامزاده‌ها کمک کنیم.

وی با اشاره به گرایش‌های برخی از زائران در راستای نبود فضای اقامت در شهری از مسئولان خواست اقدامات جدی در راستای ارائه خدمات رفاهی به زائران و مسافران شهرستان ری داشته باشند.

آیت‌الله محمدی ری شهری در ادامه از بازدیدهای دفتر رهبر معظم انقلاب از مناطق پیرامون حرم حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام و بافت‌های فرسوده سخن به میان آورد و تصریح کرد: برخی از عزیزان از دفتر رهبر فرزانه انقلاب ضمن بازدید از مناطق اطراف حرم و بافت‌های فرسوده منطقه به‌طور مداوم پیگیری وضعیت مناطق اطراف حرم و وضعیت منطقه و مردم هستند.

تولیت استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام با اشاره به بازدیدی که از امامزاده ابوالحسن (ع) شهر ری داشتند، خاطرنشان کرد: امیدوارم با برنامه‌ریزی مدون پس از ماه مبارک

تولیت استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در ادامه خواستار اقدامات اساسی و تلاش‌هایی موثر در راستای خدمت‌رسانی بهتر به شهرستان ری شد.

وی تعامل و همدلی مسئولان را مقدمه هر تلاش و کوشش دانست و افزود: باید هدف اصلی همه خدمت باشند.

آیت‌الله محمدی ری شهری با اشاره به ضرورت حضور اعضای شورای اسلامی شهر تهران در ری خاطر نشان کرد: حضور اعضای شورای اسلامی شهر تهران در ری مطالبه مردم این خطه است و انتظار می‌رود مردم حضور اعضای شورای شهر را حس کنند و آن‌ها نیز در راستای رفع محرومیت‌ها تلاش بیش از پیش داشته باشند.

تولیت استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام با تأکید بر خدمت‌رسانی بهینه به زائران و مسافران شهرستان ری، احداث هتل و زائرسرا در شهری را از ضروریات این منطقه خواند.

آیت‌الله محمدی ری شهری در دیدار استاندار تهران و جمعی از مسئولان ارشد شهرستان ری در ارتباط با آلودگی هوا اظهار داشت: به لطف خدا و تلاش‌هایی که صورت گرفته است وضعیت هوای تهران بهبود یافته است.

به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام به نقل از خبرگزاری فارس وی هوای سالم را امری ضروری دانست و گفت: مردم پیش از هر چیز نیازمند هوای سالم برای تنفس هستند.

برگزاری مراسم ترتیل خوانی قرآن کریم در ماه مبارک رمضان در استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

مطهر حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام برگزار گردید.

لازم به ذکر است برنامه ترتیل خوانی قرآن کریم همه روزه از طریق شبکه ۵ سیما و پایگاه اطلاع رسانی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام به نشانی www.abdolazim.com بصورت مستقیم پخش شد.

نورانی در هر جلسه ۴ نفر از قراء برجسته قرآن کریم طی دو مرحله یک حزب و در مجموع یک جزء از قرآن مجید را تلاوت پرداختند.

این مراسم که در سالهای گذشته با استقبال گسترده زائران و مومنین خداجوی مواجه شده بود، از روز نخست ماه مبارک رمضان امسال نیز با حضور گرم و پرشور خواهران و برادران روزه دار در مسجد بالاسر در حرم

همزمان با ایام ماه مبارک رمضان مراسم ترتیل خوانی قرآن کریم در مسجد بالاسر در حرم مطهر حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام همه روزه بعد از اقامه نماز جماعت ظهر و عصر، با حضور قاریان ممتاز و بین المللی قرآن کریم، برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در این مراسم

حضور آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در بیست و دومین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

این رویداد عظیم همه ساله در آستانه ماه مبارک رمضان برگزار می شود. روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام از عموم علاقمندان دعوت می کند از غرفه آستان مقدس در ایام برپایی نمایشگاه بازدید نمایند. بیست و دومین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از ۴ تیرماه لغایت ۲۳ تیرماه همه روزه از ساعت ۱۸ الی ۲۴ در باغ موزه دفاع مقدس دایر خواهد بود.

حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام، با بهره گیری از آموزه های معنوی صورت گرفته و تداعی کننده معنویت و نورانیت بارگاه ملکوتی حضرت سیدالکریم علیه السلام است. برگزاری مسابقه فرهنگی - قرآنی از برنامه های دیگر غرفه آستان مقدس در این نمایشگاه خواهد بود. نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بزرگترین نمایشگاه قرآنی جهان است و

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم حضور یافت به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام در غرفه آستان مقدس، نمایی از فعالیت بیش از بیست ساله تخصصی قرآنی و محصولات و تولیدات مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس به همراه اقلام فرهنگی دیگر در معرض دید و ارائه به علاقمندان قرار داده شده است. طراحی و دکور غرفه آستان مقدس

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام در بیست و دومین دوره

جلسه هماهنگی برگزاری مراسم لیالی قدر در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) برگزار شد

همچنین در این نشست مسئولین نقطه نظرات خود را مطرح و نسبت به همکاری همه جانبه سازمان ها و ارگان ها تاکید گردید.

خون تهران، رئیس اتاق اصناف شهرستان ری، نماینده ناحیه مقاومت بسیج ری، معاون دادگستری شهرستان ری، نماینده ستاد نماز جمعه شهرستان ری و مدیر شرکت گازرسانی شهرستان ری به همراه مسئولین آستان مقدس به بررسی مسائل گوناگون، پیرامون برگزاری هرچه باشکوهتر این مراسم معنوی در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام پرداخته و ابعاد مختلف خدمت رسانی بهتر به زائران حرم مطهر را مورد بررسی قرار دادند.

سیاسی امنیتی فرماندار شهرستان ری، سرکلانتر انتظامی شهرستان ری، رئیس اداره آگاهی شهرستان ری، نماینده پلیس راهور منطقه ۲۰، رئیس مرکز بهره برداری مترو شهرستان ری، رئیس جمعیت هلال احمر شهرستان ری، نماینده اداره اطلاعات شهرستان ری، مدیر اداره برق شهرستان ری، مدیر شرکت آب و فاضلاب شهرستان ری، مدیر شرکت انوبوسرانی شهرستان ری، معاون ترافیک شهرداری منطقه ۲۰، رئیس پلیس امنیت شهرستان ری، نماینده سازمان انتقال

جلسه هماهنگی برگزاری ویژه برنامه های لیالی قدر در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام با حضور معاون فرهنگی و امور زائران، مدیران و مسئولین آستان مقدس و جمعی از نمایندگان نهادهای مختلف شهرستان ری، در تالار شیخ کلینی برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام، در نشست کارشناسی برگزاری ویژه برنامه های لیالی قدر نمایندگان نهادهای مختلف شهرستان ری از جمله معاون

مراسم احیای شب نوزدهم ماه مبارک رمضان در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) برگزار شد

رسانی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام به آدرس: www.abdolazim.com به صورت مستقیم پخش شد.

کریم توسط آقای احمد ابوالقاسمی از قاریان ممتاز و بین المللی آغاز شد و دعای جوشن کبیر توسط آقایان زین العابدین فرد، غلامرضا زاده و رمضانپور ادامه یافت. سخنرانی و برگزاری مراسم احیاء شب قدر توسط حجت الاسلام و المسلمین دکتر رفیعی و مرثیه سرائی ذاکر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، آقای تازی از دیگر برنامه های این مراسم معنوی بود. گفتنی است مراسم احیای شب نوزدهم ماه مبارک رمضان از طریق پایگاه اطلاع

به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام، صدای نوحاهای عاشقانه و مناجات دعای جوشن کبیر زائران، در فضای حرم مطهر و مسیر های منتهی به این بارگاه ملکوتی طنین افکن شده بود. مردم مومن و خداجو در این شب بزرگ در جوار بارگاه امامزادگان والامقام علیهم السلام دست طلب به درگاه خدای متعال بلند کرده و با اشک و سوز و زمزمه های یا رب، یا رب یا خالق خویش به راز و نیاز نشسته بودند. این مراسم معنوی با تلاوت آیات قرآن

مراسم احیاء شب نوزدهم ماه مبارک رمضان با حضور گسترده و پر شور زائران و روزه داران در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام برگزار شد.

افتتاح پایگاه جدید اورژانس ۱۱۵ مزین به نام حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در ضلع جنوبی حرم مطهر

مجاورین نیز فراهم شده است. لازم بذکر است این پایگاه شامل یکدستگاه آمبولانس با حضور تکنسین مربوطه می باشد که تجهیزات مورد نیاز کانکس اورژانس نیز توسط دارالشفاء کوثر تهیه و تأمین گردیده است.

شهرری، خ هلال احمر، خ یوسفی نژاد، خ احمد قمی، میدان مدرس و بازار جدید و چهار ضلع حرم مطهر می باشد. با استقرار پایگاه مذکور علاوه بر ارائه فوریتهای پزشکی به زائران ارجمند، امکان ارائه خدمات درمانی اورژانس برای

مرکز اورژانس تهران و تعامل دارالشفاء کوثر آستان مقدس، افتتاح و بصورت شبانه روزی در خدمت هموطنان می باشد. بر اساس این گزارش محدوده عملیاتی این پایگاه شامل تمام ماموریتهای محوله از طرف دیسپچ اورژانس تهران بخصوص

پایگاه جدید اورژانس ۱۱۵ مزین به نام حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام با ۳۳۳ در ضلع جنوبی حرم مطهر افتتاح و استقرار یافت به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام این پایگاه از تاریخ بیست و سوم تیرماه با همکاری

بازدید معاون فرهنگی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) از نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

کریم به همراه اقلام فرهنگی و تبرکی استان مقدس در معرض دید و ارائه به علاقمندان قرار داده شده است. طراحی و دکور غرفه استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، با بهره گیری از آموزه های معنوی صورت گرفته و تداعی کننده معنویت و نورانیت بارگاه ملکوتی حضرت سیدالکریم علیه السلام است. برگزاری مسابقه فرهنگی ننگین ری از دیگر برنامه های غرفه استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در این نمایشگاه می باشد که برگزار شد.

همچنین در این بازدید از بخش های امور بین الملل، هنرهای قرآنی، خبرگزاری بین المللی قرآن، خبرگزاری شبستان، غرفه خانواده یاسین، دانشگاه علوم حدیث، موسسه قرآنی احسن الحدیث، غرفه حجاب و عفاف و برخی غرفه های دیگر بیست و دومین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نیز دیدن کرد. در غرفه استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، نمایی از فعالیت بیش از ۲۰ ساله تخصصی قرآنی به همراه محصولات و تولیدات مرکز آموزش قرآن

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بازدید کرد. به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام معاون فرهنگی و امور زائران استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در این بازدید، از غرفه استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در بخش نهادها و موسسات قرآنی نمایشگاه دیدن کرد و با مسئولین اداره کننده غرفه و بازدیدکنندگان محترم نیز گفتگو نمود. معاون فرهنگی و امور زائران استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام

عباس سلیمی معاون فرهنگی و امور زائران استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، با حضور در باغ موزه دفاع مقدس از بخش های مختلف بیست و دومین

اهداء لوح خدمت افتخاری استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) به هنرمند پیشکسوت سینمای کشور، داریوش ارجمند

و آب سرداب مقدس حضرت ابوالفضل علیه السلام را از خادم القرآن عباس سلیمی معاون فرهنگی و امور زائران استان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام دریافت کرد. وی ابراز خرسندی کرد که در چنین روزی در ماه مبارک رمضان نام ایشان در زمره خادمین افتخاری استان مقدس ثبت گردید.

مبارک رمضان، همزمان با شب ضربت خوردن امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام و شب قدر، ضمن حضور در این استان نورانی، لوح خدمت افتخاری خود به همراه لباده خدمت، یک جلد حکمتنامه حضرت عبدالعظیم علیه السلام، قاب مزین به متن پیام حضرت امام رضا علیه السلام به حضرت عبدالعظیم علیه السلام

لوح خدمت افتخاری استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، توسط معاون فرهنگی و امور زائران به داریوش ارجمند هنرمند پیشکسوت سینمای کشور اعطاء شد. به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام داریوش ارجمند در روز هجدهم ماه

پذیرایی از ۱۷۵ هزار زائر روزه دار در طول ماه مبارک رمضان در بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

دارالضیافه این استان مقدس برقرار می باشد؛ از مردم و نادرین خواست در صورت داشتن نذر برای تهیه و توزیع غذا، قربانی و عقیقه؛ صرفاً از طریق دفاتر نذورات مستقر در صحن ها و رواق های حرم مطهر اقدام و یا برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن های ۵۱۲۲۴۴۶۳ الی ۹ تماس حاصل فرمایند لازم به ذکر است اداره نذورات و هدایای مردمی استان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام آماده دریافت نذورات نقدی و غیرنقدی نیکوکاران و نادرین عزیز بوده و خیرین و نادرین محترم می توانند ضمن مراجعه به دفاتر نذورات حرم مطهر، نذورات نقدی خود را از طریق شماره حساب ویژه فراگیر ۱۷۳ نزد بانک ملی (قابل پرداخت در کلیه شعب سراسر کشور) و شماره کارت ۶۳۹۳۴۶۱۰۰۷۳۱۹۰۵۲ نزد بانک سینا واریز نمایند.

در صحن امامزاده حمزه علیه السلام به صورت پذیرایی بر سر سفره ارائه می شد. خاطر نشان می سازد با توجه به حضور و مشارکت فعال خیرین و بانیان نیکوکار طی سال جاری در طرح اکرام و افطاری حرم مطهر؛ بنابر درخواست یکی از نادرین و خیرین شهرستان ری مبنی بر در اختیار گذاشتن فضایی برای توزیع بسته های افطاری، هر شب تعداد ۱۰۰۰ پرس افطاری نیز با هزینه شخصی و حضور خانواده شخص نادر در صحن باغ توتی توزیع می گردید که یکی از وجوه تمایز ماه مبارک رمضان امسال نسبت به سنوات گذشته بود. حسین خرازی با اشاره به اینکه سفره کریمانه اطعام سیدالکریم طی سال نیز در شب های جمعه و ایام خاص همچون مناسبت های ولادت و شهادت ائمه اطهار علیهم السلام در

السلام به آن اشاره و توصیه گردیده، استان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام برای سومین سال متوالی بر اساس رهنمود تولیت این بارگاه ملکوتی، سفره افطار خود را با الهام از فرمایشات مقام معظم رهبری به صورت ساده گسترده و ضیافتی معنوی برای ساکنان شهر تهران، شهرستان ری و زائران محترم فراهم نمود. سفره افطاری یاد شده در قالب طرح اکرام و اطعام روزه داران در طول ماه مبارک رمضان هر شب به تعداد ۵۸۰۰ پرس و بسته افطاری با مشارکت نیکوکاران و بانیان خیر تهیه و تدارک دیده می شد به نحوی که بخشی از آن به صورت غذای گرم درب منزل مستمندان و نیازمندان، بخشی در ایستگاه های خدمات زائر در ضلع جنوبی و شرقی حرم مطهر و بخشی دیگر

رئیس اداره نذورات و هدایای مردمی استان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام ضمن اشاره به توزیع افطاری حدود ۱۷۵ هزار پرس در طول ماه مبارک رمضان بین زائرین و مجاورین روزه دار استان مقدس حضرت عبدالعظیم علیه السلام در سال جاری گفت: از آنجا که سنت حسنه اطعام و افطار روزه داران مورد تاکید دین مبین اسلام بوده و همواره در بیان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم

برگزاری طرح قرآنی هزاران شاخه یاسین هدیه به حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

علاقمندان به شرکت در این طرح با ارسال تعداد سوره های یاسین قرائت شده، به سامانه ۱۰۰۰۵۱۲۲ در این طرح شرکت کردند

الحسنی علیه السلام برگزار شد. به گزارش روابط عمومی استان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام،

همزمان با ایام وفات حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام طرح قرآنی هزاران شاخه یاسین هدیه به حضرت عبدالعظیم

انتخاب غرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) به عنوان غرفه برتر

این مرکز پرداخت، برگزاری ((مسابقه فرهنگی نگین ری)) از دیگر برنامه های غرفه آستان مقدس در این نمایشگاه بود که با استقبال چشمگیر بازدیدکنندگان مواجه شد. بیست و دومین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از ۴ تیرماه لغایت ۳۱ تیرماه در باغ موزه دفاع مقدس برگزار و طی مراسمی به کار خود پایان داد.

گرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در نمایشگاه قرآن کریم امسال ضمن معرفی امامزادگان والامقام علیهم السلام، با ارائه محصولات و تولیدات مرکز آموزش قرآن کریم آستان مقدس از قبیل بروشور، سی دی های مختلف آموزشی، ترتیل و قرائت اساتید برجسته ایرانی و غیر ایرانی، طرح ندای ملکوت و محافل انس با قرآن به معرفی فعالیت های

قرآنی در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به عنوان غرفه برتر برگزیده شد در آئین اختتامیه بخش نهادها و موسسات قرآنی که با حضور مدیر بخش نهادها و موسسات قرآنی و جمعی از مسئولین و فعالان قرآنی برگزار شد، طی مراسمی با اهداء لوح یادبود و تابلوی نفیسی از مسئولین غرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام تجلیل بعمل آمد.

گرفه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در بخش نهادها و موسسات

در آستان کرامت / سالروز رحلت آیت الله شیخ عبدالنبی نوری

آیات عظام: میرزا محمدحسن آشتیانی و شیخ فضل الله نوری، عالی ترین مقام علمی پایتخت را احراز کرد و خانه و مسجدش محل رفع دعای، قضاوت، فتوا، درس، بحث، وعظ، ارشاد و نماز جماعت بود و گروه بسیاری، از درسهای فقه، اصول و فلسفه اش در صبح و گروه دیگری از مردم از بیاناتش در شامگاه بهره می بردند. سرانجام آن عالم بزرگ، پس از عمری مجاهدت و کوشش در راه اعلای کلمه دین، در تاریخ ۲۰ مردادماه سال ۱۳۰۴ هـ.ش مطابق با ۲۰ محرم الحرام سال ۱۳۴۴ هـ.ق بدرود حیات گفت و پیکر پاکش در حرم مطهر حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در کنار قبر آیت الله حاج ملاعلی کنی به خاک سپرده شد.

برد و به کمال اجتهاد در دین نایل آمد. او در این مدت، جزء شاگردان مبرز و مورد توجه مرحوم میرزا به شمار می رفت و استاد به او عنایتی بسیار داشت. آیت الله شیخ عبدالنبی نوری، در سال ۱۳۰۶ هـ.ق - در زمان حیات میرزای شیرازی و با تأیید او - به تهران بازگشت و در محله «عودلاجان» ساکن شد و در مسجد پیره زن به اقامه جماعت، تدریس، وعظ و ارشاد همت گماشت و پس از مدتی به درخواست مردم محله «سرچشمه» به آنجا رفت و مؤمنان مسجدی در اواسط خیابان سیروس نزدیک سرچشمه برایش بنیاد نهادند؛ که هم اکنون نیز به نام ایشان معروف است. آن مسجد محل تدریس، نماز و وعظ او به شمار می رفت. وی در تهران، پس از وفات

ادبیات و سطوح فقه، اصول، فلسفه و کلام را آموخت. در میان استادانش در تهران - که سالیان بسیار بدو دانش آموختند - می توان از بزرگانی همچون: حکیم جلوه (د. ۱۳۱۴ هـ.ق)، آقاعلی مدرس، حکیم میرزا محمدرضا قمشه ای و آیت الله میرزا ابوالقاسم کلانتری نوری یاد کرد. معظم له پس از تکمیل سطوح عالی به نجف مهاجرت کرد، و سالیان دراز در محضر آیات عظام نجف همچون مرحوم آیت الله میرزا حبیب الله رشتی به فراگیری فقه و اصول پرداخت. مرحوم حاج شیخ، پس از فراگرفتن دانش بسیار پس از سال ۱۳۰۰ هـ.ق به سامرا رهسپار شد و به مدت ۵ سال از درسهای آیت الله میرزا محمد حسن شیرازی بهره

آیت الله شیخ عبدالنبی نوری از علماء و بزرگانی است که مرقد شریف ایشان در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام قرار دارد. از زاد روز وی، اطلاع دقیقی در دست نیست، اما از آنجا که ایشان پس از سن پلوغ به تهران آمد و در درس مرحوم آیت الله میرزا ابوالقاسم کلانتری نوری (د. ۱۹۲۰ هـ.ق) سالیان بسیار شرکت جست، می توان سال ولادتش را بین ۱۲۶۵ هـ.ق تا ۱۲۷۰ هـ.ق حدس زد. معظم له در شهر نور زاده شد و پس از رسیدن به سن رشد و کمال، به تحصیل علوم دینی روی آورد. ابتدا، وی به تهران - که حوزه علمی اش، یکی از پرشورترین و آبادترین حوزه های علمیه شیعه در آن روزگار به شمار می رفت، مهاجرت کرد و

بر پائی کرسی تلاوت قرآن کریم به یاد شهداء مظلوم غزه

رژیم غاصب صهیونیستی برپا گردید. روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، تجاوز و حملات ددمنشانه رژیم منفور صهیونیستی به مردم مظلوم غزه را محکوم می نماید.

اسلامی و کرامت اسلامی، با حضور قاریان ممتاز آقایان محمد برخوردار و مهدی حسینی در مصلا بزرگ ری برگزار شد. بر اساس این گزارش این محفل قرآنی به یاد شهداء مظلوم و پایداری و مقاومت دلیرانه مسلمانان بی دفاع غزه در برابر

محفل انس با قرآن کریم به یاد شهداء مظلوم غزه در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، این محفل نورانی، همزمان با روز حقوق بشر

اقامه نماز عید فطر در جوار بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

نماز وحدت بخش عید فطر بستری برای بیان وقایع روز و تشریح سیاستهای تفرقه افکنانه دشمنان اسلام و مسلمانان است که این فرصت در ایران اسلامی به درستی مورد توجه و بهره برداری قرار می گیرد... در جشن بازگشت به خویشتن و سیاست از خالق هستی، مسلمانان روزه دار مبلغی را نیز به عنوان فطریه پرداخت می کنند که در فقرزایی از جامعه و تأمین نیازهای اقشار کم درآمد مؤثر است.

نماز عید فطر یکی از اجتماعات بزرگ عبادی سیاسی است که در طول تاریخ اسلام مورد توجه خاص مسلمین و عامل مؤثری در زمینه همدلی و روشنگری اذهان عمومی و هشدار در مورد توطئه ها و دسیسه های دشمنان بوده است. وقت نماز عید فطر از اول طلوع آفتاب روز عید تا ظهر بوده و دو رکعت می باشد که در رکعت اول بعد از حمد و سوره پنج قنوت و در رکعت دوم چهار قنوت خوانده می شود.

به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، همزمان با حلول عید سعید فطر و در پایان ماه مهمانی خدا، مسلمانانی که یک ماه را در پاسخ به ندای حق، در مبارزه با نفس و در جهت خداجویی و کسب فضایل اخلاقی تلاش کرده بودند، با حضور در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در صفوفی به هم فشرده نماز عید را به شکرانه نعمتهای خداوند اقامه کردند.

نماز عید سعید فطر در قالبی از از اتحاد و همدلی، در جوار بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام اقامه شد.

رونمایی و نصب تابلوی زیارتنامه حضرت حمزه بن موسی کاظم علیه السلام

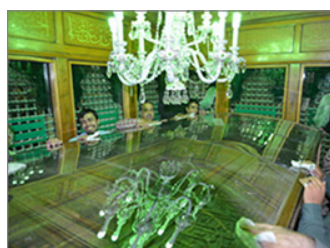
نستعلیق خوشنویسی شده و با طرحی زیبا توسط جناب استاد طریقتی به هنر تذهیب آراسته شده، در تاریخ ۱۲ مردادماه در کنار مزار حضرت حمزه بن موسی کاظم علیه السلام نصب گردید.

حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام این اثر هنری که توسط خوشنویس ممتاز کشور استاد احمد محمدپور در ابعاد ۹۵ * ۱۲۵ در تاریخ ۲۱ ماه مبارک رمضان در قالب اهداء به آستان مقدس به خط

تابلوی جدید زیارتنامه حضرت حمزه بن موسی کاظم علیه السلام در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام رونمایی و نصب گردید. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس

مراسم غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) ویژه منتخبین مسابقه فرهنگ قرآنی برگزار شد

با چهار واسطه به امام حسن مجتبی علیه السلام میرسد و از این رو به «عبدالعظیم الحسنی» شهرت یافته است.

روز تلاوت می شد برگزار گردید و در پایان هرروز از طریق قرعه کشی شش نفر برگزیده شده که به هریک از منتخبین سه عدد کارت غبارروبی حرم مطهر حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام اعطاء گردید. حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، محضر مبارک امام رضا، امام محمد تقی و امام هادی علیهم السلام را درک نموده و احادیث فراوانی از آنان روایت کرده است. امام هادی علیه السلام خطاب به حضرت سیدالکریم فرموده اند: «انت ولینا حقا؛ بحق که تو دوست ما هستی». نسب آنحضرت

معنویت و روحانیت برگزار شد. بر اساس این گزارش تلاوت جانبخش آیات الهی قرآن کریم توسط قاریان ممتاز، قرائت زیارتنامه حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام و ذکر مناقب و مصائب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام توسط ذاکرین دلسوخته، از دیگر برنامه های این مراسم روحانی بود. مسابقه فرهنگ قرآنی در طول ماه مبارک رمضان همه روزه بصورت حضوری، اینترنتی (سایت آستان مقدس) و پیامکی (سیستم پیامکی شبکه پنج سیما) با طرح یک سوال از مفاهیم و پیام های قرآنی جزئی که در همان

مراسم غبارروبی مضجع منور حضرت عبدالعظیم الحسنی و امامزادگان والامقام علیهم السلام ویژه منتخبین مسابقه فرهنگ قرآنی برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، مراسم غبارروبی مضجع نورانی حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام با حضور جمعی از مدیران و مسئولین شبکه پنج سیما، منتخبین مسابقه فرهنگ قرآنی به همراه خانواده هایشان و همچنین جمعی از خادمین آستان مقدس در فضائی آکنده از

برگزاری مراسم گرامیداشت وفات حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

نواده پاک امام حسن مجتبی علیه السلام و از روایان حدیث و از جمله دانشمندان بزرگی است که محضر سه تن از امامان معصوم علیهم السلام را درک کرده و از محضر ایشان بهره برده است. سخنان ائمه علیهم السلام در مورد این شخصیت والا، محبوب و معتمد نزد اهل بیت علیهم السلام، نشان از شخصیت علمی و مدارج بالای معنوی آن محدث والامقام دارد، چنانچه در روایتی مشهور، امام هادی علیه السلام زیارت بارگاه حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام را برابر با زیارت مزار منور حضرت سیدالشهداء علیه السلام در کربلا دانسته است.

ساعت ۱۱ صبح با تلاوت آیات قرآن کریم توسط قاری ممتاز و بین المللی آقای احمدی وفا آغاز گردید که در ادامه زیارتنامه حضرت عبدالعظیم علیه السلام توسط آقای زین العابدین فرد قرائت و پس از ذکر اشعار توسط آقای فراتی، گروه تواشیح فجر به اجرای برنامه و سپس ذاکر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام آقای باقری به مرثیه سرائی پرداخت. ایراد سخنرانی توسط حجت الاسلام والمسلمین دکتر رفیعی و اقامه نماز جماعت ظهر و عصر، پایانبخش این مراسم بود. حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام،

حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام این مراسم همچون سال های گذشته با حضور جمع کثیری از مردم ولایتمدار و متدین ری و ارادتمندان و شیفتگان حضرت سیدالکریم علیه السلام از سراسر کشور در مصلاي بزرگ ری برگزار شد. بر اساس این گزارش این مراسم معنوی بعد از اقامه نماز جماعت مغرب و عشاء با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین زمانی و مرثیه سرائی ذاکر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام آقای رمضانپور برگزار گردید. همچنین در سحرگاه سالروز گرامیداشت وفات آن حضرت مراسم با شکوهی از

مراسم گرامیداشت وفات ودیعه گرانقدر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام در سرزمین ایران، حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام در بارگاه ملکوتی حضرتش برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس

مراسم سوگواری شهادت رئیس مذهب شیعه حضرت امام جعفر صادق (ع) برگزار شد

قمری در مدینه منوره متولد و در بیست و پنجم شوال سال ۱۴۸ هجری قمری به دستور منصور دوانقی خلیفه ستمگر عباسی مسموم و به شهادت رسیدند.

همچنین در سالروز شهادت آن حضرت مصادف با جمعه مراسم سوگواری از ساعت ۱۸ در حوزه علمیه حضرت عبدالعظیم (ع) با سخنرانی آیت الله محمدی نماینده ولی فقیه و امام جمعه همدان و مرثیه سرائی آقای شفیع برگزار شد. حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، ششمین پیشوای شیعیان و رئیس مکتب شیعه، که کنیه ایشان ابوعبدالله و القابش، صادق، کامل، صابر و کاشف الحقایق می باشد در هفدهم ربیع الاول سال ۸۳ هجری

عبدالعظیم الحسنی علیه السلام برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام، مراسم عزاداری شهادت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام بعد از اقامه نماز جماعت مغرب و عشاء در مصلاي بزرگ ری با سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین جان نثاری و مرثیه سرائی و قرائت دعای کمیل توسط ذاکر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام آقای باقری برگزار گردید.

به مناسبت شهادت رئیس مذهب شیعه، حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، مراسم سوگواری در آستان مقدس حضرت

صاحب امتیاز:

مؤسسه علمی - فرهنگی
دارالحدیث

مدیر مسئول:

محمد تقی سبحانی نیا
معاون فرهنگی، ارتباطات
و بین الملل

سردبیر:

مهدی عباسی

ناظر:

مجید صحاف

دبیر اخبار:

روح الله مهبور

طراح و صفحه آرا:

رضا توکلی

نشریه خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی

پایگاه های اطلاع رسانی:

www.darolhadith.org

www.hadis.net

www.abdolazim.com

پست الکترونیک نشریه محدث:

mohaddeth@hadith.ir

نشانی: قم، بلوار ۱۵ خرداد، شهرک جهاد،

مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، نشریه محدث

صندوق پستی: ۴۱۵۶-۳۷۱۸۵

تلفن: ۳۷۱۷۶۲۰۸ دورنگار: ۳۷۷۸۵۰۵۰

www.darolhadith.net

شماره ۵۶ تیر و مرداد ۹۳

نشریه ی خبری، اطلاع رسانی و فرهنگی آستان عبدالعظیم حسنی (ع) و مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث

خادم القرآن عباس سلیمی:

آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) میعادگاه رزمندگان قبل از اعزام به جبهه بود

حوزه علمیه حضرت عبدالعظیم (ع)، مجتمع آموزشی حکمت، مرکز نجوم، تالار علم، مرکز آموزش قرآن کریم و ... دانش پژوهان، دانشجویان، اساتید، طلاب و عموم مردم علاقه مند می توانند از برکات این آستان مقدس بهره مند شوند و ما نیز برای خدمتگذاری به مردم بزرگوار اعلام آمادگی می کنیم.

وی در ادامه به خاطرات خود از این آستان مقدس نیز اشاره و عنوان کرد: از دوران طفولیت از زائران حضرت عبدالعظیم (ع) بوده ام و بهترین خاطرات من به دو مقطع باز می گردد یکی دوران قبل از انقلاب وقتی که از همه جا ناامید می شدیم به عنوان یک پناهگاه به این آستان نورانی می آمدم و مقطع دوم بعد از پیروزی انقلاب و زمان اعزام نیروهای مردمی به جبهه بود که سربازان اسلام، صحن آستان مقدس را به عنوان میعادگاه خودشان انتخاب می کردند.

سلیمی در پایان سخنانش عنوان کرد: حضرت صرفاً متعلق به مردم ری نیست. این محدث عالی مقام در مدینه متولد شد و در شهر ری وفات یافت. ایشان متعلق به همه شیعیان است و انتظار ما از مدیران استان تهران و مدیران ملی این است که خود را در مناسبت های ولادت و وفات حضرت سهیم بدانند و با استفاده از ظرفیت های سازمانی که در اختیار آنها است، برای برگزاری هرچه باشکوه تر این مراسم تلاش کنند.

وی اظهار امیدواری کرد که از سال آینده با تشکیل دبیرخانه دائمی گرامیداشت سالروز ولادت و وفات حضرت عبدالعظیم (ع) از ظرفیت های همه سازمان ها در این زمینه استفاده کنیم.

حضرت عبدالعظیم (ع) یک شیوه کاملاً علمی و محققانه بوده است و با اینکه سن قابل توجهی از ایشان گذشته بود اما با پرهیز از غرور علمی و در عین فروتنی و کرنش در مقابل مقام علمی امام هادی (ع) که بسیار جوان تر از ایشان بودند زانوی تلمذ بر زمین می زدند و عقاید خود را در خصوص دین عرضه و مهر تأیید امام را دریافت می کردند.

سلیمی به هجمه سنگین تفکرات انحرافی و تکفیری در جامعه معاصر و هدف گرفتن باورهای جوانان توسط این تفکرات اشاره و عنوان کرد: یکی از اساسی ترین نیازهایی که امروز همه به ویژه جوانان به آن نیازمند هستند این است که با پیروی از شیوه متواضعانه حضرت عبدالعظیم (ع) عقاید خود را با بزرگان دین، محققان، مراجع و فقها مطرح کنند و اطمینان حاصل کنند که در صراط مستقیم حرکت می کنند.

وی به فراز دیگری از زندگی این امامزاده بزرگوار اشاره کرد و گفت: یکی دیگر از فرازهای زندگی حضرت عبدالعظیم (ع) باز می گردد به نامه فاخر امام رضا (ع) به ایشان که مضمّن یک سبک زندگی قرآنی برای شیعیان است. اگر همین دستورات امام رضا (ع) در جامعه تحقق پیدا کند بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی ما منتفی خواهد شد.

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) به تعبیرهای مقام معظم رهبری در خصوص آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) که فرمودند: این آستان مقدس یک قطب فرهنگی و قیله تهران است، نیز اشاره و تصریح کرد: با توجه به وجود حرم مطهر، کتابخانه ارزشمند، دانشگاه علوم حدیث،

بهره مند می شدند بعد از وفات ایشان نیز این امکان وجود دارد و کسانی که این توفیق را دارند، بهره مند هستند.

این قاری برجسته کشورمان ضمن تأیید این مسئله که از ظرفیت عظیم وجود پربرکت آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) به اندازه کافی استفاده نشده است، گفت: در سال های اخیر و زیر نظر مدیریت آیت الله محمدی ری شهری تحولات چشمگیری در این آستان مقدس ایجاد شده است، اما انتظار ما از رسانه ملی و سایر رسانه ها این است که در راستای معرفی این اماکن متبرکه و الگوپردازی برای جوانان و مردم بیشتر به میدان بیایند.

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) تصریح کرد: در این زمینه راه تعامل و همکاری باز بوده و برای در اختیار گذاشتن تمامی منابع مورد نیاز و فضاهای آستان مقدس که می تواند مورد استفاده رسانه ها قرار بگیرد، اعلام آمادگی می کنیم.

سلیمی در ادامه سخنان خود به ابعاد مختلف شخصیتی حضرت عبدالعظیم (ع) اشاره کرد و گفت: حضرت فقط یک امامزاده و یکی از نوادگان امام مجتبی (ع) نبودند، البته این مزیت به تنهایی امتیاز والایی است، بلکه ایشان به عنوان وکیل مورد وثوق امام هادی (ع) نماینده امامت و ولایت در شهر ری بودند و به عنوان مأمّن و مرجع شیعیان پاسخگوی همه سؤال ها و شبهات دینی مردم بودند و امام (ع) بر توانمندی علمی ایشان و تقوای ایشان مهر تأیید زده است.

وی ادامه داد: اگر در احوالات حضرت توجه کنیم وقتی به فراز نورانی حدیث عرض دین می رسیم می بینیم که شیوه

معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام به خاطرات خود از این آستان مقدس اشاره و عنوان کرد: یکی از این دوران های به یادماندنی، بعد از پیروزی انقلاب، زمان اعزام نیروهای مردمی به جبهه بود که سربازان اسلام، صحن آستان مقدس را به عنوان میعادگاه خودشان انتخاب می کردند.

به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام عباس سلیمی، معاون فرهنگی و امور زائران آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) در گفت و گو با خبرنگاری بین المللی قرآن (ایکنا) ضمن تسلیت سالروز وفات حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) گفت: به استناد معارف دینی، ما اعتقاد داریم برکات وجودی بزرگان دین چه در زمان حیات و چه در زمان وفات همچنان جاری و سازی است.

وی با اشاره به سخن حضرت علی (ع) که می فرمایند: «عالم و دانشمند دین همواره زنده است حتی اگر بمیرد و جاهل و نادان مرده است حتی اگر به ظاهر زنده باشد»، گفت: پس همانگونه که در زمان حیات حضرت عبدالعظیم (ع) شیعیان و مسلمانان از وجود پر برکت ایشان

برگزاری برنامه فرهنگی آموزشی «فرشتگان زائر» در آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)

عموم زائرین و مجاورین آستان مقدس بود. تاریخ و ساعات برگزاری این برنامه، از روز دوشنبه ۲۰ مردادماه لغایت سه شنبه ۲۵ شهریورماه همه روزه صبح ها از ساعت ۹:۳۰ الی ۱۳ و عصر ها از ساعت ۱۵ الی ۱۹ بود، که برگزار شد.

ویژه برنامه «فرشتگان زائر» با ایجاد غرفه ها و ایستگاه های مختلف نقاشی و رنگ آمیزی کودکان، معرفت زیارت، حدیث زندگی، بلوتوث، عکاسی و حکمت، قصه های قرآنی، تکریم حجاب، یک جمله خطاب به حضرت و مسابقه های فرهنگی و آموزشی پذیرای

برنامه فرهنگی آموزشی «فرشتگان زائر» با هدف نشر معارف اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام در سالن اندیشه جوان آستان مقدس واقع در صحن مصلى برگزار شد. به گزارش روابط عمومی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم الحسنی علیه السلام

Mohaddeth 56

The Newsletter of the Hazrat Abdul-Azim Holy Shrine
& Dar al-Hadith Scientific-Cultural Institute

Vol. 7, No. 56, December 2014

tel: +98 25 37785040

Fax: +98 25 37785050

P.O.Box: 37185-4156 (Qom, I.R.Iran)

